

Jaarverslag 2021
18 februari 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord van de bestuurder	4
1. GasTerra	6
1.1. Over GasTerra	6
1.1.1. Missie, visie en strategie	6
1.2. De gaswaardeketen	7
1.2.2. Methaanemissies	9
1.3. Onze omgeving	10
1.3.1. Aanbod Groningen	10
1.3.2. Aanbod kleine velden	13
1.3.3. Groen gas	13
1.3.4. Netto importvolume	14
1.3.5. Nederlandse gasvraag	14
1.3.6. Europese vraag/aanbodbalans en gasprijzen	15
1.3.7. Gashandelsplaatsen – ontwikkeling hubs	16
1.3.8. Regulering	17
1.3.9. Energie- en klimaatbeleid	17
1.4. In dialoog met onze omgeving	19
1.4.2. Waardecreatiemodel	21
1.5. Samenvatting resultaten	23
2. Materiële onderwerpen	24
2.1. Contractuele verplichting	24
2.2. Economische prestatie	24
2.2.1. Inkoop	24
2.2.2. Levering	25
2.2.3. Beprijzing	25
2.2.4. Transport	26
2.3. Rol van GasTerra in de gasmarkt	26
2.4. Duurzame energievoorziening	28
2.4.1. Groen gas	28
2.4.2. Waterstof	29
2.5. Duurzame inzetbaarheid	30
2.6. Betrokkenheid bij de regio	31
3. Governance	32
3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen	32
3.1.1. Samenstelling	32

3.1.2. Vergaderingen	33
3.1.3. Doelstellingen en strategie	34
3.1.4. Personele aangelegenheden.....	36
3.1.5. Audit Commissie	36
3.1.6. Zelfevaluatie	36
3.1.7. Contacten met medewerkers	36
3.1.8. Jaarrekening	36
3.2. Bestuursgegevens	37
3.3. Corporate Governance.....	38
3.4. Risicoparagraaf	41
4. Jaarrekening.....	45
4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening.....	49
5. Overige gegevens	64
5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming	64
5.2. Controleverklaring	65
6. Bijlagen/overige informatie.....	71
6.1. Over dit verslag.....	71
6.1.1. Geïntegreerd verslag	71
6.1.2. Reikwijdte.....	71
6.1.3. Transparantie	71
6.1.4. Bepalen van de inhoud (materialiteit).....	71
6.1.5. Management van materiële onderwerpen.....	74
6.1.6. Borging relatie stakeholders.....	75
6.1.7. Verslaggevingsprincipes	75
6.2. Feiten en cijfers.....	76
6.2.1. Personeelsontwikkelingen	76
6.2.2. GasTerra's voetafdruk.....	77
6.2.3. Standaarden en normen.....	78
6.2.4. Lidmaatschappen	78
6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen	79
6.2.6. Begrippenlijst	83
6.2.7. GRI Index	84
6.2.8. Colofon.....	88

Voorwoord van de bestuurder

Wederom sluiten we een jaar af dat we niet snel zullen vergeten. Omgaan met het Coronavirus vraagt nog steeds veel flexibiliteit van ons allemaal, maar ook de situatie op de gasmarkt stelde iedereen het afgelopen jaar voor grote en bijzondere uitdagingen.

Op enig moment zien we elkaar weer aan de Stationsweg nummer 1 in Groningen, zo sloot ik mijn voorwoord van het jaarverslag over 2020 af. In de hoop dat we met de maatregelen waaronder de vaccinatiecampagne en het testbeleid weer snel terug zouden kunnen naar het 'oude normaal'. Niets bleek minder waar; ook in 2021 werkten we grotendeels thuis. Door de lange duur van het thuiswerken werd de opgave om met elkaar in verbinding te blijven nog belangrijker. Dit deden we onder andere online door middel van virtuele personeelsbijeenkomsten of door met elkaar te wandelen en bij te praten. Juist dit persoonlijke contact is belangrijk. Dit geldt zeker voor een organisatie die in afbouw is, maar met een zeer dynamische omgeving te maken heeft waar naast de reguliere werkzaamheden ook nieuwe uitdagingen ontstaan met vertrekkende collega's en in de overdracht van werkzaamheden.

De situatie op de gasmarkt was in 2021 ongekend. Waar het jaar normaal begon zijn we na de zomer in een geheel nieuwe wereld terecht gekomen, met een prijsniveau dat we nog nooit eerder hebben gezien. Dit heeft de gehele energiesector voor enorme uitdagingen geplaatst. We hebben helaas het faillissement van een aantal energiebedrijven gezien, waaronder ook klanten van GasTerra. Dit betekende voor consumenten die klant waren bij deze energiebedrijven dat zij moesten overstappen naar een andere energieleverancier met vaak extra kosten tot gevolg. De marktsituatie heeft in onze eigen portefeuille ook tot additionele prijs-, krediet- en liquiditeitsrisico's geleid. Onze omzet steeg weliswaar naar ruim 13 miljard euro, maar daar staat tegenover dat de inkoopkosten minstens net zo hard zijn gestegen. Ik ben er buitengewoon trots op hoe het hele GasTerra-team deze omstandigheden heeft weten te managen.

De hoge prijzen maakten ook dat vragen werden gesteld over de leveringszekerheid, de vulgraad van de bergingen en in relatie daarmee de afbouw van de gaswinning in Groningen. Als Gronings bedrijf zien en herkennen we de zorgen en onrust onder de bewoners van de regio die de gaswinning, het schadedossier en de versterking met zich meebrengen. De recente berichtgeving over de vertraging van de bouw van de stikstoffabriek in Zuidbroek en de minder snel afnemende vraag in Duitsland hebben deze zorgen verergerd. Tegelijkertijd zijn de afgelopen jaren grote stappen gezet in de afbouw van de gaswinning in Groningen en GasTerra zal daar onverminderd aan blijven bijdragen. Dit betekent dat wij ons portfolio moeten aanpassen en dat stelt ons voor complexe operationele vraagstukken. Wij zorgden in 2021 wederom dat de bergingen voor laagcalorisch gas in de zomer voldoende werden gevuld en dat de inzet van de bergingen en het Groningenveld gedurende het jaar dusdanig is dat leveringszekerheid voor de L-gas markt geborgd is en de Nederlandse Aardolie Maatschappij aan de winningsinstructie van de minister van Economische Zaken en Klimaat kan voldoen.

De komende tijd blijft het spannend hoe de gasmarkt zich, ook gezien geopolitieke spanningen, ontwikkelt. GasTerra zal daarin een betrouwbare rol blijven spelen en er in de afbouw van onze activiteiten zo veel mogelijk aan bijdragen dat wij een goed functionerende gasmarkt achter laten. Dat is een ingewikkelde, maar ook mooie en uitdagende opgave waar wij samen voor gaan. En met wij bedoel ik alle medewerkers van GasTerra; een hecht team dat samen de klus klaart. Een team waar ik trots op ben, omdat zij er voor zorgen dat we ook onder moeilijke en uitdagende omstandigheden de kwaliteit leveren die iedereen van ons gewend is.

Annie Krist
CEO

1. GasTerra

1.1. Over GasTerra

GasTerra is een internationale gashandelsonderneming gevestigd aan de Stationsweg 1 in Groningen. Wij hebben meer dan vijftig jaar ervaring en diepe kennis van de gasmarkt. GasTerra is onderdeel van het Gasgebouw, een publiek-private samenwerking voor de winning en verkoop van aardgas, waarin ook NAM, Shell, ExxonMobil, de Staat en EBN zijn vertegenwoordigd.

GasTerra is de afnemer van gas uit het Groningenveld. Naast het laagcalorische Groningengas, verhandelen we hoogcalorisch gas. Dit gas is voornamelijk afkomstig uit Nederlandse kleine gasvelden in de Noordzee en op land en van importen uit onder andere Rusland en Noorwegen. GasTerra koopt naast deze volumes een groot deel van zijn portfolio in op de Nederlandse gashandelsbeurs TTF. Verder is onze onderneming een grote inkoper van in Nederland geproduceerd groen gas, dat echter nog maar een beperkt aandeel in de energievoorziening heeft. Het door ons ingekochte gas verkopen we op de binnenlandse markt en aan energiebedrijven in de ons omringende landen.

Als gevolg van de aardbevingsproblematiek heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat sinds 2014 verschillende besluiten genomen over de inzetbaarheid van het Groningenveld. In maart 2018 kondigde het kabinet aan dat de gaswinning in Groningen zo snel mogelijk wordt beëindigd. Hiermee komt de kernactiviteit van GasTerra te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt is 31 december 2024.

GasTerra vervulde jarenlang een publieke taak met betrekking tot de uitvoering van het kleineveldenbeleid van de Nederlandse overheid en had een wettelijke verplichting om het gas uit kleine velden desgevraagd af te nemen van de producenten tegen marktconforme voorwaarden. In het kader van de afbouw van GasTerra heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Gaswet voorgesteld om GasTerra te ontslaan van deze verplichting. Dit voorstel is aangenomen in de Tweede Kamer en Eerste Kamer en in werking getreden op 1 januari 2022.

1.1.1. Missie, visie en strategie

Onze missie blijft de waardemaximalisatie van het aan ons aangeboden Nederlandse aardgas. In de periode die voor ons ligt zal de nadruk meer komen te liggen op uitfasering en overdracht van onze activiteiten en contractueel vastgelegde rechten en plichten. Ook overdracht, want met het beëindigen van de afbouw van GasTerra verdwijnt niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. De in decennia opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie delen we daarom graag met iedereen die zich in welke capaciteit dan ook inzet voor een verantwoorde overgang naar een klimaatneutrale energie-economie.

Deze opdracht hebben we vertaald in de volgende visie:

GasTerra gaat een goed functionerende gasmarkt verlaten en zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en/of overdragen. We doen dit met oog voor de belangen van de stakeholders.

We geven invulling aan onze visie en missie door vijf doelen na te streven:

- **Volume**
GasTerra streeft naar het geheel verkopen van het aan GasTerra aangeboden volume aan gas en draagt bij aan de afbouw van de productie uit het Groningenveld.
- **Prijs**
GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs met een zo hoog mogelijke marge met het gehele portfolio.
- **Kosten**
GasTerra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds.
- **Anticiperen**
GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.
- **Afbouw**
GasTerra zal een goed functionerende gasmarkt verlaten, met oog voor de belangen van zijn stakeholders. Daarbij is het uitgangspunt uitfasering en/of overdracht van resterende verplichtingen.

Het staat vast dat aardgas een andere rol krijgt in de toekomstige energievoorziening. Wij vinden het belangrijk dat in de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening aardgas bij voorkeur wordt ingezet waar duurzame bronnen nog geen werkbaar alternatief zijn. GasTerra blijft voorts nog werken aan verduurzaming door de productie van groen gas te bevorderen, bij te dragen aan onderzoek naar waterstof en met de inzet van kennis en financiële middelen een actieve rol te spelen in het bewustwordingsproces rond dit thema.

GasTerra streeft ernaar de verduurzaming verantwoord, dat wil zeggen met inachtneming van sociaal-economische belangen, te laten verlopen. We laten ons hierbij leiden door de grondslagen van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO): People, Planet, Profit die wij hebben vertaald naar Gas, Groen, Groningen. Daarbij staat Gas voor onze bedrijfsresultaten, Groen voor de energietransitie en Groningen voor onze betrokkenheid bij de regio.

1.2. De gaswaardeketen

Wij zijn onderdeel van de volledige gaswaardeketen van winning tot gebruik. GasTerra is en blijft tot de einddatum hierin actief als handelaar.

De liberalisering van de Europese energiemarkten heeft vrije gashandel mogelijk gemaakt en er zijn diverse marktplaatsen voor gas ontstaan. In Nederland heet deze marktplaats de Title Transfer Facility (TTF). De TTF stelt handelaren in staat gas in te kopen en te verkopen. De handel is virtueel, dat wil zeggen dat alleen het eigendom van gasvolumes wisselt, zonder dat dit consequenties hoeft te hebben voor de fysieke stromen in het transportsysteem. De TTF kent verder – anders dan in de fysieke werkelijkheid – geen verschillende gaskwaliteiten. Marktpartijen kopen en verkopen simpelweg gas. De voordelen ervan zijn onder andere de lagere toetredingsdrempel, wat leidt tot een toename van het aantal mogelijke spelers op één geïntegreerde markt, sterke concurrentie, transparante handel en meer liquiditeit. Gasunie Transport Services (GTS) moet er formeel voor zorgen dat de verschillende kwaliteiten fysiek in balans zijn. GasTerra draagt als verkoper van het gas uit Groningen bij aan deze balancerings.

Op gashandelsplaatsen wordt in een groot aantal standaardproducten gehandeld. Deze producten verschillen in levertijd. Aan- en verkopen hebben tot doel het totaal aan verplichtingen van zowel de verkopers als de inkopers (de markt) in balans te houden. De producten kunnen voor verschillende perioden worden gekocht en verkocht: nu (within-day) en morgen (day-ahead) op de spotmarkt en voor de toekomst op de futures-markt (month-ahead en year-ahead). De spotmarkt is voor marktpartijen relevant voor het in balans houden van hun handelsportfolio en het belang van de futures-markt ligt voor deze partijen in de voorzieningszekerheid die deze producten bieden.

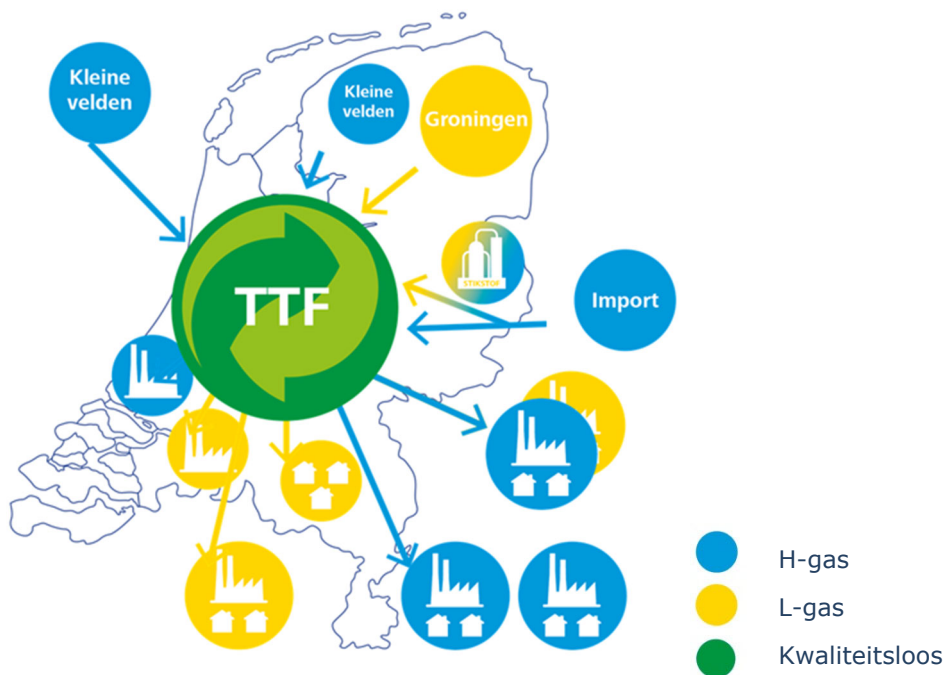
GasTerra stuurt vanzelfsprekend op de balans in de eigen portfolio, maar houdt daarbij ook rekening met de Noordwest-Europese markt voor laagcalorisch gas (L-gas). Daarin verschilt onze onderneming van andere handelaren, die alleen met hun eigen portfolio te maken hebben en geen rekening hoeven te houden met gaskwaliteit en de bredere marktvraag. Als de fysieke balans voor L-gas verstoord dreigt te raken, kan GTS een aanwijzing aan GasTerra geven om meer of minder L-gas in te voeren in het transportsysteem.

Op 24 september 2021 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat het Vaststellingsbesluit Groningen gasveld 2021/2022 genomen. Op grond hiervan is de NAM gehouden in het gasjaar 2021/2022 bij een qua temperatuurverloop gemiddeld jaar 3,9 miljard kubieke meter uit het Groningenveld te winnen. Daarmee volgde de minister het betreffende advies van GTS. Deze hoeveelheid dient als aanvulling op gas uit andere bronnen en is nodig om de leveringszekerheid te garanderen. Het gas uit deze andere bronnen wordt via de stikstofinstallaties van GTS op de laagcalorische Groningenkwaliteit gebracht en daarom ook wel pseudo-Groningengas genoemd.

Het benodigde winningsvolume uit het Groningenveld is afhankelijk van het temperatuurverloop in het gasjaar. De relatie tussen het temperatuurverloop en de benodigde hoeveelheid gas uit het Groningenveld wordt uitgedrukt in de zogenoemde graaddagenformule. Deze relatie wordt op basis van berekeningen van GTS door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgesteld en is gebaseerd op ramingen die onzekerheid kennen. Om zoveel mogelijk gebruik te maken van de beschikbare stikstofinstallaties wordt bij de berekening door GTS uitgegaan van een stikstofinzet van honderd procent. Of een gebruik van stikstofconversie-installaties van honderd procent gerealiseerd zal worden, hangt af van de mate waarin de uitgangspunten van de GTS-ramingen zich in het gasjaar daadwerkelijk materialiseren.

GasTerra plant de inzet van de L-gasmiddelen zodanig dat de NAM aan de operationele strategie en overige voorwaarden van het Vaststellingsbesluit kan voldoen. Het gebruik van stikstofconversiecapaciteit door GTS is een resultante van deze L-gasmiddeleninzet. GasTerra maakt gedurende het gasjaar inzichtelijk hoe de L-gasvraag en de inzet van stikstof zich ontwikkelen. Het is aan de minister van Economische Zaken en Klimaat om te bepalen of de winningsinstructie aan de NAM gedurende het gasjaar aangepast moet worden.

Voor het transport van het Groningengas en ander L-gas beschikt GTS over een separaat leidingnet, naast het gasnet voor transport van hoogcalorisch gas (H-gas). GTS moet ervoor zorgen dat beide netten in balans blijven door er op toe te zien dat de hoeveelheid door de handelaren aangeboden gas niet teveel afwijkt van de volumes die aan het net worden onttrokken. Om de balans in het systeem te behouden kunnen beheerders van een landelijk transportnet (Transmission System Operators/TSO's), in Nederland is dat GTS, een beperkte hoeveelheid gas van verschillende kwaliteiten mengen. Dit noemen we kwaliteitsconversie.

1.2.1.1. Gashandel in Nederland

1.2.2. Methaanemissies

Methaanemissies zijn een belangrijk thema en om twee redenen nog belangrijker geworden. Ten eerste is het broeikaseffect van methaan aanzienlijk sterker dan van CO₂. De sterkte hangt af van de tijd waarover het gemeten wordt: hoe korter de meetperiode, hoe sterker het broeikaseffect.¹ Met strengere klimaatdoelen en minder tijd om die te halen, groeit de aandacht voor de emissies van methaan. Ten tweede is de kennis van het opwarmend effect van methaan in de loop van de tijd toegenomen, wat erin heeft geresulteerd dat het bepaalde klimaateffect dat emissie van methaan teweegbrengt meermaals naar boven is bijgesteld².

Bijna tien procent van het broeikaseffect dat Nederland veroorzaakt, ontstaat door methaanemissies. De meeste methaanemissies komen uit de landbouw (zeventig procent); minder dan drie procent van de totale Nederlandse methaanemissies zijn afkomstig van de Nederlandse gaswaardeketen. De methaanemissie-intensiteit van de Nederlandse gasketen ligt beduidend lager dan het internationaal gemiddelde. De gassector zet zich in om methaanemissies, die ontstaan als gevolg van het gasgebruik, te verlagen en om duurzame gasen te ontwikkelen die een rol kunnen spelen in de energietransitie.

¹ Methaan blijft niet ongewijzigd in de atmosfeer, maar wordt na verloop van tijd in hoofdzakelijk CO₂ omgezet. Internationale rapportages gaan uit van een tijdshorizon van honderd jaar om het effect van methaanemissies uit te drukken. Zo gemeten is volgens het meest recente Assessment Report (AR5) van het International Panel on Climate Change (IPCC) het broeikaseffect van methaan 28 – 34 maal sterker dan van CO₂. Over een periode van twintig jaar is het broeikaseffect van methaan bijvoorbeeld 86 maal sterker dan van CO₂.

² Bron: <https://www.ipcc.ch/>

Gezien de aard van de onderneming is de rol van GasTerra op dit punt beperkt, maar waar mogelijk dragen wij vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid bij aan de oplossing van dit vraagstuk onder andere door het delen van onze kennis. Als onderdeel van de Nederlandse gassector hebben we meegewerkt aan het opstellen van een [KVGN-factsheet](#) en doen we mee aan een onderzoek naar methaanemissies bij eindgebruikers (bijvoorbeeld lekkage uit CV-ketels), iets wat ook voor groen gas relevant is.

1.3. Onze omgeving

Een in het oog springende ontwikkeling in 2021 waren de stijgende en zeer volatiele gasprijzen. Na een jaar van verminderde economische activiteit als gevolg van de Coronacrisis nam in 2021 de bedrijvigheid toe. Dit had ook effect op de wereldwijde vraag naar aardgas. De gasvraag steeg naar een niveau dat hoger is dan voor de Coronacrisis. Daarentegen daalde het wereldwijde aanbod van gas. Als gevolg van de wereldwijd krappe vraag/aanbodmarkt voor gas zijn de Europese gasprijzen in 2021 naar recordhoogtes gestegen. Tot op het moment van publicatie van dit jaarverslag laten de future noteringen op de TTF een dalende prijs zien hoewel hoger dan het niveau van de afgelopen jaren³.

In 2021 kwamen in Nederland verschillende energiebedrijven in financieel zwaar weer terecht. Een aantal bedrijven vroeg faillissement aan. De oorzaken van de faillissementen lijken divers van aard al speelt de gestegen prijs van gas en elektriciteit hier vaak een rol in. Consumenten die klant waren bij één van deze bedrijven zijn ondergebracht bij andere energiebedrijven die de levering van gas en elektriciteit hebben overgenomen. Daarmee is de leveringszekerheid voor deze klanten geborgd.

Hieronder behandelen we de overige ontwikkelingen die relevant zijn voor GasTerra's portfolio.

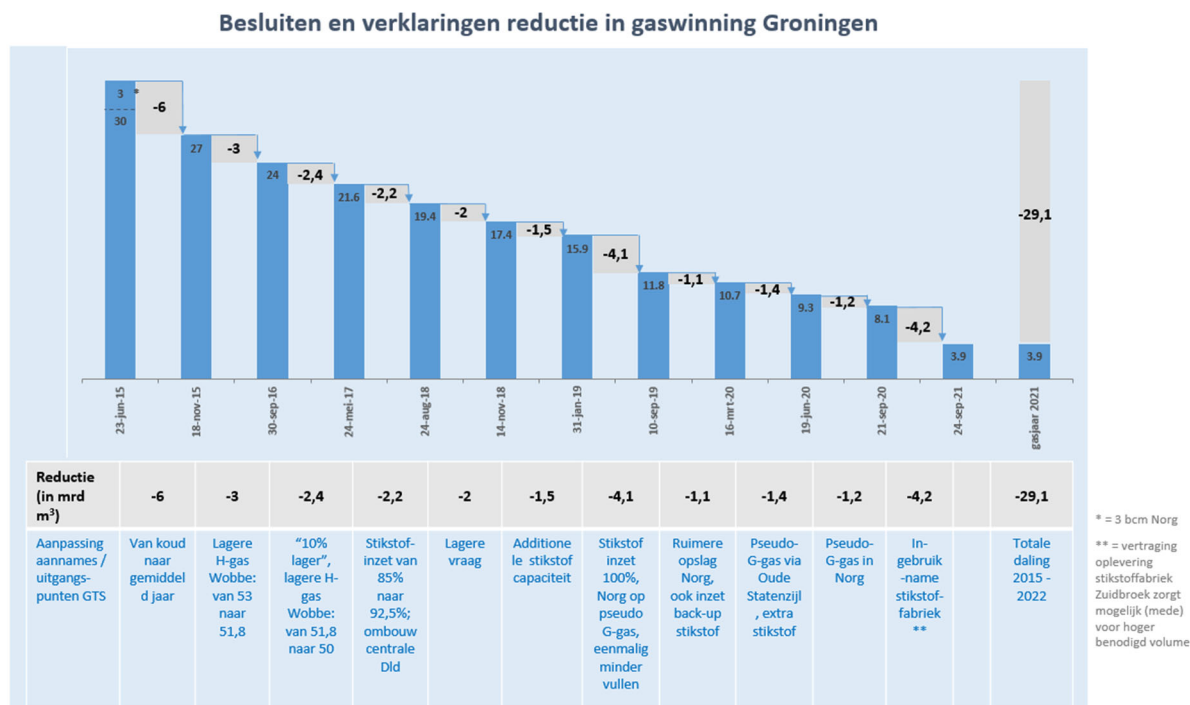
1.3.1. Aanbod Groningen

De gaswinning in het Groningenveld loopt op z'n eind. In reactie op de aardbevingsproblematiek bepaalt de minister van Economische Zaken en Klimaat sinds 2014 hoeveel gas jaarlijks mag worden gewonnen uit dit veld. Sinds de invoering van de Wet Minimalisering Groningen in 2018 neemt de minister vaststellingsbesluiten. In deze vaststellingsbesluiten geeft de graaddagenformule aan wat het toegestane productievolume is. De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) is onder deze wet verplicht het jaarvolume dat uit de graaddagenformule volgt, te produceren.

De graaddagenformule is en blijft een prognose, gebaseerd op variabelen. De temperatuur, de kwaliteit van het aangeboden H-gas, marktontwikkelingen en de geraamde stikstofinzet zijn de voornaamste bepalende factoren. Deze prognoses worden opgesteld door landelijk netbeheerder GTS en als ondersteuning voor het beleid aangeboden aan de minister van Economische Zaken en Klimaat.

³ Bron: : <https://www.iea.org/reports/gas-market-report-q1-2022>

In onderstaande grafiek is de daling van de Groningenproductie op basis van de besluiten van de minister van Economische Zaken en Klimaat en de daarbij behorende aannames weergegeven.

1.3.1.1. Besluiten en verklaringen in reductie gaswinning Groningen

Toelichting bij grafiek⁴:

Van koud naar gemiddeld jaar: dit houdt in dat het in het daaropvolgende jaar voor leveringszekerheid benodigde volume is gebaseerd op een jaar met gemiddelde temperaturen, in plaats van een jaar waar een Elfstedentocht zou kunnen plaatsvinden; dat besluit bevatte daarom ruimte om meer te produceren dan het plafond als het onverhoopt toch kouder zou worden.

Lagere H-gas Wobbe: de Wobbe-index is een indicator voor gaskwaliteit. Een lagere H-gaskwaliteit betekent dat meer gas van Groningenkwaliteit kan worden gemaakt met dezelfde hoeveelheid stikstof. Deze waarde is tussen 2015 en nu tweemaal naar beneden bijgesteld. Dat gebeurde omdat uit metingen bleek dat de H-gaskwaliteit in werkelijkheid lager was dan geraamd.

Lagere vraag: dit is de verwachte marktomvang in het volgende jaar. Die bleek kleiner dan daarvoor was aangenomen, vandaar de daling.

Additionele stikstofcapaciteit: dat is de extra hoeveelheid stikstof die GTS kan inkopen om H-gas om te zetten in gas van Groningenkwaliteit ('pseudo-Groningengas').

Gasjaar 2020-2021

Vanaf 1 oktober 2020 vond de winning uit het Groningenveld plaats conform de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie voor gasjaar 2020-2021. Het gasjaar 2020-2021 was iets warmer dan gemiddeld. In het afgelopen gasjaar is er 7,8 miljard kubieke meter gewonnen uit het Groningenveld. Dit is iets minder dan de 8,1 miljard kubieke meter die was voorzien voor een jaar met een gemiddeld temperatuurverloop. De gasopslag Norg is gebruikt om de stikstofinstallaties optimaal in te kunnen zetten.

⁴ De gegevens en cijfers waarop deze grafiek is gebaseerd zijn publiek toegankelijk. GasTerra is verantwoordelijk voor de onder de x-as geplaatste verklaring van de in de balken weergegeven gasvolumes. 'Norg' verwijst naar de gasopslag in Norg.

In de zomer van 2021, toen de vraag naar gas laag was, kon pseudo-Groningengas in de opslag worden opgeslagen, zodat in de winter eerst het opgeslagen gas gebruikt kan worden en er minder Groningenproductie nodig is. Het werkvolume in gasopslag Norg dat beschikbaar is voor de winter van het gasjaar 2021-2022 is op 4,9 miljard kubieke meter uitgekomen. Dit is ruim boven het minimum niveau van 4 miljard kubieke meter dat GTS betreft in haar advies leveringszekerheid voor benodigde Groningenvolumes en –capaciteiten.

Gasjaar 2021-2022

Op 24 september 2021 is het Vaststellingsbesluit Groningen gasveld 2021-2022 gepubliceerd. In dit besluit beschrijft de minister van Economische Zaken en Klimaat het winningsniveau van het Groningenveld voor gasjaar 2021/2022, de verdeling van de winning over de clusters en de sluiting van de productielocaties die niet meer nodig zijn in het gasjaar. Het winningsniveau voor het gasjaar 2021-2022 is door de minister vastgesteld op 3,9 miljard kubieke meter in een qua temperatuurverloop gemiddeld jaar. Er is een minimaal productievolume vastgesteld van 2,9 miljard kubieke meter. Dit volume is toereikend om het hele jaar door in ieder geval het minimumflow volume te kunnen produceren. Het vastgestelde winningsniveau gaat uit van de ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek op 1 april 2022. Op 9 november 2021 heeft de minister de Tweede Kamer geïnformeerd over een vertraagde oplevering van deze stikstofinstallatie. De minister heeft GTS gevraagd om zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over of er voldoende pseudo G-gas beschikbaar kan zijn om in zomer 2022 de marktvraag te voorzien én de bergingen Norg en Grijpskerk te kunnen vullen met laagcalorisch gas. Op 6 januari 2022 heeft de minister de rapportage van GTS hierover aan de Tweede Kamer gestuurd. In deze rapportage geeft GTS aan dat naast de vertraagde oplevering van de stikstofinstallatie in Zuidbroek de Duitse netbeheerders GTS op de hoogte hebben gesteld van een verwacht verbruik van laagcalorisch gas dat hoger is dan waarmee door GTS in haar raming voor het huidige gasjaar rekening is gehouden. De minister besluit voor 1 april 2022 of hieruit volgt dat een verhoging van het winningsniveau in het lopende gasjaar noodzakelijk is.

Sluiting Groningenveld

In het Vaststellingsbesluit Groningen gasveld 2021-2022 benoemt de minister dat naar verwachting vanaf medio 2022 het Groningengasveld alleen nog nodig zal zijn in uitzonderlijke situaties, zoals bij extreme kou in combinatie met verstoringen in het gassysteem. Daarnaast beschrijft de minister dat de omzetting van de berging Grijpskerk naar een laagcalorische gasopslag het tijdpad van de definitieve sluiting van het Groningengasveld kan verkorten. Met deze omzetting wordt de definitieve sluiting in het derde kwartaal van 2023 of 2024 mogelijk, in plaats van tussen 2025 en 2028. De minister ondersteunt de opslag van laagcalorisch gas in de berging Grijpskerk gezien de bijdrage die dit levert aan een spoedige sluiting van het Groningenveld en aan de lange termijn leveringszekerheid onder voorbehoud dat dit veilig kan. Op 14 februari 2022 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer laten weten onder voorwaarden in te stemmen met de door NAM ingediende wijziging van het opslagplan voor de ondergrondse gasopslag in Grijpskerk⁵. Met dit instemmingsbesluit is het opslagplan voor de gasopslag Grijpskerk algemeen gemaakt ten aanzien van het type aardgas en kan hoog- of laagcalorisch gas worden opgeslagen.

In verband met de nieuwe planning van ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek, heeft de minister aan GTS gevraagd om zo snel mogelijk opheldering te geven over of dit gevolg heeft voor het moment van sluiting van het Groningenveld.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/02/14/instemmingsbesluit-gasopslag-grijpskerk>

Om de sluiting van het Groningenveld ook juridisch te regelen heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat een aantal wetswijzigingen voorbereid. Met het wetsvoorstel "Wet beëindiging gaswinning (Wat na nul)" beoogt de minister er voor te zorgen dat de situatie na de sluiting goed is geregeld. Ook is er aandacht voor het functioneren van het Nederlandse gassysteem na 'Groningen'.

Parlementaire enquête aardgaswinning Groningen

Op 9 februari 2021 is de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen geïnstalleerd. Het doel van deze enquêtecommissie is waarheidsvinding en het verkrijgen van verklarend inzicht in de besluitvorming over de aardgaswinning, de schadeafhandeling en de versterking in Groningen⁶.

De commissie is direct na de oprichting begonnen met het vorderen van schriftelijke inlichtingen en documenten bij betrokken organisaties waaronder GasTerra. Op basis daarvan doet zij uitvoerig feiten- en dossieronderzoek. Daarna voert de commissie besloten voorgesprekken met deskundigen en getuigen om extra informatie in te winnen en eerste bevindingen te toetsen. Deze voorgesprekken staan gepland voor begin 2022. Naar verwachting vinden de openbare verhoren vanaf juni 2022 plaats en zal de enquêtecommissie begin 2023 haar onderzoeksrapport aanbieden aan de Tweede Kamer.

1.3.2. Aanbod kleine velden

De productie uit Nederlandse kleine gasvelden en de investeringen in exploratie van nieuwe kleine velden zijn ook in 2021 verder gedaald. De meeste Nederlandse kleine velden bevinden zich in de eindfase van hun productiecycclus.

Het wijzigingsvoorstel van de Mijnbouwwet om de investeringsaftrek voor de opsporing en winning van gas op de Noordzee te verhogen van 25 naar 40 procent is in juni 2021 definitief vastgesteld en geldt met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020. Met dit voorstel beoogt de minister van Economische Zaken en Klimaat het economisch perspectief voor de offshore-gassector te behouden.

1.3.3. Groen gas

De overheid en marktpartijen onderkennen het belang van gasvormige energiedragers als middel om klimaatdoelstellingen te halen. De regering stelt dat gasvormige energiedragers een centrale rol blijven spelen. In de gebouwde omgeving zal gas nodig blijven voor het leveren van warmte in binnensteden en voor het leveren van piekvermogen in warmtenetten. Groen gas wordt gezien als het meest kosteneffectief in vergelijking met alternatieve energievormen om de gebouwde omgeving te verduurzamen⁷. De industrie heeft gas nodig voor hogetemperatuurwarmte en als grondstof. In de mobiliteitssector zijn met name voor zwaar transport gasvormige (al of niet vloeibaar gemaakte) dragers nodig om uit aardolie gewonnen brandstoffen te vervangen terwijl in de elektriciteitssector gas een rol blijft spelen bij de productie van piekvermogen.

⁶ https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/commissies/peag

⁷ Handreiking voor lokale analyse. Expertise Centrum Warmte september 2020

De groengassector streeft ernaar om in 2030 twee miljard kubieke meter groen gas te produceren. In 2021 werd in Nederland 221 miljoen kubieke meter groen gas gecertificeerd⁸, een toename van twaalf procent ten opzichte van 2020. Op dit moment is het gecertificeerde volume volledig afkomstig van de vergisting van biograndstoffen. De verwachting is dat de inzet van groen gas uit vergassing van biomassa vooral vanaf 2025 toeneemt.

Aangezien de overheid verwacht dat tussen de dertig en vijftig procent gasvormige energiedragers nodig zijn voor de energievoorziening in 2050 is een significante opschaling van de productie van groen gas en waterstof noodzakelijk. Verschillende knelpunten waaronder het verkrijgen van vergunningen voor productielocaties en het contracteren van voldoende duurzame biomassa, zorgen ervoor dat het productiepotentieel van groen gas nog niet volledig wordt benut. Ook de knelpunten rondom stikstofuitstoot en -depositie zetten een rem op de groei van de productie van duurzaam gas. Om onder andere de groengasproductie te stimuleren heeft de overheid een specifiek SDE-budget voor de productie van warmte in het leven geroepen. Daarnaast werkt de overheid aan aanvullend beleid (een bijmengverplichting wordt onderzocht) om de productie op te schalen. De groengassector zelf zet momenteel in op verdere innovaties en verbeterde samenwerking om de kans op productiegroei nog verder te vergroten.

1.3.4. Netto importvolume

Van oudsher was Nederland netto-exporteur van gas dankzij de productie uit het Groningenveld en de kleine velden. De laatste jaren daalt het gasaanbod sneller dan de gasvraag. De daling van het gasaanbod komt door de snel afnemende binnenlandse productie, met name Groningen, maar ook door de dalende productie uit kleine velden. Dit wordt onvoldoende gecompenseerd door nieuwe kleine velden⁹. Doordat de binnenlandse productie afneemt maar de vraag minder snel daalt (de laatste jaren is de vraag zelfs gestegen), neemt de importbehoefte, ondanks de stappen die zijn gezet in energietransitie, toe¹⁰. Nederland werd hierdoor in 2018 voor het eerst netto-gasimporteur met een netto importvolume van 5,5 miljard kubieke meter. In kalenderjaar 2019 is dit gestegen naar bijna 10 miljard kubieke meter en in kalenderjaar 2020 naar ruim 17 miljard kubieke meter. In 2021 is het netto-importvolume van Nederland afgenomen naar 14 miljard kubieke meter. Als de H-gasbergingen tot dezelfde mate waren gevuld als voorgaande jaren was de import hoger geweest.

1.3.5. Nederlandse gasvraag

In Nederland bedroeg de vraag naar aardgas in 2020 37,6 miljard kubieke meter¹¹. Hiermee was de vraag min of meer gelijk aan de vraag in 2019. De consumptie van aardgas werd gestimuleerd door de vraag van gascentrales ten behoeve van elektriciteitsproductie. In de afgelopen jaren hebben gascentrales een steeds betere marktpositie gekregen ten opzichte van kolencentrales voor het opwekken van elektriciteit. Dit is deels het gevolg van het verbod op het stoken van kolen in centrales¹² en de bepaling van de overheid dat kolencentrales in Nederland tot en met 2024 op maximaal 35 procent van hun capaciteit mogen draaien. De stijgende prijs van CO₂ zorgde er daarnaast voor dat het relatief aantrekkelijker werd om elektriciteit met gas op te wekken in plaats van met kolen. Omdat de gasprijs in de loop van 2021 sterker opliep dan de prijs van kolen wordt dit voordeel echter teniet gedaan. De vraag van huishoudens en de industrie was in 2020 stabiel.

⁸ <https://www.netbeheernederland.nl/nieuws/aandeel-groen-gas-stijgt-in-2021-met-ruim-12-procent-1502>

⁹ Argus toont in een bericht van 27 november de dalende productie uit kleine velden en verwacht dat deze trend doorzet omdat de overheid geen nieuwe licenties meer afgeeft voor onshore productie.

¹⁰ Bron: KVG N Factsheet Methaanemissie in de Nederlandse gasketen.

¹¹ Bron: CBS Aardgasbalans; aanbod en verbruik – totaal verbruik van aardgas (voorlopige cijfers)

¹² Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2021. Hemwegcentrale met ingang van 2020, Amercentrale in 2025 en de Rotterdamcentrale, de Eemshavencentrale en de Riverstonecentrale in 2030

In 2021 bedroeg de gasvraag in de periode januari tot en met november 32,3 miljard kubieke meter¹³.

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zijn er tot 2030 enkele belangrijke verschuivingen in de energievoorziening, maar blijven olie en aardgas desondanks de energievoorziening domineren¹⁴. Wel daalt het aardgasverbruik in Nederland het komende decennium verder doordat het finale gebruik voor warmte en de inzet van aardgas bij (vooral decentrale) elektriciteitsproductie met warmtekrachtkoppeling in de industrie blijven afnemen en doordat huishoudens minder aardgas verbruiken door betere isolatie van woningen en efficiëntere verwarmingssystemen¹⁵. Het PBL verwacht dat de aardgasproductie in Nederland in 2030 minder dan een kwart zal uitmaken van het verwachte verbruik. Dit heeft als gevolg dat Nederland afhankelijker wordt van andere landen voor het aanbod van aardgas.

1.3.6. Europese vraag-/aanbodbalans en gasprijzen

Het is meer dan ooit duidelijk geworden dat de wereldwijde en de Europese vraag/aanbodssituatie voor gas steeds meer als één geheel moet worden gezien. Dit komt vooral door het toenemende belang van LNG in de wereldwijde gasvoorziening. In tegenstelling tot gas via pijpleidingen kunnen LNG-schepen van koers veranderen en naar de markt met de hoogste prijs varen. Hierdoor is de link tussen Europese en Aziatische markten sterker geworden.

De Aziatische gasvraag steeg sterk in 2021. Dit was onder meer een gevolg van een groeiende Chinese economie, tegenvallende opbrengsten uit waterkrachtcentrales door droogte in het zuiden van China en het sluiten van kolencentrales in Zuid-Korea. Ook in andere delen van de wereld zorgden tegenvallende opbrengsten uit waterkrachtcentrales voor meer vraag naar aardgas in de elektriciteitssector, met name in Brazilië en Turkije. Het gevolg van deze toenemende vraag naar gas en stijgende gasprijzen buiten Europa was dat er weinig LNG naar Europa kwam.

Ook in Europa steeg de gasvraag ten opzichte van 2020. Dit kwam onder meer door het wegebben van het effect van Corona, waardoor de bedrijvigheid toenam. Daarnaast was het voorjaar kouder dan gemiddeld. De Europese bergingen kenden aan het begin van het injectieseizoen de laagste vulgraad van de afgelopen jaren. De verwachte Noordwest-Europese¹⁶ gasvraag voor 2021 is 267 miljard kubieke meter¹⁷. Dit is een stijging ten opzichte van zowel 2020 als 2019 toen de vraag respectievelijk 254 en 265 miljard kubieke meter bedroeg.

Daarentegen daalde het wereldwijde aanbod van gas. Het LNG-aanbod uit de Verenigde Staten werd onder meer beperkt door het orkaanseizoen. Daarnaast daalde de productie in Europese landen, waaronder het Groningenveld en de kleine velden. In Noorwegen was er sprake van ongeplande uitval en regulier onderhoud aan gasvelden en infrastructuur. Ondanks de hogere prijs steeg het aanbod uit Rusland niet ten opzichte van voorgaande jaren, onder meer doordat Gazprom moest voldoen aan een sterk toegenomen binnenlandse vraag en bergingen gevuld moesten worden. Als gevolg van de wereldwijd krappe vraag/aanbodmarkt voor gas zijn de Europese gasprijzen in 2021 naar recordhoogtes gestegen. Tot op het moment van publicatie van dit jaarverslag laten de future noteringen op de TTF een dalende prijs zien hoewel hoger dan het niveau van de afgelopen jaren¹⁸.

¹³ Bron: CBS Aardgasbalans; aanbod en verbruik – totaal verbruik van aardgas (voorlopige cijfers)

¹⁴ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2021, pagina 102

¹⁵ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2021, pagina 142

¹⁶ Noord-West Europa betreft UK, FR, BE, NL, DE, CH, DK, SE, LU

¹⁷ Bron: Platts European gas five-year forecast, November 2021

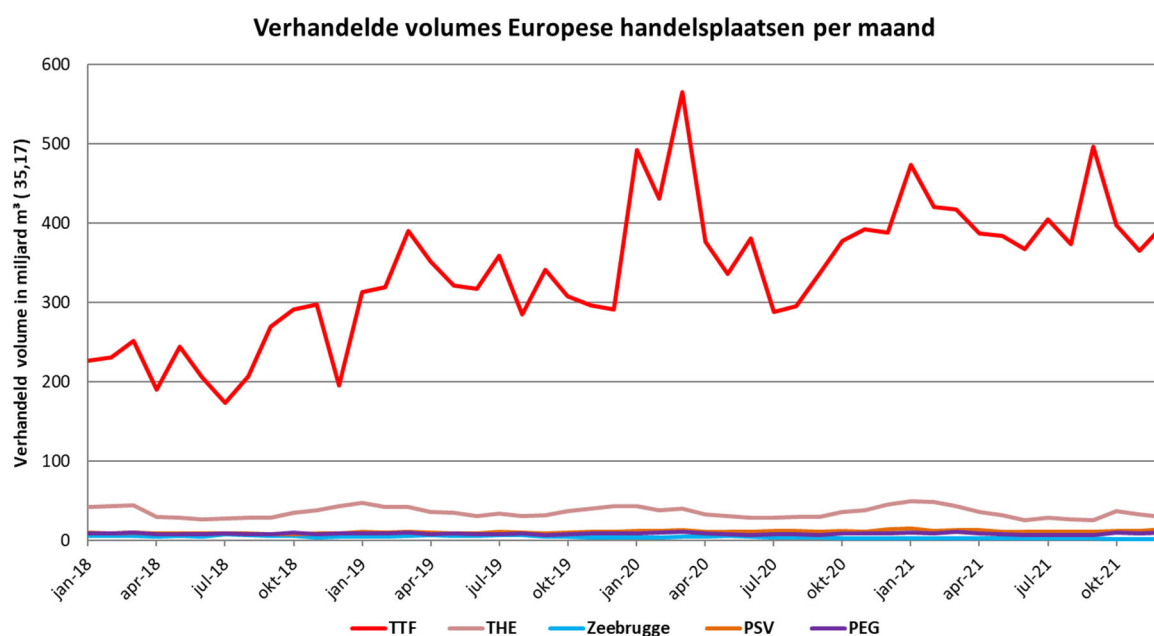
¹⁸ Bron: : <https://www.iea.org/reports/gas-market-report-q1-2022>

Nieuwe investeringen in productie elders op de wereld zijn vorig jaar stilgelegd vanwege de grote onzekerheid over het langetermijneffect van de pandemie; bovendien liggen sommige qua gas veelbelovende projecten in instabiele regio's. Voordat nieuwe projecten beschikbaar komen om de krapte te verzachten, gaan er een aantal jaren overheen. Al met al lijkt de vraag de meest fluctuerende en daarmee een zeer bepalende drijfveer te worden voor de wereldwijde gasprijzen van de komende tijd; als de vraag naar gas mondiaal stijgt zal Europa daar de consequenties van ondervinden.

1.3.7. Gashandelsplaatsen – ontwikkeling hubs

De hoge gasprijzen in 2021 hebben geleid tot een verminderde liquiditeit op Europese hubs. Vooral de handel via brokers verliep moeizamer vanwege steeds meer knellende kredietwaardigheidseisen. Er werd daarom meer gebruik gemaakt van handel via de beurs.

De TTF is de Europese hub met het hoogst verhandelde volume. In 2021 heeft TTF haar leidende positie ten opzichte van andere handelsplaatsen verstevigd. Het verhandelde volume op TTF steeg met 5 procent, terwijl het volume op andere hubs licht daalde. TTF heeft nu een marktaandeel van bijna 80 procent¹⁹.

Bron: GTS, NetConnectGermany, Gaspool, Huberator, SnamReteGas, GRTgaz

1.3.7.1. Verhandelde volumes Europese handelsplaatsen

De afgelopen jaren bleef de liquiditeit van de TTF stijgen terwijl de Groningenproductie telkens verder is gedaald. Dit komt door de stijgende internationale handel, het toenemende wereldwijde belang van de TTF als dé Europese hub voor de handel in curveproducten en het toenemende belang van TTF als benchmark voor het hedgen en indexeren van (LNG) prijzen.

¹⁹ : <https://www.iea.org/reports/gas-market-report-q1-2022>

Op 1 oktober 2021 zijn de twee Duitse hubs, NetConnect Germany (NCG) en Gaspool, gefuseerd tot één Duits marktgebied, te weten Trading Hub Europe (THE). Als gevolg van deze samenvoeging is het aantal virtuele interconnectiepunten op de Nederlands-Duitse grens afgenomen van vier naar twee: één voor hoogcalorisch gas en één voor laagcalorisch gas. Verwacht wordt dat door de samenvoeging van de NCG en Gaspool hubs de liquiditeit op de Duitse gasmarkt zal toenemen.

1.3.8. Regulering

Regulering op nationaal en Europees niveau heeft impact op de bedrijfsvoering van GasTerra. We volgen de ontwikkelingen en leveren waar mogelijk een actieve bijdrage aan de discussies over beleidsvoornemens. In het geval van nieuwe regulering zorgt de onderneming dat zij tijdig aan deze verplichtingen kan voldoen.

Op GasTerra zijn de *Regulation in Energy Markets Integrity and Transparency* (REMIT) en de *Market Abuse Regulation* (MAR) van toepassing. In deze verordeningen, die respectievelijk van toepassing zijn op voor de groothandel bestemde energieproducten en financiële instrumenten, is een verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie opgenomen. Daarnaast moeten marktpartijen in het kader van REMIT aan uitgebreide rapportageverplichtingen voldoen. GasTerra heeft hiervoor de nodige procedures geïmplementeerd.

Sinds 2018 is de herziene *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID II) van toepassing op energiebedrijven die in financiële instrumenten handelen. De handel in contracten is een van deze financiële instrumenten. Voor GasTerra is dit een nevenactiviteit. Om die reden maken wij gebruik van de vrijstelling voor nevenactiviteiten, waarin MiFID II voorziet.

In januari 2021 is een nieuw Methodebesluit GTS vastgesteld voor de periode 2022-2026. Het Methodebesluit vormt de basis voor de gastransporttarieven in die periode. Belangrijke thema's in de komende reguleringsperiode zijn het afnemende gebruik van het landelijk net en wijzigingen in de regulering waarbij kosten van het GTS net uit de toekomst naar voren gehaald worden zoals versnelde afschrijving en wijzigingen in het kapitaalstelsel van GTS. Vanwege de grote gevolgen voor de korte termijn van dit besluit hebben de representatieve organisaties VGN, NOGEPA, VLNG en Energie Nederland, waar GasTerra actief in participeert, beroep ingesteld tegen het Methodebesluit. De behandeling van dit beroep zal naar verwachting in de zomer van 2022 plaatsvinden.

Daarnaast participeert GasTerra via Energie Nederland in vraagstukken over regulering van investeringen in energietransitie, zoals bijvoorbeeld in waterstoftechnologie en in de consultatie op de nieuwe Energiewet. Via Eurogas en EFET zijn we betrokken bij consultaties op voorgenomen Europese wet- en regelgeving.

1.3.9. Energie- en klimaatbeleid

Ontwikkelingen in het energie- en klimaatbeleid werden in het jaar 2021 bepaald door enerzijds de demissionaire status van het kabinet-Rutte III sinds januari van dat jaar en anderzijds ontwikkeling buiten Nederland, zoals de publicatie van het Europese Fit-for-55 pakket, de COP26 en de krapte in de mondiale gasmarkt.

Vanwege de demissionaire status van het kabinet heeft sommige nieuwe wetgeving vertraging opgelopen, zoals de nieuwe Warmtewet en de Energiewet. Toch zijn er in 2021 wel beleidsmaatregelen ingevoerd. Zo werd de Wet verbod op kolen en de CO₂-heffing voor de industrie van kracht.

Ondertussen ontwikkelde het Europese beleid zich verder. Belangrijk hierin is dat de Europese Raad in december 2020 het voorstel voor een Europese Klimaatwet heeft aangenomen, gericht op doelen voor de Unie van 55 procent emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050.

Dit werd formeel van kracht in juli 2021, waarmee deze doelen wettelijk zijn verankerd. Het doel van 55 procent emissiereductie in de EU in 2030 was conform de inzet van Nederland. Inmiddels wil het kabinet Rutte IV in de Klimaatwet verankeren dat Nederland tenminste 55 procent emissiereductie haalt in 2030.

In 2021 zijn ook de emissiecijfers over 2020 gepubliceerd door het RIVM en CBS. Deze cijfers laten zien dat de Staat met een reductie van 25,4 procent in 2020 naar verwachting voldoet aan het Urgenda-vonnis. Dat komt door kabinetsbeleid, maar ook deels door de coronacrisis. Ook wordt geconstateerd dat er voor de komende jaren nog extra inzet nodig is om de doelen voor 2030 te halen. In de Miljoenennota heeft het kabinet, ondanks zijn demissionaire status, een aanvullend pakket aan maatregelen gepresenteerd waarmee bijna zeven miljard euro in de transitie wordt geïnvesteerd, bovenop het bestaande klimaatbeleid. Dit omvat een ophoging van de SDE++ voor 2022, verduurzaming van de gebouwde omgeving onder andere door isolatie en subsidie voor infrastructuur voor warmte en voor waterstof. De subsidie door de infrastructuur voor waterstof volgde op het in juni 2021 gepubliceerd onderzoek 'Hyway27' van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Gasunie, naar het toekomstig hergebruik van het aardgasnet voor waterstof. Daarmee is waterstof in 2021 doorgedrongen als onderdeel van de oplossing voor het klimaatprobleem.

Volgend op de Europese Klimaatwet publiceerde de Europese Commissie in juli 2021 het zogenoemde 'Fit for 55-pakket'. Dit pakket bestaat uit dertien verschillende, maar nauw verweven wetgevingsvoorstellen, gericht op het halen van de nieuwe Europese doelstellingen. Het betreft onder meer aanpassing van het EU-emissiehandelssysteem (EU ETS), de richtlijn voor hernieuwbare energie, de richtlijn voor energie-efficiëntie, emissiearme vervoerswijzen en bijbehorende ondersteunende infrastructuur- en brandstofbeleidsmaatregelen en een koolstofbelasting aan de grens van de Unie. Onderhandeling hierover met het Europees Parlement en de Raad zullen naar verwachting heel 2022 in beslag nemen.

De aanpassing van het Europese doel voor 2030 en 2050 waren Europa's aanbod bij de mondiale klimaatconferentie COP26 in het Schotse Glasgow. Dit was conform de afspraak uit 'Parijs' door een aangepaste *National Determined Contribution* in te dienen. Hoewel 'Glasgow' een jaar was uitgesteld vanwege de Coronapandemie en rapporten van het IPCC alarmerender waren, bleef een groot nieuw klimaatakkoord uit. Wel zijn er afspraken gemaakt tussen landen, waaronder met Nederland, zoals het verbod op investeren in fossiele projecten in het buitenland, dat de rol van exportkredietverzekeringen ter discussie stelt. Een andere afspraak is het "Global Methane Pledge", een doel om in 2030 dertig procent minder methaan uit te stoten. Dit initiatief van de EU en de VS volgde op de door de G20 opgerichte International Methane Emissions Observatory, waar data over methaanemissies wordt verzameld en bijgehouden.

Gelijk aan de plannen van nationale en Europese overheden richting mondiale afspraken, finaliseerden regionale overheden in 2021 hun Regionale Energie Strategie, waarin hun bijdrage aan het behalen van twee doelen uit het Nederlandse klimaatakkoord worden geconcretiseerd. Deze twee doelen betreffen de transitie van de gebouwde omgeving – uitvoering van het 'van gas los'-beleid – en de realisatie van de opwekking van duurzame energie op land. Op dit moment is het op een aantal plekken problematisch om nieuwe lokale duurzame energie aan te sluiten vanwege beperkte transportcapaciteit van het bestaande elektriciteitsnetwerk.

Alle actie in 2021 gericht op versnelling van de energietransitie vond plaats tegen een achtergrond van een krappe mondiale gasmarkt. Economisch herstel na lockdowns, weinig wind in Europa, hoge prijzen voor CO₂, droogte in Brazilië – allemaal factoren die de gasvraag deed stijgen – en beperkingen in gasproductie zorgden voor een stijging van de gasprijs, met een recordhoogte van 180 €/MWh op de Nederlandse gashandelsplaats TTF.

Dit werkte (met een lichte vertraging) door in de energiecontracten die huishoudens moesten afsluiten in deze periode, waarop de overheid ingreep om prijzen voor deze sector te temperen door een aanpassing van normaliter het grootste onderdeel van de rekening, een verlaging van de belasting op gas.

1.4. In dialoog met onze omgeving

Wij vinden het belangrijk om transparant te zijn over onze activiteiten en inzicht te krijgen in de opvattingen van stakeholders over de economische, ecologische en sociale impact van de organisatie. Om deze informatie te verkrijgen voeren we, naast de reguliere gesprekken met stakeholders, jaarlijks een stakeholderdialoog uit. Het ene jaar is dit een uitgebreide stakeholderdialoog, waarbij we alle in onderstaand schema genoemde stakeholders benaderen. Het andere jaar een lichte versie, waarbij we kijken in hoeverre er ontwikkelingen zijn waardoor een update op bepaalde punten wenselijk is.

1.4.1.1. Stakeholdergroepen

De bevindingen uit de stakeholderdialoog vormen belangrijke informatie om te komen tot de materialiteitsmatrix. De materialiteitsmatrix wordt opgenomen in het Business Plan en gebruikt om beleidskeuzes aan te spiegelen. In het jaarverslag wordt aan stakeholders gerapporteerd over de behaalde doelstellingen op de materiële onderwerpen.

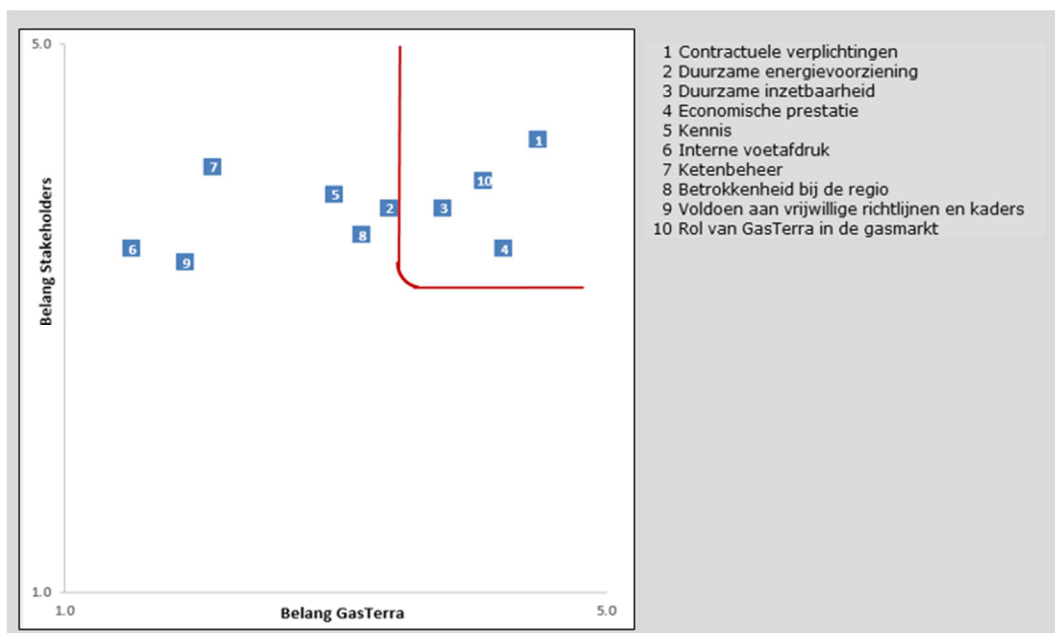
In zowel 2019 als 2020 is de stakeholderdialoog in uitgebreide vorm uitgevoerd. Dit had te maken met de afbouw van GasTerra. Kort na de afronding van de stakeholderdialoog in 2019 viel het besluit om GasTerra op termijn op te heffen en een afbouwplan op te stellen. Op dat moment gaven de reguliere gesprekken met stakeholders geen aanleiding om aan te nemen dat de publieke aankondiging van dit besluit zou hebben geleid tot andere uitkomsten van de stakeholderdialoog of andere materiële onderwerpen. Het was wel een reden om de stakeholderdialoog in 2020 uitgebreider uit te voeren dan de toetsing die was voorzien om de effecten van de afbouw te onderzoeken en te spreken over de impact van Corona.

In 2021 zijn de resultaten van de vorige stakeholderdialoog intern getoetst bij relatiemanagers die veel contact hebben met de diverse stakeholders. Hieruit kwam een bevestiging van het beeld, zoals opgehaald bij stakeholders in 2020, naar voren. Het belangrijkste thema voor stakeholders blijft contractuele verplichtingen gevolgd door ketenbeheer, rol van GasTerra in de gasmarkt en kennis. De stakeholdergroepen zijn zich bewust van het feit dat GasTerra aan het afbouwen is.

Voor iedere groep geldt dat er veranderingen aankomen en deze ondervindt hierdoor eigen uitdagingen. Het blijft voor GasTerra belangrijk om transparant te communiceren en in gesprek te blijven over de afbouw om partijen te ondersteunen met de aanpassingen die hierdoor nodig zijn.

De Coronacrisis heeft flinke impact op veel van onze stakeholders en hun business, maar onder andere door de snelle implementatie van verbeterde communicatiemiddelen in de thuiswerkperiode heeft de relatie tussen GasTerra en zijn stakeholders hier niet onder geleden. Het informele contact wordt wel gemist. Door medewerkers onderling, maar ook de ontmoetingen tijdens netwerkbijeenkomsten, conferenties en evenementen die belangrijk zijn voor het contact met diverse stakeholdergroepen.

De directie van GasTerra heeft het belang dat stakeholders hechten aan de onderwerpen, afgezet tegen het belang dat GasTerra er zelf aan hecht. Het resultaat is de materialiteitsmatrix, die is opgenomen in het Business Plan 2022 en medebepalend is voor de te ontwikkelen strategie. De materiële onderwerpen voor 2022 zijn: contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame inzetbaarheid. Dit betekent een wijziging in de materiële onderwerpen ten opzichte van vorig jaar. Het thema duurzame energievoorziening is nog altijd actueel en er worden ook in de komende jaren activiteiten op dit terrein ontplooid, maar gezien de afbouwfase waarin GasTerra zich bevindt neemt het belang af en noemen wij het niet meer materieel. Het thema duurzame inzetbaarheid daarentegen zal in de afbouwfase veel aandacht blijven vergen en is daarom aan de materiële onderwerpen toegevoegd.

1.4.1.2. Materialiteitsmatrix

Voor de materiële onderwerpen zijn binnen de strategische doelen volume, prijs, kosten en anticiperen, subdoelstellingen voor 2022 bepaald. De afbouw van GasTerra is een algemeen thema dat binnen alle doelstellingen en werkzaamheden een rol speelt.

Materieel thema 2022	Strategische doelen	Doelstelling 2022
Contractuele verplichting	Volume Prijs	Volledig nakomen van de contractuele verplichtingen.
Economische prestaties	Volume Prijs Kosten Anticiperen	Zo goed mogelijk onderhandelen van commerciële contracten. De contracten in ons portfolio zo volledig mogelijk benutten. Het marktpotentieel voor optimalisatie benutten. Marge maken op de in- en verkopen.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	NAM in staat stellen uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie. GasTerra streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Dit jaarvolumes is gebaseerd op de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde graaddagenformule.
Duurzame inzetbaarheid	Anticiperen	Percentage ziekteverzuim in kalenderjaar 2022 <2,5% en 0 ongevallen met verzuim. Begeleiden van medewerkers naar een passende toekomst.

1.4.2. Waardecreatiemodel

Het waardecreatiemodel laat zien hoe we onze middelen inzetten om de doelstellingen te realiseren. De missie, visie en strategie zijn daarbij de uitgangspunten voor de bedrijfsvoering.

De versnelde afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld betekent dat de kernactiviteit van GasTerra op termijn komt te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld, waarin geleidelijk wordt toegewerkt naar beëindiging van de bedrijfsactiviteiten. Deze afbouw eindigt op 31 december 2024. Met het afronden van de afbouw van GasTerra verdwijnt echter niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. De komende jaren benutten we om de gasmarkt goed achter te laten en delen we onze opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie. Daardoor blijft de waarde die we nu toevoegen relevant na de einddatum. Voorlopig blijft voor ons het meeste dan ook nog bij het oude. Een van de uitzonderingen daarop is dat GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer zal sluiten voor gasleveringen na 31 december 2023.

Wij hebben altijd veel aandacht besteed aan projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen en zijn actief als sponsor van maatschappelijke, culturele en sportieve instellingen en activiteiten, vooral in en om Groningen. Tijdens de afbouwfase zal van jaar tot jaar en geval tot geval bekeken worden of er in dit kader nog ruimte is voor nieuwe overeenkomsten met bestaande of nieuwe partijen.

In de verdere fasen van de afbouw van GasTerra zal het waardecreatiemodel indien nodig worden bijgesteld.

Inputs

Gas

Totaal volume 44,2 mrd m³

- Groningen
- Kleine velden
- Virtuele handelsplaatsen
- Import
- Groen gas

Gasmarkt

- Fluctuerende gasprijs
- Gascontracten
- Licenties
- Handelspartners
- Ondergrondse gasopslag

Organisatie

- 109,7 Fte
- 117 medewerkers
- Diversiteit
- Arbeidsvoorwaarden
- Hoofdkantoor Groningen

Kennis en systemen

- Kennis van de gasmarkt
- IT-systemen

Financiën

- Eigen vermogen €180 mln
- Investerings €0,7 mln

Maatschappij

- Stakeholders
- Imago van gas

Business Model

Het maximaliseren van de waarde van het aan ons aangeboden Nederlands aardgas

Volume

GasTerra streeft naar het geheel verkopen van het aan GasTerra aangeboden volume aan gas en draagt bij aan de afbouw van de productie uit het Groningenveld. Om de portfolio te balanceren zijn hiervoor steeds meer inkopen nodig.

Prijs

GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs met een zo hoog mogelijke marge met het gehele portfolio.

Kosten

GasTerra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds.

Anticiperen

GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.

Afbouw

GasTerra zal een goed functionerende gasmarkt verlaten, met oog voor de belangen van zijn stakeholders.

Governance Risico-management Public Affairs Public Relations

Outputs

Gas

Totaal volume 44,2 mrd m³

- Virtuele handelsplaatsen
- Aansluiting klanten
- Grenspunten

Gasmarkt

- 100% nakomen contractuele verplichtingen
- 20,2 miljard m³ NL gas ingekocht (Groningen & Kleine velden)

Organisatie

- 85 mannen, 32 vrouwen
- 1,89% ziekteverzuim
- Veiligheid/ongevallen

Kennis en systemen

- Trainingskosten: 1,49% van totale personeelskosten
- Opleiding en loopbaanmogelijkheden
- 99,99% beschikbaarheid hoog kritische systemen

Financiën

- Omzet €13.144 mln
- Netto-winst €36 mln
- Werkkapitaal €238,1 mln
- S&P credit rating AA+ (Negative Outlook)

Maatschappij

- 69 punten op Transparantiebenchmark
- Kennis delen en kennis ontwikkelen over energie(transitie)
- Steunen energietransitieprojecten
- Industrieklanten verduurzamen
- Sponsoring in de regio
- €9,7 mln lokale inkopen facilitair

Materiële onderwerpen

Contractuele verplichting
Economische prestatie
Rol GasTerra in de gasmarkt

Duurzame energievoorziening

Duurzame inzetbaarheid

Outcomes

Ga

- Leveringszekerheid van de eigen portfolio
- Bestendige relatie met klanten en leveranciers
- Aardgasbaten

Groen

- Kennisdeling en -ontwikkeling over de rol van gas in de energievoorziening in R&D, onderwijs en publieke debat
- Bijdragen aan de verstandige transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening

Groningen

- Hoogwaardige werkgelegenheid regio
- Leveren betekenisvolle bijdrage aan lokale samenleving

1.5. Samenvatting resultaten

	2021	2020
Inkomsten en kosten in miljoenen euro's		
Netto-omzet	13.144	5.454
Gasinkoop	12.816	5.125
Transportkosten	235	239
Resultaten in miljoenen euro's		
Resultaat voor belasting	48	48
Netto-winst	36	36
Dividend	36	36
Overige financiële gegevens		
Investerings (in miljoenen euro's)	0,7	0,6
Liquideitsratio	1,1	1,2
Balansgegevens ultimo jaar, in miljoenen euro's		
Balans totaal	4.528	1.247
Eigen vermogen (vóór resultaatbestemming)	216	216
Kortlopende schulden	4.286	1.001
Verkochte volumes in miljarden kubieke meter*		
Totale afzet	44,2	41,6
-Nederland	24,0	22,2
-Overig Europa	20,2	19,4
Eigen medewerkers ultimo jaar, in fulltime-equivalenten	109,7	120,8
Veiligheid & gezondheid		
Ziekteverzuim (in procent)	1,89	1,69
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,56	0,55

De solvabiliteitsratio van GasTerra is niet opgenomen aangezien deze vanwege de afspraken tussen de verschillende entiteiten in het Gasgebouw (zie jaarrekening, hoofdstuk 4) niet representatief is. Eén van die afspraken betreft de transferprijs voor Groningengas, waardoor GasTerra een vaste winst maakt van 36 miljoen euro. Doordat de winning van Groningengas laag is geworden en naar verwachting op korte termijn beëindigd zal worden, is het steeds moeilijker om een prijs van Groningengas vast te stellen waarbij de vaste winst van 36 miljoen euro overblijft bij GasTerra. GasTerra heeft echter nog verplichtingen die nagekomen moeten worden. Om dit zeker te stellen is de Transferprijsovereenkomst gewijzigd. De wijziging houdt in dat de 36 miljoen euro vaste winst van GasTerra wordt bewerkstelligd door geen prijs per eenheid (m³ Groningengas) meer vast te stellen maar een bedrag. Vanaf 1 januari 2022 bestaat de transferprijs voor het door NAM aan GasTerra geleverde Gronings aardgas uit een volume-afhankelijke commodity prijs, gebaseerd op de TTF month-ahead-prijzen en een Volume-Onafhankelijke Vergoeding (VOV).

De investeringen zijn niet materieel en betreffen met name de geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van de bedrijfsprocessen.

2. Materiële onderwerpen

Contractuele verplichting, economische prestatie, duurzame energievoorziening en de rol van GasTerra in de gasmarkt waren de materiële onderwerpen in 2021. Deze onderwerpen zijn mede op basis van de uitkomsten van de in 2020 gehouden stakeholderdialoog bepaald en input geweest voor de beleidskeuzes in 2021. In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de invulling van de materiële onderwerpen en de behaalde doelstellingen. Ook geven we een doorkijk naar de activiteiten en materiële onderwerpen voor volgend jaar waaronder ook duurzame inzetbaarheid die in 2022 aan de materiële onderwerpen is toegevoegd. Verder vertellen we in dit hoofdstuk over onze betrokkenheid bij de regio wat eveneens een belangrijk thema is voor GasTerra.

2.1. Contractuele verplichting

Het nakomen van de contractuele verplichtingen is voor zowel GasTerra als de stakeholders het belangrijkste thema. We zorgen dat onze onderneming op elk moment van het jaar voldoende gas in portfolio heeft om aan de leveringsverplichtingen aan onze klanten te kunnen voldoen. Om dit mogelijk te maken moeten we ervoor zorgen dat onze verkoopverplichtingen in evenwicht zijn met ons aanbod. In het verleden kon dit gedaan worden door het Groningenveld op of af te regelen; nu balanceren we dat met in- en verkopen op de markt en het gebruik van de onder contract staande bergingen. Om hierbij altijd aan onze verplichtingen te kunnen voldoen en de daarbij behorende prijsrisico's te managen, maken we gebruik van geavanceerde planningsmodellen. In 2021 zijn we al onze contractuele verplichtingen zoals gebruikelijk nagekomen. Daarmee is de doelstelling behaald. Gegeven de commerciële gevoeligheid nemen wij in ons jaarverslag geen specifieke details over onze contracten op.

In 2020 hebben wij onze relaties laten weten dat een afbouwplan is opgesteld dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. Deze afbouw eindigt op 31 december 2024. Voorlopig blijft het meeste nog bij het oude. Een uitzondering daarop is dat GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer zal sluiten voor gasleveringen na 31 december 2023.

In het afbouwplan houden we er rekening mee dat op de vastgestelde einddatum nog een aantal (lang-)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven. De aandeelhouders van GasTerra zullen, in overleg met de directie van het bedrijf, tijdig bepalen hoe deze worden uitgediend.

2.2. Economische prestatie

Dat de onderneming economische prestatie als materieel onderwerp benoemt is evident. Als de economische prestaties niet goed zijn dan heeft dit invloed op alle stakeholders. In dit verband streeft de onderneming naar een efficiënte bedrijfsvoering met een goede balans tussen kosten en zorgvuldigheid.

2.2.1. Inkoop

GasTerra kocht in 2021 44,2 miljard kubieke meter gas in (2020: 41,6 miljard kubieke meter). Daarvan was 9,7 miljard kubieke meter afkomstig uit het Groningensysteem (inclusief bergingen) en 10,5 miljard kubieke meter uit kleine velden. 24,0 miljard kubieke meter is voornamelijk ingekocht op handelsplaatsen en via import.

De volumes uit het Groningensysteem wijken af van de productiecijfers die NAM rapporteert. Dit verschil wordt onder meer veroorzaakt door eigen gebruik bij de productie en het verschil tussen injectie en productie uit de ondergrondse gasopslagen. Bovendien rapporteert GasTerra volumes per kalenderjaar, terwijl de winningsinstructie aan NAM voor een gasjaar geldt.

In het afgelopen decennium daalde de inkoop van gas uit kleine velden. De reserves in bestaande kleine velden nemen af doordat het gas uit de velden wordt geproduceerd. Daardoor neemt ook de druk af (depletie) waardoor de productiecapaciteit daalt. Hoewel nog geregeld nieuwe kleine velden worden gevonden, compenseert dit de productie-afname niet. De verwachting voor de komende jaren laat een verdere daling zien.

In 2021 heeft GasTerra 6,3 miljard kubieke meter geïmporteerd, voornamelijk uit Noorwegen en Rusland.

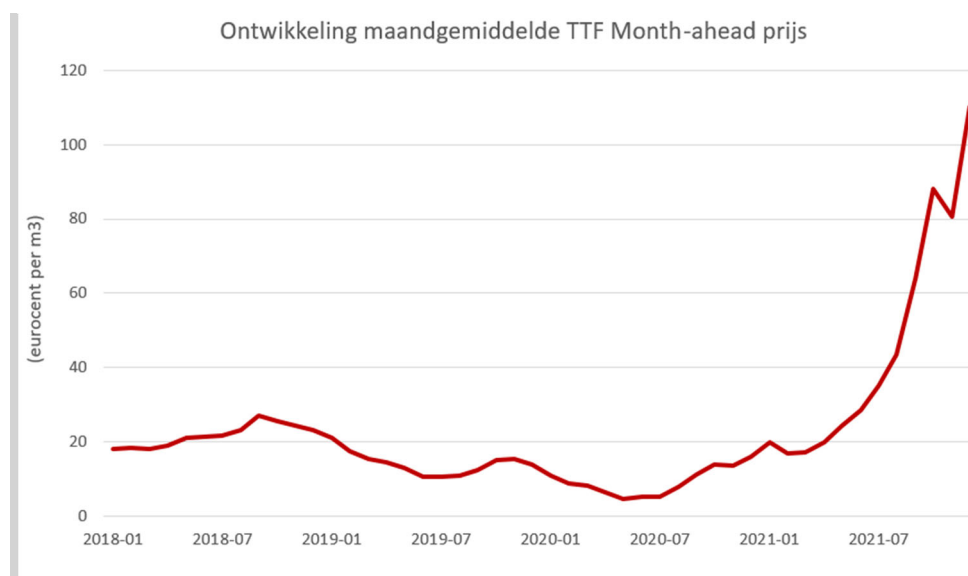
2.2.2. Levering

GasTerra heeft in 2021 44,2 miljard kubieke meter gas geleverd aan klanten (2020: 41,6 miljard kubieke meter). Een deel van het geleverde gas is geleverd op de traditionele afleverpunten zoals de aansluitingen en grenspunten. Ook leveren we veel van ons gas aan onze klanten op TTF, vanwaar zij het weer verder verhandelen of transporteren naar hun eindgebruikers.

Dit betekent dat het gas verschillende malen van eigenaar kan wisselen voordat het daadwerkelijk bij de eindgebruiker terecht komt. Hierdoor hoeft gas dat door buitenlandse partijen wordt gecontracteerd niet noodzakelijkerwijs de grens over te stromen en kan gas dat wij op de TTF verkopen uiteindelijk wel de grens over stromen.

2.2.3. Beprijzing

De prijzen van de leveringen van GasTerra waren hoger dan in 2020. In 2021 werd gemiddeld 29,7 eurocent per kubieke meter betaald tegen 13,0 eurocent in 2020. Deze prijzen hangen samen met prijzen op handelsplaatsen. De prijzen op de TTF waren in 2021 gemiddeld hoger dan in de voorgaande jaren. De month-ahead-prijs was in 2021 gemiddeld vijf keer zo hoog dan in 2020 (45,72 eurocent/kubieke meter versus 9,30 eurocent/kubieke meter). Eind december 2021 bereikte deze prijs een hoogtepunt, met bijna 180 eurocent/kubieke meter.

2.2.3.1. Ontwikkeling maandgemiddelde TTF prijzen (bron ICIS Heren)

Doordat de ingekochte volumes uit het Groningenveld gestaag afnemen en de volumes die GasTerra op de spotmarkt inkoopt stijgen, is het van steeds groter belang om prijsconcepten van in- en verkopen in de portfolio goed op elkaar af te stemmen.

In 2021 zijn over meerdere bestaande import- en exportcontracten heronderhandelingen gevoerd. Indien het niet lukt om tot overeenstemming te komen kan arbitrage volgen. In 2021 was GasTerra partij in vier arbitrages. Geen van deze arbitrages was ultimo 2021 afgerond. Mogelijke uitkomsten van nog niet afgeronde heronderhandelingen of daarmee verbonden arbitrages worden, gezien de onzekerheid van de uitkomst, niet verwerkt in de jaarrekening.

2.2.4. Transport

Om aan de verplichtingen van onze handelscontracten te kunnen voldoen, boeken wij transportcapaciteit bij netbeheerders, met name bij GTS. In 2021 bedroegen de kosten voor de inkoop van transportcapaciteit 235 miljoen euro (2020: 239 miljoen euro).

2.3. Rol van GasTerra in de gasmarkt

De rol van GasTerra in de gasmarkt en de aangekondigde afbouw van de onderneming zijn belangrijke onderwerpen in de gesprekken met stakeholders. Daarin benadrukken zij de rol die GasTerra heeft gespeeld bij de ontwikkeling van de TTF en in de totale energiehuishouding. Daarnaast vinden stakeholders het, gegeven de aangekondigde beëindiging van de activiteiten van GasTerra, belangrijk dat kennisoverdracht voldoende aandacht krijgt. Dit sluit aan bij het streven van GasTerra om een goed functionerende gasmarkt achter te laten en de activiteiten gecontroleerd af te bouwen en/of over te dragen, met oog voor de belangen van alle stakeholders. Dit is voor ons belangrijk, want het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid blijft onverminderd groot ook na de afbouw van GasTerra.

Het besluit om tot de afbouw van de onderneming over te gaan is een gevolg van de aankondiging van het kabinet in maart 2018 om in verband met de aardbevingsproblematiek de gaswinning in Groningen zo snel als mogelijk te beëindigen. Daarmee komt onze kernactiviteit, de in- en verkoop van het Groningengas, te vervallen. Tot de beëindiging van de gaswinning bepaalt de minister van Economische Zaken en Klimaat jaarlijks door middel van een Vaststellingsbesluit Groningen hoeveel en op welke wijze (de operationele strategie) gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Deze hoeveelheid dient als aanvulling op gas uit andere bronnen. Het gas uit deze andere bronnen wordt via de stikstofinstallaties van GTS op de laagcalorische Groningenkwaliteit gebracht en daarom ook wel pseudo-Groningengas genoemd.

GasTerra streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Het benodigde winningsvolume uit het Groningenveld is afhankelijk van het temperatuurverloop in het gasjaar. Deze relatie wordt uitgedrukt in de zogenoemde graaddagenformule. Om zoveel mogelijk gebruik te maken van de beschikbare stikstofinstallaties wordt bij de berekening door GTS uitgegaan van een stikstofinzet van honderd procent. Of dit gerealiseerd zal worden, hangt af van de mate waarin de uitgangspunten van de GTS-ramingen zich in het gasjaar daadwerkelijk materialiseren.

GasTerra plant de inzet van de L-gasmiddelen zodanig dat de NAM aan de operationele strategie en overige voorwaarden van het Vaststellingsbesluit kan voldoen. Het gebruik van stikstofconversiecapaciteit door GTS is een resultante van deze L-gasmiddeleninzet. GasTerra maakt gedurende het gasjaar inzichtelijk hoe de L-gasvraag en de inzet van stikstof zich ontwikkelen. Het is aan de minister van Economische Zaken en Klimaat om te bepalen of de winningsinstructie aan de NAM gedurende het gasjaar aangepast moet worden.

Om de gaswinning uit het Groningenveld versneld te kunnen beëindigen en tegelijkertijd de leveringszekerheid van L-gas te waarborgen zijn afspraken gemaakt over de inzet van de gasopslag Norg. Waar de opslag voorheen gevuld werd met gas uit het Groningenveld gebeurt dit nu zoveel mogelijk met pseudo-Groningengas. GasTerra speelt hierbij een rol, omdat wij op dagelijkse basis operationeel bepalen op welke momenten er uit de gasopslagen geproduceerd wordt dan wel geïnjecteerd wordt. Het kabinet wil de gasopslag Grijpskerk inzetten om het Groningenveld eerder te sluiten. Dit zou mogelijk gemaakt kunnen worden door de gasopslag om te bouwen van een H-gas berging naar een L-gas berging. Hiertoe heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat een concept instemmingsbesluit genomen²⁰. Op 14 februari 2022 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer laten weten onder voorwaarden in te stemmen met de door NAM ingediende wijziging van het opslagplan voor de ondergrondse gasopslag in Grijpskerk²¹. Met dit instemmingsbesluit is het opslagplan voor de gasopslag Grijpskerk algemeen gemaakt ten aanzien van het type aardgas en kan hoog- of laagcalorisch gas worden opgeslagen.

Gasvormige energiedragers zullen een belangrijke rol blijven spelen in de toekomstige klimaatneutrale energiemix. Aardgas krijgt daarin wel een andere rol. Wij vinden het belangrijk dat in de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening aardgas slechts daar wordt ingezet waar duurzame bronnen vooralsnog geen werkbaar alternatief zijn. GasTerra blijft werken aan verduurzaming door de productie van groen gas te bevorderen, bij te dragen aan onderzoek naar waterstof en met de inzet van kennis en financiële middelen een actieve rol te spelen in het bewustwordingsproces rond dit thema.

Een onderdeel van het goed achterlaten van de markt is het delen van onze kennis over ons product, de markt en de energietransitie. We doen dit door deel te nemen aan diverse samenwerkingsverbanden en projecten op het gebied van energietransitie en via brancheorganisaties, maar ook met eigen publicaties. Zo heeft GasTerra de brochure 'Toekomstperspectieven van gas in Nederland' uitgegeven. GasTerra beoogt met deze publicatie de samenhang te duiden tussen de cijfers en recente en verwachte ontwikkelingen op energie- en klimaatgebied. De brochure beschrijft de situatie in de Nederlandse gassector en gaat onder andere in op de balans tussen vraag en aanbod nu de binnenlandse productie snel terugloopt. We zullen daarvoor toenemend een beroep moeten doen op Russisch gas en LNG, dat de afgelopen jaren in steeds grotere hoeveelheden naar Europa is vervoerd, maar waarvan de beschikbaarheid in belangrijke mate afhankelijk is van de prijzen op de diverse wereldmarkten. Dit was ook in 2021 een actueel thema. Tenslotte komt de markt aan de orde. Nederland herbergt het belangrijkste handelsknooppunt voor aardgas in Europa, de TTF. Ook voor groen gas bestaat inmiddels een goed functionerende markt en weten afnemers van dit duurzame gas dankzij de uitgifte van officiële certificaten, zogeheten Garanties van Oorsprong, dat hun aankoop daadwerkelijk uit biograndstoffen is geproduceerd. Voor de ontwikkeling van een handelsmarkt voor waterstof kunnen we veel leren van de manier waarop de markten voor aardgas en groen gas zijn ontstaan. Essentieel in dat verband is dat parallel met de markt de productiecapaciteit drastisch wordt opgevoerd.

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/12/03/kabinet-wil-grijpskerk-inzetten-om-groningenveld-eerder-te-sluiten>.

²¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/02/14/instemmingsbesluit-gasopslag-grijpskerk>

Wij zijn actief betrokken bij KVGn. Binnen dit samenwerkingsverband zijn diverse publicaties uitgebracht onder andere over systeemintegratie in de energietransitie (SEIN) en het kennisdocument "Zo werkt Energie" waarin samen met diverse partners alle aspecten van de energiesector zijn beschreven. In de videoclips, "Energie in het kort", wordt aan een breed publiek diverse aspecten van de energietransitie uitgelegd. Ons voorzitterschap van de KVGn-werkgroep Groen Gas draagt bij aan brede kennisuitwisseling en inzichten en adviezen ten behoeve van nieuw groengasbeleid.

GasTerra is initiatiefnemer van Energiepodium.nl. Dit portal brengt sinds 2011 opinie, interviews, nieuws en achtergronden over energie met als doel de kwaliteit van de discussie te bevorderen. Daarnaast organiseert Energiepodium live bijeenkomsten, zoals het op 11 oktober 2021 gehouden jaarlijkse debat met politiek, overheid, bedrijfsleven en NGO's. Hoofdpelers op het gebied van energie en klimaat gingen met elkaar en het publiek in discussie over het klimaatbeleid van het nieuwe kabinet.

In verband met de afbouw van GasTerra neemt Energie Beheer Nederland met ingang van 1 januari 2022 het hoofdpartnerschap over. GasTerra blijft Energiepodium ondersteunen met een financiële bijdrage en inhoudelijke inbreng door naast PwC, NOGEPA en KVGn samenwerkingspartner te worden.

2.4. Duurzame energievoorziening

De overgang naar een duurzame energievoorziening is een belangrijk maatschappelijk thema. De afgelopen jaren hebben we het als materieel onderwerp aangemerkt. Zo ook in 2021. Voor 2022 is dat niet meer het geval. Niet omdat het onderwerp minder belangrijk is, maar wel omdat de betrokkenheid van GasTerra bij projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen in lijn met de afbouwfase van de organisatie zal afnemen.

Het goed achterlaten van de markt is daarbij een uitgangspunt. De focus bij de projecten die we ondersteunen ligt op de ontwikkeling van hernieuwbare gasen (groen gas en waterstof). Dit sluit zowel goed aan bij onze kennis en onze rol als gashandelaar als bij de behoefte in de markt. Deze kennis blijft ook relevant na beëindiging van onze handelsactiviteiten op dit vlak. Naast directe deelname aan energietransitieprojecten blijft GasTerra ook in 2022 binnen KVGn, Energie Nederland en Eurogas werken aan het uitdragen van de rol van duurzame gasen en de transitie daarnaartoe.

2.4.1. Groen gas

Het aandeel groen gas in de energievoorziening is nog beperkt, maar de vraag naar dit product als goedkoop en eenvoudig alternatief neemt in de gebouwde omgeving, industrie en transportsector snel toe. GasTerra helpt om knelpunten aan de productieketen te verbeteren door een aantal langer lopende innovatieprojecten op het gebied van vergisting en vergassing van biomassa te steunen. Dat leidde ook in 2021 tot de bouw van demonstratie-installaties, uitvoering van meet- en onderzoeksprogramma's, toepassing van wetenschappelijke kennis en marktonderzoek. De beoogde projectresultaten zijn kostenreductie, opbrengstverhoging en de introductie van nieuwe technologieën.

Een in 2021 afgerond onderzoek naar de zogenaamde biologische methanisatie (waarbij groen gas gemaakt wordt) van het productgas uit slibvergassing liet een veelbelovend potentieel aan groengasproductie zien. Daarnaast is in 2021 met steun van GasTerra een onderzoek gestart naar de productie van groen gas uit reststromen in de grafische sector. Tevens is een vergelijkend onderzoek gestart waarin de productiekosten van waterstof uit vergassing van biogene reststromen wordt afgezet tegen de productiekosten van waterstof uit elektrolyse.

GasTerra verwacht ook in 2022 nog een groot deel van de actuele groengasproductie onder contract te hebben. De productie van groen gas in Nederland groeit goed door, maar vanwege de afbouw van het bedrijf sluit GasTerra nagenoeg geen nieuwe contracten meer af. De verkoop van groen gas wordt het komende jaar nog voortgezet. De interesse van klanten die willen verduurzamen heeft er ook in 2021 toe geleid dat er groengasverkoopcontracten zijn afgesloten. GasTerra verkent de mogelijkheden om haar groengasportefeuille elders onder te brengen.

Wij zijn één van de initiatiefnemers van het Panorama Groen Gas, een publicatie over de stand van zaken in de groengassector, die in 2021 is uitgekomen. Ook heeft GasTerra het secretariaat van het Groninger Groen Gas Genootschap (4G) op zich genomen. Hiermee willen we actief bijdragen aan het ontwikkelen van het groengaspotentieel in de gemeente en nabije omgeving.

2.4.2. Waterstof

De interesse voor de ontwikkeling van waterstof neemt enorm toe. Daarom hebben we onze ervaringen op de gasmarkt ook afgelopen jaar ingezet om de ontwikkeling van een vrije waterstofmarkt te bevorderen en om kennis te delen.

Medewerkers van GasTerra nemen onder andere deel aan het waterstofproject Hydrogreenn. Dit is een unieke samenwerking tussen 23 organisaties bestaande uit overheden, kennisinstellingen en bedrijven. Wij zijn betrokken bij het deelproject dat zich richt op het laten zien hoe in de nieuw te bouwen wijk Nijstad-Oost in de gemeente Hoogeveen ongeveer tachtig woningen gerealiseerd kunnen worden die volledig op waterstof zullen functioneren. De toepassing van waterstof in een nieuwbouwwijk, hetgeen op het eerste gezicht niet voor de hand ligt, is een voorbereiding op een verdere uitrol in de naastliggende bestaande wijk.

Bij EnTranCe is met steun van GasTerra de bouw van de waterstofinfrastructuur, die nodig is voor het uitvoeren van testen en onderzoek afgerond. Er is een opslagsysteem geïnstalleerd dat het niet alleen mogelijk maakte om in 2021 een aantal langdurige proeven te doen met waterstofvraagtechnieken zoals nieuwe CV-ketelconcepten, maar er ook voor moet zorgen dat de waterstof die lokaal in testinstallaties wordt geproduceerd, opgeslagen en vervolgens nuttig ingezet kan worden. Voor 2022 staat de opening van de HydroHub op de agenda waarbij deze lokale waterstofbackbone gebruikt zal worden om experimenten met waterstofproductie uit elektrolyzers te faciliteren.

Het lopende promotieonderzoek naar de ontwikkeling van een waterstofmarkt onder begeleiding van professor Machiel Mulder, hoogleraar regulering van energiemarkten en directeur van het Centre for Energy Economics Research (CEER) van de Rijksuniversiteit Groningen, heeft al geresulteerd in een aantal publicaties. Het onderzoek vindt plaats in samenwerking met instituten uit Denemarken, Duitsland, Italië en Oostenrijk. GasTerra steunt dit onderzoek als onderdeel van onze samenwerking met de New Energy Coalition (NEC). Het wordt begeleid door een brede klankbordgroep met vertegenwoordigers van bedrijfsleven en overheid.

Het programma rond North Sea Energy is ook in 2021 voortgezet. Dit programma wordt met een korte onderbreking door GasTerra sinds 2017 gesteund en heeft geleid tot een beter inzicht in de mogelijke synergie tussen de bestaande en nieuwe energie-infrastructuren op de Noordzee. Het huidige programma heeft onder meer geleid tot een pilot waarin waterstof geproduceerd gaat worden op een bestaand aardgasproductieplatform. Verder wordt vanuit de kennispositie die opgebouwd is, toegewerkt naar internationale samenwerking en afstemming om de ontwikkeling van de Noordzee als energiehub te versnellen. Onderdeel van het programma is het bewerkstelligen van maatschappelijk draagvlak door actief samenwerking met de verschillende stakeholders te zoeken.

GasTerra zit in het bestuur van Energie Nederland en is onder andere vertegenwoordigd in de themagroepen Verduurzaming, Gebouwde Omgeving en Moleculen. In deze themagroepen behartigt GasTerra, naast de essentiële rol van aardgas, ook de energietransitie door het belang van groen gas en waterstof te stimuleren. Zo dragen we bij aan een studie "Verkenning target groene waterstof voor de industrie". Hierin wordt het Europese voorstel van gebruik groene waterstof in 2030 ter hoogte van vijftig procent geanalyseerd. Beoordeeld zal worden of de Europese doelstelling technisch haalbaar is, wat de kosten zijn, aan welke randvoorwaarden (zoals hernieuwbare productie, infrastructuur, beleidsmatige duidelijkheid, flankerende beleidsinstrumenten en eventueel het meetellen van blauwe of andere vormen van waterstof) voldaan moet worden om het doel te kunnen halen en wat het betekent voor de concurrentiepositie van de betreffende Nederlandse bedrijven.

Ook op Europees niveau draagt GasTerra bij aan positionering van duurzame gassen via de brancheverenigingen EFET en Eurogas. Dit vindt onder andere plaats via het indienen van consultaties zoals "Hydrogen and Gas Market Decarbonisation Package" en het schrijven van discussie papers over Garanties van Oorsprong en de Renewable Energy Directive II.

2.5. Duurzame inzetbaarheid

Hoewel duurzame inzetbaarheid in 2021 niet als materieel thema benoemd was, is er veel aandacht voor geweest. Naarmate de afbouw vordert, wordt die aandacht belangrijker. Daarom is het voor het komende jaar wel materieel.

Duurzame inzetbaarheid en het welzijn van medewerkers zijn belangrijke thema's voor iedere organisatie. Voor GasTerra speelt daarbij ook de afbouw van de organisatie een belangrijke rol. Met de vaststelling van het afbouwplan en een sociaal plan is duidelijkheid verkregen, maar het laat onverlet dat medewerkers op termijn hun baan verliezen. Het stelt de onderneming voor de uitdaging om vanuit de rol als werkgever het vertrek van medewerkers op een zelf gekozen moment te faciliteren, maar er tegelijkertijd voor te zorgen dat de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komt en dat de kwaliteit die stakeholders van ons gewend zijn in stand blijft. De competenties en motivatie van medewerkers zijn daarbij van cruciaal belang en dus een continue aandachtspunt voor de organisatie.

Ook in 2021 hielden de Corona-pandemie en de daarbij behorende maatregelen ons in de greep. GasTerra heeft gehoor gegeven aan de thuiswerkadvisen van het kabinet en daarbij steeds naar mogelijkheden gezocht om met elkaar in verbinding te blijven. Gelukkig ondersteunen de uitstekende IT-middelen daarbij en is er op diverse wijzen geïnvesteerd in het onderlinge contact, met virtuele kantinesessies en virtuele sociale bijeenkomsten, en er werd veel gewandeld en bijgepraat. In het voorjaar hebben we tijdens een online inspiratiemiddag 'back to the future office' de voor- en nadelen rondom het hybride werken met elkaar gedeeld.

Door middel van meerdere metingen is de medewerkerstevredenheid gemonitord en werd regelmatig gepolst hoe de collega's deze tijd ervaren en op welke wijze de organisatie nog extra kon ondersteunen. Ook afstudeeronderzoekers hebben rondom deze thema's inzichten gegeven. Een werkgroep, bestaande uit medewerkers en managers vanuit diverse hoeken, kwam wekelijks virtueel bijeen en adviseerde de directie over maatregelen of versoepelingen. Ook kleine interventies ter bevordering van de veiligheid op kantoor werden door deze werkgroep geïnitieerd.

GasTerra heeft al jaren een laag ziekteverzuim (<2,5 procent). Dit jaar is het op een vergelijkbaar niveau gebleven, maar ook wij hebben met Corona te maken gehad. Waar in de eerste en tweede golf weinig tot geen besmettingen bij medewerkers plaatsvonden, is dit in het laatste kwartaal van 2021 wel het geval geweest.

Aangezien de meeste medewerkers thuiswerkten was onderlinge besmetting niet aan de orde. De collega's van de 24-uursdienst werkten wel op kantoor. Voor hen zijn de Corona-afspraken regelmatig geëvalueerd en zij kunnen preventieve testen uitvoeren om extra zeker te zijn dat ze elkaar niet besmetten.

In het afgelopen jaar heeft een aantal collega's de organisatie verlaten. Meestal in verband met een andere baan, een aantal is met (vervroegd) pensioen gegaan. Als gevolg daarvan heeft een wijziging van de organisatiestructuur plaatsgevonden, zodat de organisatie weer robuust is voor de komende jaren. Afdelingen zijn samengevoegd, waardoor samenwerking tussen teams nog gemakkelijker verloopt. Naarmate de organisatie krimpt wordt de flexibele inzet van medewerkers belangrijker. De grenzen van afdelingen zullen steeds minder bepalend zijn voor de thema's waarop medewerkers hun meerwaarde genereren, het is één groot team dat samen de klus klaart. Naast de reorganisatie is ook een aantal nieuwe collega's binnengehaald die breed worden ingewerkt om op diverse thema's een rol te kunnen vervullen.

Er is blijvende aandacht voor de toekomstplannen van medewerkers. Enerzijds om medewerkers te stimuleren niet pas in actie te komen als GasTerra is gestopt, anderzijds om te bekijken op welke wijze kansen binnen de organisatie kunnen bijdragen aan een bepaalde ervaring die nuttig kan zijn voor de gewenste toekomst. Veel collega's gebruiken deze tijd om zich om- of bij te scholen of om gestructureerd hun loopbaan onder de loep te nemen.

Voor 2022 hopen we meer mogelijkheden te hebben voor werken op kantoor. GasTerra zal blijven investeren in het teamgevoel en de veilige samenwerking. Zo worden er themabijeenkomsten op kantoor voorzien, die bijdragen aan het vergroten van kennis of competenties, maar daarnaast ook social events die het werkplezier vergroten. De investering in opleiding en ontwikkeling gaat onverminderd voort, al dan niet gecombineerd met inzet op andere rollen en taken. Allemaal gericht op het vergroten van de inzetbaarheid van medewerkers voor het huidige, maar ook hun toekomstige werk. Door middel van een Preventief Medisch Onderzoek via de arbodienst wordt ook de fysieke en mentale gesteldheid van de collega's onderzocht.

2.6. Betrokkenheid bij de regio

Wij zijn nauw verbonden met diverse instellingen, verenigingen, stichtingen en clubs in Groningen en proberen met fondsen, inzet van personeel en kennis maatschappelijke, culturele, en sportieve projecten te ondersteunen.

Ook dragen we bij aan onderwijsprojecten die gericht zijn op kennisontwikkeling over energie zoals het rijdende klaslokaal Jouw Energie van Morgen en de Junior Energie Coach en spannen ons in om Noord-Nederland te helpen zich tot een vooraanstaand energie(transitie)kenniscentrum te ontwikkelen. Zo steunen we onderzoek en innovatie onder meer op EnTranCe en via de New Energy Coalition. Eveneens in de regio Groningen stelt GasTerra medewerkers ter beschikking als kennispartners voor actuele energievraagstukken, zoals bij de vormgeving van de Regionale Energie Strategie (RES).

Sponsoring

In 2021 gaven we ruim 210.000 euro uit aan sponsoring en donaties (in 2020: 330.000 euro). Ook qua sponsoring heeft de Coronacrisis grote impact. Veel evenementen en activiteiten moesten op een andere manier worden vormgegeven of konden zelfs geen doorgang vinden. Dit terwijl vaak al kosten waren gemaakt. Om deze partijen daarbij te helpen heeft GasTerra de meeste toegezegde sponsorbedragen toch overgemaakt. Een deel daarvan is bestemd voor uitgestelde activiteiten.

De expositie The Rolling Stones – Unzipped in het Groninger Museum was in 2020 door Corona slechts vier weken te bezoeken. De door GasTerra gesponsorde tentoonstelling werd verlengd tot en met 18 april 2021. Dankzij goede aanpassingen in en om het gebouw kon Unzipped door ruim 20.000 mensen Coronaproof worden bekeken. Een aanzienlijk lager bezoekersaantal dan beoogd. Het goede nieuws is dat het Groninger Museum met het management van de Rolling Stones overeenstemming heeft bereikt om de tentoonstelling in 2023 terug naar Groningen te halen. In 2021 is aan het Beatrix Kinderziekenhuis (onderdeel van het UMCG) een bedrag van 10.000 euro beschikbaar gesteld voor de aanschaf van drie buidelstoelen. Deze stoelen worden gebruikt op de Intensive Care van de afdeling neonatologie. Ook heeft GasTerra een financiële oproep van de Kledingbank Maxima gehonoreerd. Daarmee is het mogelijk gemaakt op korte termijn badslippers aan te schaffen voor de eerste evacuees uit Afghanistan die in de opvang in Zoutkamp waren opgevangen.

Naast de sponsoring heeft GasTerra een vrijwilligersfonds waarmee een financiële bijdrage beschikbaar wordt gesteld aan verenigingen, instellingen, stichtingen of andere organisaties waarvoor werknemers van GasTerra zich actief als vrijwilliger inzetten.

Lokale inkoop

Om de Groningse economie te stimuleren werken we bij de inkoop van niet aan gas gerelateerde producten en diensten bij voorkeur samen met lokale leveranciers. De vestigingsplaats van leveranciers is daarom naast duurzaamheid, prijs en kwaliteit, een vast criterium bij de keuze uit het aanbod. In 2021 bedroegen de totale aangegane verplichtingen voor dit type inkopen 17,8 miljoen euro, waarvan ruim 9,7 miljoen euro met lokale leveranciers (2020: totaal 21,5 miljoen euro waarvan 13 miljoen lokaal).

3. Governance

Wij vinden het vanzelfsprekend dat wij transparant rapporteren over de manier waarop onze onderneming wordt bestuurd en hoe hierop toezicht wordt gehouden.

3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen

3.1.1. Samenstelling

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken bij GasTerra. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht leden waarvan één lid wordt benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De Raad benoemt uit zijn midden een voorzitter; de minister van Economische Zaken en Klimaat moet deze benoeming goedkeuren.

De Raad van Commissarissen wijst uit zijn midden een College van Gedelegeerde Commissarissen aan, dat uit vijf leden bestaat, waarvan één lid de door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemde commissaris is. De Raad kan zijn bevoegdheden delegeren aan het College, voor zover deze delegatie geen inbreuk maakt op de taak en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen.

Statutair is bepaald dat jaarlijks in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, twee leden van de Raad van Commissarissen aftreden volgens een door loting vastgesteld rooster. De raadsleden die aftreden zijn terstond herkiesbaar of herbenoembaar. Nieuwe leden van de Raad van Commissarissen nemen op het rooster de plaats van hun voorgangers in.

Naam	Bestuurstermijn	Bevoegdheid	Datum van benoeming
ir. B.C. Fortuyn	Herkiesbaar in 2025	Gedelegeerd Commissaris	12 februari 2018
drs. R.M. de Jong	Herkiesbaar in 2022	Gedelegeerd Commissaris	1 augustus 2016
drs. R.G. de Jongh	Herkiesbaar in 2025	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2016
mr. A.F. Gaastra	Herbenoembaar in 2022	Gedelegeerd Commissaris	15 september 2016
ir. J.W. van Hoogstraten	Herkiesbaar in 2023	Gedelegeerd Commissaris	1 maart 2016
mr. drs. T.W. Langejan	Herkiesbaar in 2024	Lid Raad van Commissarissen	15 februari 2016
ir. J.M.W.E. van Loon	Herkiesbaar in 2024	Gedelegeerd Commissaris	1 januari 2016
drs. L. Zirar	Herkiesbaar in 2023	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2019

3.1.2. Vergaderingen

De Raad (met inbegrip van het College van Gedelegeerde Commissarissen) kwam acht maal in vergadering bijeen, in aanwezigheid van de directie. Bij één van de vergaderingen was tevens de Audit Commissie (AC) vertegenwoordigd. De externe accountant was op uitnodiging van de Raad aanwezig in de vergadering waarin de jaarstukken over 2020 werden behandeld en goedgekeurd.

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
ir. B.C. Fortuyn	1/2	5/6	N.v.t
ir. J.M.W.E. van Loon	2/2	4/6	N.v.t

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
ir. J.W. van Hoogstraten	2/2	6/6	N.v.t
mr. A.F. Gaastra	2/2	6/6	N.v.t
drs. R.M. de Jong	2/2	6/6	N.v.t
drs. R.G. de Jongh	2/2	N.v.t	N.v.t
drs. L. Zirar	2/2	N.v.t	N.v.t
mr. drs. T.W. Langejan	2/2	N.v.t	3/3
drs. A.J. van der Linden	N.v.t	N.v.t	1/1
drs. P.G.W. Gerssen	N.v.t	N.v.t	3/3
drs. A. Roeland LL.M	N.v.t.	N.v.t.	2/2
drs. P.J. de Vries RA	N.v.t	N.v.t	3/3

Het eerste cijfer geeft de aanwezigheid weer, het tweede cijfer is het aantal vergaderingen dat heeft plaatsgevonden in de periode dat de persoon in functie was.

Mevrouw Van Loon was bij twee van de Collegevergaderingen verhinderd en werd daarin vertegenwoordigd door de heer De Jongh. De heer Fortuyn was bij één van de Raadsvergaderingen en één van de Collegevergaderingen verhinderd. Tijdens de Raadsvergadering werd hij vertegenwoordigd door de heer Langejan en tijdens de Collegevergadering door de heer Van Hoogstraten. De heer Van der Linden is per 1 september 2021 teruggetreden als voorzitter en lid van de Audit Commissie. De heer Gerssen is hem opgevolgd als voorzitter en de heer Roeland is benoemd als lid.

3.1.3. Doelstellingen en strategie

Ook het jaar 2021 is in meerdere opzichten een bijzonder jaar voor GasTerra en zijn werknemers geweest. Na de uitbraak van het Corona-virus in het jaar 2020 werd GasTerra in 2021 geconfronteerd met de verdere maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bestrijding van het virus. In de ogen van de Raad van Commissarissen heeft de GasTerra-organisatie op een adequate en voortvarende wijze op deze situatie gereageerd, die ons nu al bijna twee jaar in de greep houdt.

Het welzijn van alle betrokkenen en de continuïteit van de bedrijfsvoering zijn daarbij leidend geweest. De Raad spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop de GasTerra-organisatie hier uitvoering aan heeft gegeven en blijft geven.

Daarnaast heeft GasTerra de nodige stappen gezet in de afbouw van haar bedrijfsactiviteiten. De sinds begin 2014 door de minister van Economische Zaken en Klimaat genomen besluiten over de inzetbaarheid van het Groningenveld, als gevolg van de ontwikkelingen in het Groningen aardbevingendossier, zijn sterk van invloed op de bedrijfsvoering van GasTerra. In 2018 heeft het kabinet besloten dat de winning van het Groningengas in de komende jaren fors zal worden verlaagd en vervolgens zal worden beëindigd. Dit brengt met zich mee dat de aandeelhouders van GasTerra zich hebben beraden op de toekomst van GasTerra, dat als verkooporganisatie voor het Groningengas is opgericht. De aandeelhouders hebben in oktober 2019 de directie van GasTerra verzocht een afbouwplan voor de onderneming op te stellen. De directie heeft in 2019 en 2020 in overleg met de Raad invulling gegeven aan dit verzoek. Eind 2019 is een sociaal plan voor de werknemers van GasTerra vastgesteld. In 2020 is een afbouwplan vastgesteld waarmee uitvoering wordt gegeven aan het geleidelijk beëindigen van de activiteiten van GasTerra. Daaraan is uitvoering gegeven in 2021 en in de toekomst zullen verdere stappen op dat gebied worden gezet. Een goed proces met de Ondernemingsraad, het slagvaardig houden van de organisatie en het nakomen van bestaande contractuele verplichtingen staan daarbij voorop. De datum waarop de afbouw voltooid zal zijn is 31 december 2024.

De Raad heeft op verschillende momenten haar inbreng op de besluitvorming gegeven. De Raad zal bij dit onderwerp vanwege het belang voor de GasTerra-organisatie, zijn werknemers en zijn overige stakeholders nauw betrokken blijven.

Met de directie is gesproken over de strategie van de onderneming en de vertaling daarvan naar de doelstellingen voor de komende jaren. GasTerra zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en zal dat doen met oog voor de belangen van de stakeholders. Daar waar nodig zal de strategie tussentijds worden herijkt.

Het jaar 2021 is voor GasTerra ook een bijzonder jaar geweest waar het ging om de fluctuaties in de prijzen voor aardgas op de groothandelsmarkten. De volatiliteit en de hoogte van de prijzen brachten voor de organisatie nieuwe uitdagingen met zich mee. GasTerra is daarmee in de ogen van de commissarissen goed en passend omgegaan.

De Raad heeft met de directie besproken in hoeverre de doelstellingen voor het jaar 2021 zijn gerealiseerd en heeft de doelstellingen voor 2022 vastgesteld.

De Raad heeft in 2021 de risico's besproken die verbonden zijn aan de bedrijfsactiviteiten. In dat kader kwam de beoordeling door het bestuur van de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen aan de orde, onder meer door de bespreking van het *document of representation*. Ook is aandacht besteed aan de *management letter* van de externe accountant en is stilgestaan bij de voor GasTerra relevante maatschappelijke aspecten. De Raad concludeert dat GasTerra een stevig control framework heeft, dat effectief functioneert en voortdurend verder wordt verbeterd.

3.1.4. Personele aangelegenheden

De Raad van Commissarissen keurt het beloningsbeleid goed door een cao-mandaat te verlenen. De Raad wordt, indien nodig, betrokken bij mutaties van nevenfuncties van directieleden van GasTerra en bespreekt eenmaal per jaar het complete overzicht van deze nevenfuncties en keurt deze goed. Ook het overzicht van nevenwerkzaamheden van leden van de Raad wordt jaarlijks besproken.

3.1.5. Audit Commissie

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. Deze commissie houdt toezicht op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alle financiële aangelegenheden, de relatie met de externe accountant en de toepassing van de informatie- en communicatietechnologie. De Audit Commissie heeft in één van de Raadsvergaderingen verantwoording afgelegd omtrent de uitgevoerde werkzaamheden.

De Audit Commissie is gedurende het verslagjaar vier keer bijeengekomen waarvan één keer voor een informele vergadering.

De samenstelling van de Commissie is ultimo 2021 als volgt:

drs. P.G.W. Gerssen (Voorzitter)
mr. drs. T.W. Langejan
drs. A. Roeland LL.M
drs. P.J. de Vries RA

3.1.6. Zelfevaluatie

De Raad van Commissarissen evalueert haar functioneren periodiek en zal in 2022 een zelfevaluatie houden.

3.1.7. Contacten met medewerkers

De Raad vergadert, uitzonderingen daargelaten, als uitgangspunt in het gebouw van de onderneming. De Coronamaatregelen hebben het noodzakelijk gemaakt daar in 2021 enkele keren van af te wijken.

De overlegvergaderingen van de Bestuurder met de Ondernemingsraad zijn in 2021 twee keer door leden van de Raad bijgewoond. Hierbij is onder andere gesproken over de ontwikkelingen in de omgeving van GasTerra en de toekomst van GasTerra.

3.1.8. Jaarrekening

Het advies van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, te houden op 18 februari 2022 te Groningen, luidt als volgt:

Wij hebben kennis genomen van de door de Chief Executive Officer conform artikel 23 van de Statuten opgemaakte jaarrekening 2021. Wij kunnen ons met deze jaarrekening verenigen en adviseren:

- de netto winst over 2021 ad € 36 miljoen geheel te bestemmen voor uitkering aan aandeelhouders;
- de jaarrekening 2021 ongewijzigd vast te stellen.

De Raad van Commissarissen stelt het op prijs zijn waardering uit te drukken voor de wijze waarop directie en medewerkers zich in het boekjaar hebben ingezet voor de doelstellingen van de onderneming en voor de resultaten die zijn behaald. De Raad wenst allen die bij GasTerra werkzaam zijn veel succes in 2022.

De Raad van Commissarissen,

ir. B.C. Fortuyn, voorzitter

mr. A.F. Gaastra

ir. J.W. van Hoogstraten

drs. R.M. de Jong

drs. R.G. de Jongh

mr. drs. T.W. Langejan

ir. J.M.W.E. van Loon

drs. L. Zirar

3.2. Bestuursgegevens

Het bestuur van GasTerra bestaat uit één statutair directeur (CEO). Dit is mevrouw drs. A.J. Krist. Naast mevrouw Krist bestaat de directie uit een financieel directeur (CFO), de heer drs. F.F. van Koten en een commercieel directeur (CCO), de heer ir. R.E. van Rede.

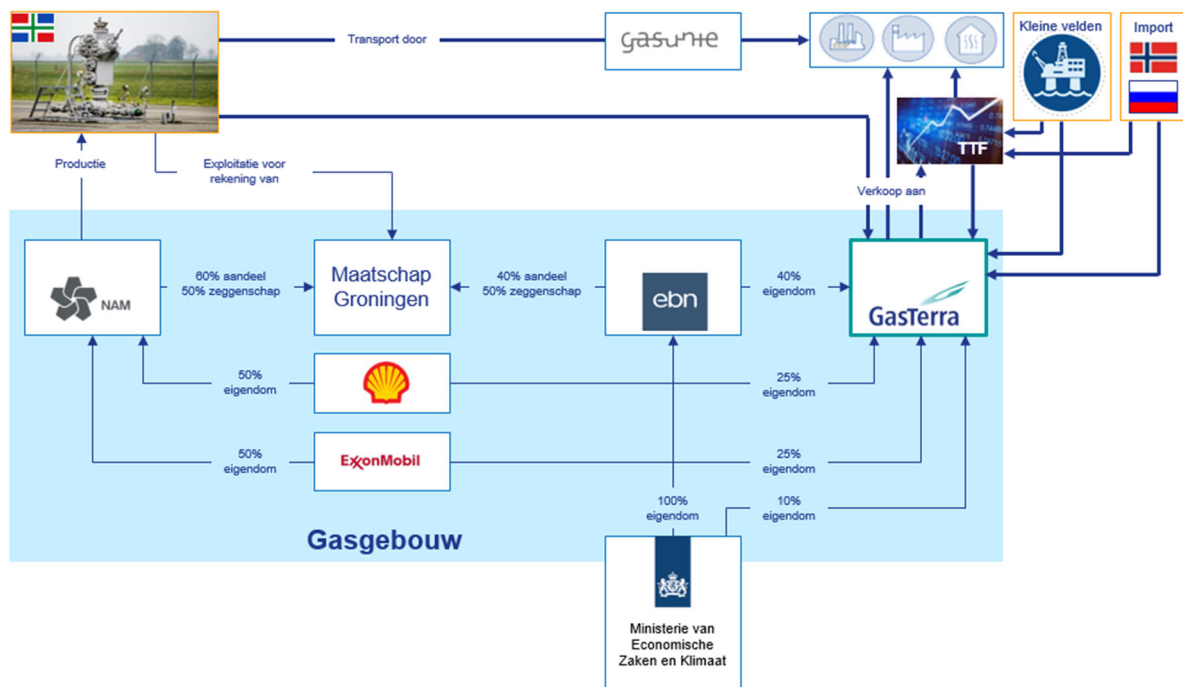

3.2.1.1. Organogram

3.3. Corporate Governance

GasTerra B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met statutaire zetel in Groningen. De onderneming is op 1 juli 2005 opgericht toen de N.V. Nederlandse Gasunie juridisch gesplitst werd in een transportbedrijf en een handelsonderneming. Daarbij bleven de gasinfrastructuur (de gasleidingen) en alle aan gastransport gerelateerde activiteiten achter bij Gasunie, terwijl het nieuwgevormde GasTerra de gashandelsactiviteiten voortzette.

Het maatschappelijk aandelenkapitaal van GasTerra B.V. bedraagt 180 miljoen euro, verdeeld in 40.000 aandelen van elk 4.500 euro. Alle aandelen zijn geplaatst, volgestort, op naam gesteld en kunnen alleen worden overgedragen met unanieme goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De aandelen worden gehouden door de Staat (10 procent), EBN B.V. (40 procent), Shell Nederland B.V. (25 procent) en Esso Nederland B.V. (25 procent). Er worden geen certificaten op aandelen uitgegeven.

3.3.1.1. Gasgebouw

GasTerra is geen beursgenoteerde vennootschap, waardoor de *Corporate Governance Code* niet van toepassing is op de organisatie. GasTerra richt zich echter waar mogelijk en relevant naar principes van de Code en neemt de best practice-bepalingen daarbij als leidraad. In dit hoofdstuk rapporteren wij over de passende principes van de Code.

Ten aanzien van de principes en bepalingen uit de Code die onder taak en werkwijze van het bestuur zijn opgenomen, geldt dat deze in hoofdzaak worden toegepast. Het instrumentarium dat het bestuur daarvoor hanteert, bestaat met name uit het jaarlijkse activiteitenplan, de begroting, maand- en kwartaalrapportages en de op de organisatie toegesneden Business Risico Analyse (BRA). Hierin staat onder meer de opzet en werking van het risicomanagement bij GasTerra beschreven (zie ook de risicoparagraaf, waarin een beschrijving van de belangrijkste risico's is opgenomen). Het risicomanagement is neergelegd bij het lijnmanagement. Over de uitvoering wordt gerapporteerd aan de directie. Via de BRA rapporteert de directie minstens één maal per jaar aan de Audit Commissie. De externe accountant toetst de werking van dit systeem voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Het bestuur van GasTerra bestaat uit een statutair directeur (hoofddirecteur/CEO), benoemd op voordracht van de Raad van Commissarissen, goedgekeurd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De statutair directeur is voor onbepaalde tijd aangesteld. Naast de statutair directeur bestaat de directie uit twee directeuren/algemeen procuratiehouders: een financieel directeur en een commercieel directeur.

De bezoldiging van de statutair directeur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen en kent naast een vaste beloning ook een variabel deel dat afhankelijk is van de financiële en niet-financiële prestaties van de organisatie. De Raad van Commissarissen beslist of en tot welk bedrag de statutair directeur voor een variabele beloning in aanmerking komt. Conform het overheidsbeleid ten aanzien van staatsdeelnemingen bedraagt de omvang van de variabele vergoeding maximaal twintig procent van het vaste salaris. De hoogte van de bezoldiging van de statutair directeur staat in de jaarrekening vermeld. Ten aanzien van de statutair directeur worden de bepalingen met betrekking tot het maximaal aantal toegestane commissariaten uit de Wet Bestuur en Toezicht nageleefd.

Toezicht op het bestuur van GasTerra wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht personen. Eén lid is rechtstreeks benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat, de overige leden zijn door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd op voordracht van de individuele aandeelhouders. Het aantal commissariaten van één persoon is zodanig beperkt dat een goede taakvervulling gewaarborgd is. De Raad heeft zijn eigen secretaris aangesteld, die waar nodig ondersteund wordt door de secretaris van de vennootschap.

In de Corporate Governance Code zijn bepalingen opgenomen over een evenwichtige verdeling van de zetels van het bestuur en de Raad van Commissarissen over vrouwen en mannen. Als "grote rechtspersoon" zijn sinds 1 januari 2022 bovendien de bepalingen over de evenwichtige verdeling van zetels over mannen en vrouwen in de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen op GasTerra van toepassing.

De Raad van Bestuur van GasTerra bestaat uit één persoon, sinds 2017 is dit mevrouw A.J. Krist, CEO en Hoofddirecteur. De directie bestaat verder uit twee algemeen procuratiehouders, beiden man. Het aandeel vrouwen in de Raad van Bestuur bedraagt daarmee honderd procent en in de volledige directie bedraagt dit 1/3 of 33 procent. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht personen, zeven mannen en één vrouw, het aandeel vrouwen in de Raad van Commissarissen bedraagt daarmee twaalf procent. Het aantal managementfuncties bij GasTerra bedroeg eind 2021 negentien (inclusief teamleiders). Hiervan zijn drie bezet door een vrouw en zestien door een man. Het aandeel vrouwen in het management bedraagt hiermee zestien procent.

Bij benoeming van nieuwe directieleden en managers streeft GasTerra naar een evenwichtiger verdeling en GasTerra beschouwt daarbij een minimaal aandeel vrouwen van 1/3 als passend. GasTerra zal evenwel in de komende jaren een verdere afbouw van zijn portefeuille en organisatie doorvoeren en het ligt in de verwachting dat managementfuncties zullen komen te vervallen of gecombineerd zullen gaan worden. Voor zover daarbij nieuwe benoemingen plaatsvinden, zal GasTerra streven naar een evenwichtiger verdeling.

De taak en werkwijze van de Raad van Commissarissen zijn conform de Code vastgelegd in een eigen reglement. In het jaarverslag verschijnt standaard een bericht van de Raad van Commissarissen. Een (verkorte) profielschets van de leden van de Raad is in het jaarverslag opgenomen. De bepalingen inzake het toezicht van de Raad op het bestuur worden geëffectueerd in de reguliere raadsvergaderingen. Verder bespreekt de Raad minstens eenmaal per twee jaar buiten aanwezigheid van de directie zowel zijn eigen functioneren (en gewenste competenties) als dat van de individuele commissarissen en jaarlijks het functioneren van de directie.

Statutair is bepaald dat belangrijke beslissingen van GasTerra moeten worden goedgekeurd door de Raad van Commissarissen of door het College van Gedelegeerde Commissarissen. Het College van Gedelegeerde Commissarissen is een statutair orgaan van de vennootschap. Dit College wordt door de Raad van Commissarissen uit zijn midden aangewezen en bestaat uit vijf commissarissen, waaronder de commissaris die door de minister van Economische Zaken en Klimaat is benoemd.

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. De Audit Commissie is een niet-statutair orgaan dat bestaat uit vier door de Raad van Commissarissen benoemde leden. De Raad, respectievelijk het College van Gedelegeerde Commissarissen, kan aangelegenheden voor behandeling doorverwijzen naar de Audit Commissie.

De Audit Commissie adviseert de Raad dan wel het College van Gedelegeerde Commissarissen gevraagd, dan wel ongevraagd omtrent de onderwerpen uit het takenpakket van de Audit Commissie en bereidt de besluitvorming van de Raad daaromtrent voor. De Audit Commissie komt ten minste drie keer per jaar bijeen.

De taak en werkwijze van de Audit Commissie zijn vastgelegd in een reglement dat in hoofdlijnen de in de Code vermelde best practice-bepalingen volgt. Zo behoren tot de taken van de Audit Commissie het uitoefenen van toezicht ten aanzien van de financiering van de vennootschap, de operationele uitgaven en kapitaalinvesteringen in relatie tot de geacordeerde budgetten, de financiële informatieverschaffing, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van interne en externe auditors, de rol en het functioneren van de interne auditafdeling, de werking van de informatie- en communicatietechnologie en het onderhouden van de relatie met de externe accountant. Onderwerpen die bij het laatste onderwerp in het bijzonder aan de orde komen, zijn de onafhankelijkheid van de accountant, de bezoldiging en het eventueel verrichten van niet aan controle gerelateerde werkzaamheden.

De (systematiek van de) bezoldiging van de commissarissen is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVvA) goedgekeurd. In de jaarrekening wordt het totale bezoldigingsbedrag van de Raad vermeld.

Betreffende de bevoegdheden van de Aandeelhouders is statutair bepaald dat besluiten van Aandeelhouders slechts genomen kunnen worden met een meerderheid van drie vierde van de uitgebrachte stemmen. Voor een aantal besluiten, met name overdracht van aandelen, schorsing of ontslag van de statutair bestuurder, statutenwijziging en ontbinding van de vennootschap, is unanimiteit vereist.

Inzake informatieverschaffing aan de aandeelhouders en de mogelijke invloed op de koers van het aandeel, dient vermeld te worden dat het 'aandeel GasTerra' niet op de financiële markten wordt verhandeld.

Ten aanzien van de financiële verslaglegging houden de Raad van Commissarissen, het College van Gedelegeerde Commissarissen en de Audit Commissie meerdere malen per jaar (in de reguliere vergaderingen) toezicht op het volgen van de interne procedures die verband houden met het opstellen van de kwartaalrapportages en het opstellen en de publicatie van het jaarverslag.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemt de externe accountant. De externe accountant wordt in de Audit Commissie standaard bevraagd over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

Voorts wordt door de directie en de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over de onafhankelijkheid van de externe accountant gerapporteerd en wordt een voordracht tot benoeming van een externe accountant uitgebracht. Hiertoe beoordelen directie en Raad van Commissarissen periodiek, doch ten minste eenmaal in de vier jaar, het functioneren van de externe accountant. Sinds het boekjaar 2015 is EY (Ernst & Young) GasTerra's accountant. Het contract is in 2020 verlengd tot en met de controle op boekjaar 2024.

De externe accountant heeft inzicht in het werkplan Internal Audits, dat in de Audit Commissie besproken wordt. Bevindingen aangaande de interne audit functie worden waar nodig opgenomen in de Management Letter van de externe accountant. De Management Letter wordt besproken tijdens een vergadering van de Raad van Commissarissen. De externe accountant rapporteert datgene wat hij met betrekking tot zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van de directie en de Raad van Commissarissen wil brengen.

Daarmee wordt invulling gegeven aan de bepalingen behorende bij het principe in de Code betreffende de relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap.

MVO is bij GasTerra een integraal onderdeel van de strategie en daarmee verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. GasTerra neemt de materialiteitsmatrix en de bijbehorende doelstellingen en activiteiten op in het Business Plan, dat wordt goedgekeurd door de Raad van Commissarissen, het hoogst verantwoordelijke bestuurslichaam. Het monitoren van de voortgang wordt in de reguliere rapportagecyclus meegenomen. De kwartaalrapportages worden besproken in het College van Gedelegeerde Commissarissen en in de Audit Commissie.

3.4. Risicoparagraaf

Een gedegen risicobeleid is voor GasTerra noodzakelijk om zijn doelstellingen te realiseren. Risicomanagement op zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau maakt onderdeel uit van het Management Control Systeem. Het is gebaseerd op het COSO ERM-raamwerk, dat wereldwijd wordt toegepast.

De directie en het managementteam identificeren gezamenlijk de strategische en tactische risico's en zijn verantwoordelijk voor de beheersing ervan. Hierover wordt ook gerapporteerd aan de Raad van Commissarissen en de Audit Commissie. Daarnaast is elke proceseigenaar verantwoordelijk voor de beheersing van de operationele risico's van zijn bedrijfsprocessen.

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten. Alle medewerkers zijn van tijd tot tijd betrokken bij onderdelen van het Management Control Systeem. Van hen wordt verwacht dat zij zich houden aan de geldende beleidsvoorschriften, procedures, werkinstructies en richtlijnen. GasTerra heeft een risico- en controlregister ingericht met daarin een centraal overzicht van alle risico's en beheersmaatregelen per bedrijfsproces op basis van operationele risicoanalyses.

GasTerra heeft een beperkte mate van risicobereidheid. Risico's worden gemitigeerd door specifieke maatregelen. Bij alle risico's wordt bepaald of het restrisico acceptabel is. De focus ligt op de effectiviteit en de efficiëntie van de beheersmaatregelen, opdat evenwichtige maatregelen worden genomen, die passen bij de hoogte van het risico.

Strategische en tactische risico's worden tweemaal per jaar vastgesteld. Voor risico's op operationeel niveau wordt de frequentie bepaald op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces. In elk geval wordt elk proces eenmaal per drie jaar aan een risicoanalyse onderworpen.

De beheersmaatregelen die hoge risico's afdekken – de zogenaamde key controls – worden periodiek getoetst door de proceseigenaar via self-assessments. De resultaten worden intern gerapporteerd en de opvolging van hieruit voortvloeiende aanbevelingen gemonitord. Naast de self-assessments toetst een interne auditor periodiek – eveneens op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces – de opzet en werking van de beheersmaatregelen. De werking van de interne audit functie wordt periodiek onderworpen aan een peer review door auditors van aandeelhouders, die hierover aan de directie en de Audit Commissie rapporteren. Tenslotte kent GasTerra een procedure voor het rapporteren van incidenten om verbeteracties te bevorderen en van elkaar te leren.

De onderneming kan in de reguliere bedrijfsvoering gebruikmaken van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico, renterisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. De wijze waarop hiervan gebruik wordt gemaakt is beschreven in de paragraaf 'financiële instrumenten' van de jaarrekening.

Bedrijfsrisico's

Met de Business Risico Analyse (BRA) stelt GasTerra de belangrijkste strategische en tactische risico's vast die het invullen van de missie, visie en het behalen van de doelstellingen van de onderneming kunnen belemmeren.

Van ieder risico wordt bepaald hoe groot de kans is dat het optreedt en wat in voorkomende gevallen de impact is op GasTerra. De BRA wordt twee keer per jaar vastgesteld. In het najaar ten tijde van het opstellen van het Business Plan en in het voorjaar door middel van een halfjaarlijkse update. Bij de uitvoering van de BRA in het najaar zijn alle risico's opnieuw gedefinieerd en is de indeling van de risico's herzien. Een aantal van deze risico's wordt hieronder beschreven.

Medewerkers en afbouw

Als gevolg van de afbouw en eventueel geholpen door externe factoren zoals een aantrekkende arbeidsmarkt bestaat voor GasTerra het risico dat de (gelijktijdige) uitstroom van medewerkers te groot wordt. Daardoor kan de situatie ontstaan dat veel kennis en ervaring verdwijnt waardoor activiteiten mogelijk niet goed genoeg meer kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast is het een risico dat medewerkers als gevolg van de afbouw van GasTerra minder gefocust zijn op hun werk, met als gevolg dat zij minder tijd en aandacht hebben voor het realiseren van GasTerra's resultaten. In sommige gevallen zou dat ook kunnen leiden tot een verminderde (duurzame) inzetbaarheid van de medewerkers.

GasTerra heeft op basis van het afbouwplan een personeelsplanning gemaakt die ervoor moet zorgen dat de benodigde competenties in het bedrijf aanwezig zijn zodat de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komt. Tegelijkertijd wil het bedrijf medewerkers van werk naar werk helpen en is het van belang dat het bedrijf het vertrek van medewerkers ondersteunt.

De monitoring van de personele bezetting is een continu proces en waar nodig worden acties ondernomen. Zo is in 2021 de organisatiestructuur gewijzigd. Afdelingen zijn samengevoegd, waardoor samenwerking tussen teams nog automatischer verloopt. Naarmate de organisatie krimpt wordt de flexibele inzet van medewerkers belangrijker. Daarnaast zijn nieuwe collega's binnengehaald die breed worden ingewerkt om op diverse thema's een rol te kunnen vervullen. Op die manier blijft de organisatie robuust voor de komende jaren.

Ook is er blijvende aandacht voor de toekomstplannen van medewerkers. Enerzijds om medewerkers te stimuleren niet pas in actie te komen als GasTerra is gestopt, anderzijds om te bekijken op welke wijze kansen binnen de organisatie kunnen bijdragen aan een bepaalde ervaring die nuttig kan zijn voor de gewenste toekomst. Veel collega's gebruiken deze tijd om zich om- of bij te scholen of om gestructureerd hun loopbaan onder de loop te nemen.

Ook de thuiswerksituatie als gevolg van Corona kan op de motivatie van invloed zijn. In 2021 zijn diverse metingen onder de medewerkers verricht, onder andere om de motivatie in kaart te brengen, zodat daar waar nodig actie ondernomen kan worden.

Financiële risico's

De gasprijsontwikkelingen in de tweede helft van 2021 hebben grote impact gehad op het mark-to-market risico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico van GasTerra. Door de hoge gasprijzen is de exposure (mark-to-market) op onze tegenpartijen, voor in de toekomst te leveren, of af te nemen, gas fors groter geworden. Daarnaast heeft GasTerra op een aantal klanten een groter risico gelopen op het niet nakomen van betalingsverplichtingen voortvloeiende uit door GasTerra geleverd gas (kredietrisico).

Een groeiend aandeel van de handelsstromen van GasTerra loopt via beurzen. De zeer volatiele prijzen op deze beurzen in 2021 hebben grote impact gehad op de omvang en volatiliteit van de clearing verplichtingen die hiermee gepaard gaan (liquiditeitsrisico). GasTerra heeft deze ontwikkelingen met goed gevolg weten te managen.

ICT

Informatiebeveiliging is van het grootste belang voor het functioneren van een handelsonderneming zoals GasTerra. Met de wereldwijde toename van ICT-bedreigingen zoals hacken en ransomware loopt ook GasTerra het risico hierdoor getroffen te worden met als gevolg dat digitale bedrijfsinformatie wordt gestolen, vernietigd of onbenaderbaar wordt.

Continue aandacht voor informatiebeveiliging is daarom cruciaal en er zijn diverse procedures ingericht om dit risico te minimaliseren. De best practices van de ISO27001-normen vormen de basis voor de informatiebeveiliging. Om te toetsen of de informatiebeveiliging nog voldoet, worden legal hacks en social hacks uitgevoerd. Daarnaast is informatiebeveiliging in verband met het thuiswerkadvies vanwege Corona ook regelmatig bij het personeel onder de aandacht gebracht. De bewustwording van het personeel op dit gebied is essentieel.

Portfolio

Als handelaar stuurt GasTerra vanzelfsprekend op de balans in de eigen portfolio, maar daarbij wordt ook rekening gehouden met de Noordwest-Europese markt voor laagcalorisch gas (L-gas). Daarin verschilt onze onderneming van andere handelaren, die alleen met hun eigen portfolio te maken hebben en geen rekening hoeven te houden met gaskwaliteit en de bredere marktvraag. Als de fysieke balans voor L-gas verstoord dreigt te raken, kan GTS een aanwijzing aan GasTerra geven om meer of minder L-gas in te voeden in het transportsysteem. Als gevolg van de grote mate van inzet van de flexibele middelen in de portfolio van GasTerra voor het garanderen van de leveringszekerheid van de L-gas markt bestaat het risico dat GasTerra onvoldoende middelen heeft om haar commerciële portfolio te balanceren met als gevolg dat dit hoge kosten met zich meebrengt en de optimalisatiemogelijkheden van GasTerra sterk worden verminderd. Het risico wordt groter naarmate GasTerra meer flexibiliteitsmiddelen kwijtraakt.

Daarnaast is het voor GasTerra moeilijk te plannen hoe de ingebruikname van de stikstofinstallatie in Zuidbroek zal verlopen. Hierdoor lopen we het risico dat onze L-gasmiddelen inefficiënt worden ingezet. Dit resulteert in een financiële exposure.

GasTerra volgt bovengenoemde ontwikkelingen nauwgezet om hier waar nodig op te kunnen anticiperen.

Kans en impact

De kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact of de impact op het gebied van reputatie en compliance is weergegeven in onderstaande matrix. Deze inschatting is gedaan met inachtneming van bestaande maatregelen.

		Kans			Financieel (€ mln)	Reputatie	Compliance
		Laag	Middel	Hoog			
Impact	Hoog		5, 4	3, 7	> 150 mln	(Inter) nationale opschudding	Boete van Toezicht-houder
	Middel		1, 2, 6		> 11 mln en ≤ 150 mln	Regionale opschudding	Discussie met Toezicht-houder
	Laag				≤ 11 mln	Interne opschudding	Klein regulatorisch incident
Kans per jaar		≤ 10%	> 10% en ≤ 50%	> 50%			

- 1) Onvoldoende kennis door gelijktijdige uitstroom
- 2) Verminderde focus personeel
- 3) Prijsrisicomanagement
- 4) Mark-to-market risico
- 5) Liquiditeitsproblemen door margin calls
- 6) ICT-bedreigingen
- 7) Inzet flexibiliteitsmiddelen

3.4.1.1. Risicomatrix

4. Jaarrekening

De samenstelling van de jaarrekening 2021 is als volgt:

- Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)
- Winst- en verliesrekening
- Kasstroomoverzicht
- Toelichting behorende tot de jaarrekening

Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)*in miljoenen euro's*

Activa	noot	2021	2020	
Vaste activa				
- immateriële vaste activa	(1)	3,1	3,4	
- materiële vaste activa	(2)	1,2	1,8	
 Vlottende activa				
- voorraden	(3)	96,5	30,0	
- vorderingen	(4)	2.965,3	842,7	
- liquide middelen	(5)	1.462,1	368,9	
 Totaal				
		4.528,2		1.246,8
		====		====
 Passiva				
Eigen vermogen				
- gestort en opgevraagd kapitaal	(6)	180,0	180,0	
- onverdeelde winst	(6)	36,0	36,0	
 Voorzieningen	(7)	26,4	29,4	
 Kortlopende schulden	(8)	4.285,8	1.001,4	
 Totaal				
		4.528,2		1.246,8
		====		====

Winst- en verliesrekening

in miljoenen euro 's

	noot	2021	2020
Netto-omzet	(9)	13.143,9	5.454,1
Kostprijs van de omzet	(10)	-13.050,8	-5.364,3
Bruto-omzetresultaat		93,1	89,8
Algemene beheerskosten	(11)	-39,1	-41,1
Netto-omzetresultaat		54,0	48,7
Financiële baten	(12)	-6,2	-1,0
Financiële lasten	(12)	0,2	0,3
Uitkomst van de financiële baten en lasten		-6,0	-0,7
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		48,0	48,0
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(13)	-12,0	-12,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		36,0	36,0
		====	====

Kasstroomoverzicht

in miljoenen euro 's

	2021	2020
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Netto-omzetresultaat	54,0	48,7
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen en waardeverminderingen	1,6	2,1
- mutatie voorraad	-66,5	14,5
- mutatie vorderingen	-2.122,6	276,8
- mutatie voorzieningen	-3,0	-3,2
- mutatie kortlopende schulden	3.284,4	-81,6
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.147,9	257,3
Financiële baten (ontvangst)	-6,2	-1,0
Financiële lasten (afdracht)	0,2	0,3
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (afdracht)	-12,0	-12,0
	-18,0	-12,7
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	1.129,9	244,6
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in vaste activa	-0,7	-0,6
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-0,7	-0,6
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
Betaald dividend	-36,0	-36,0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-36,0	-36,0
<i>Mutatie liquide middelen</i>	1.093,2	208,0
	====	====
Liquide middelen ultimo jaar	1.462,1	368,9
Liquide middelen ultimo vorig jaar	368,9	160,9
<i>Mutatie liquide middelen</i>	1.093,2	208,0
	====	====

4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening

Algemene gegevens

GasTerra B.V. te Groningen.

KvK nummer 02089290

1. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

GasTerra B.V. is een internationaal opererende gashandelsonderneming en is gevestigd aan de Stationsweg 1 te Groningen. De onderneming (en haar rechtsvoorganger) heeft meer dan 50 jaar ervaring en bedient een deel van de Nederlandse en Europese gasmarkt.

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tenzij anders vermeld, vindt de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat plaats op basis van historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de levering zijn overgedragen aan de tegenpartij. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De renteresultaten (positief en negatief) op de uitgezette liquide middelen worden onder Financiële baten verantwoord evenals de rentebaten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen. De renteresultaten (positief en negatief) op de ingeleende liquide middelen worden onder Financiële lasten verantwoord evenals de rentelasten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen.

Continuïteit

De aandeelhouders hebben in de Algemene vergadering van Aandeelhouders gedateerd 4 oktober 2019 besloten de directie te verzoeken een afbouwplan op te stellen. Inmiddels is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt, is 31 december 2024. Met inachtneming van de hernieuwde afspraken rond de door aandeelhouders vastgestelde winst na belasting is deze jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Covid

De ontwikkelingen rondom de Corona (Covid) pandemie hebben grote invloed op mensen, onze samenleving en de economie. GasTerra is zich vanaf het begin van de uitbraak van de Corona pandemie blijven focussen op de kernactiviteiten. De uitbraak van de Corona pandemie heeft tot op heden een zeer beperkt effect gehad op de processen en activiteiten van GasTerra.

Schattingen en onzekerheden

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn beoordelingen, schattingen en aannames gemaakt die de verantwoorde bedragen beïnvloeden. Dit betreft in het bijzonder de netto-omzet en de kostprijs van de omzet (waaronder transportkosten). De beoordelingen, schattingen en aannames die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis en ervaring en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen en beoordelingen worden indien van belang hierna opgenomen bij de toelichtingen op de balans en de winst- en verliesrekening. Als gevolg van de overeenkomst tussen de aandeelhouders van GasTerra, zoals toegelicht onder de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen, hebben de afwijkingen van deze schattingen geen effect op het resultaat.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum.

Liquide middelen, vorderingen op handelsdebiteuren en kortlopende schulden in vreemde valuta worden per balansdatum omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

De door omrekening optredende valutakoersverschillen op gasexport en gasimport worden toegerekend aan gasinkopen. De overige valutakoersverschillen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Immateriële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie immateriële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie immateriële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa is 5 jaar. Over de immateriële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie materiële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn 5 of 10 jaar. Over de materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen

Jaarlijks wordt op balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of immaterieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde) ligt. In dat geval wordt overgegaan tot een analyse ter identificatie van een mogelijk benodigde bijzondere waardevermindering ("impairment").

Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel ten dele, teruggedraaid bij een wijziging in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden onder de algemene beheerskosten verantwoord.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraad aardgas wordt gewaardeerd tegen kostprijs op basis van het FIFO (first-in first-out) principe of lagere opbrengstwaarde zijnde de TTF Price assessment 31 december 2021 Heren voor Q1 2022.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs rekening houdend met oninbaarheid. Onder de debiteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde verkopen opgenomen.

Pensioenen

Voor de medewerkers van GasTerra is sprake van een collectief beschikbare premieregeling (toegezegde bijdrageregeling). De regeling houdt in dat de vennootschap zich verplicht heeft tot het betalen van een vaste, vooraf vastgestelde premie. Deze premie is gebaseerd op een voorwaardelijk middelloonsysteem, in lijn met de vigerende fiscale- en pensioenwetgeving. De pensioenopbouw in het voorwaardelijk middelloonsysteem is vanaf 2022 variabel en gemaximeerd op 1,875% per jaar over de gemiddelde pensioengrondslag tot ten hoogste het wettelijk maximaal pensioengevend salaris. De verschuldigde premie uit hoofde van de pensioentoezeggingen aan de werknemers wordt betaald aan de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De Stichting voert de pensioenregeling uit.

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Gasunie bedraagt ultimo 2021 133%. GasTerra heeft geen bijstortverplichtingen.

De premie voor de werkgever over het afgelopen jaar bedraagt 24,6% over het gemaximeerd pensioengevend jaarsalaris. De kans dat GasTerra verplicht wordt tot betaling van een hogere bijdrage is nihil.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Voor aangekondigde reorganisaties, welke een gedetailleerd reorganisatieplan bevatten, wordt een voorziening gevormd. De kosten van deze voorziening worden ingeschat op basis van het aantal af te vloeien personeelsleden en de daarbij horende afvloeiingskosten per medewerker behorende bij het aantal dienstjaren en de salarisschaal.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde, indien het effect van de tijdswaarde materieel is.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de baten en lasten uit hoofde van amortisatie volgens de effectieve-rentemethode worden verantwoord in de winst- en verliesrekening. De eerste waardering vindt plaats tegen reële waarde waarbij de transactiekosten die direct toerekenbaar zijn aan de verwerving in de waardering worden opgenomen. Dit betreft schulden met een looptijd van maximaal een jaar.

Onder de crediteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde inkopen opgenomen. Van klanten ontvangen bedragen wegens minderafname van gas onder 'take-or-pay' overeenkomsten worden als leveringsverplichting opgenomen onder de kortlopende schulden. Ook door klanten betaalde voorschotfacturen zijn onderdeel van de kortlopende schulden. De leveringsverplichting uit hoofde van het ontvangen gas in de storage service is eveneens opgenomen onder de kortlopende schulden.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de onderneming gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien:

- de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn; en
- een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen; en
- het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten (afgeleide) financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, omdat niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Afgeleide financiële instrumenten, die worden gescheiden van het basiscontract, worden gewaardeerd tegen de laagste van de kostprijs en lagere marktwaarde.

GasTerra sluit in het kader van zijn bedrijfsuitvoering gasinkoopcontracten en gasverkoopcontracten af. Deze contracten worden afgesloten voor daadwerkelijke fysieke levering en ontvangst van gas in overeenstemming met de verwachte in- of verkopen of gebruiksbehoeften van de onderneming en vallen daarom buiten de reikwijdte van RJ 290.

Classificatie eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt geclassificeerd overeenkomstig de juridische vorm.

Prijsstelling gasverkoop en gasinkoop

De prijsstelling van aardgas aan zowel verkoop- als inkoopzijde bij GasTerra wordt in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkelingen van de prijzen van aardgas alsmede door de prijzen van andere energiedragers.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst na belasting overblijft. Eind 2021 is betreffende overeenkomst gewijzigd voor de periode vanaf 2022 met dien verstande dat middels een volume onafhankelijke vergoeding wordt zeker gesteld dat voor GasTerra nog steeds jaarlijks een vooraf vastgestelde winst na belasting overblijft, ook als er door NAM aan GasTerra geen Gronings aardgas meer wordt verkocht.

Netto-omzet

Netto-omzet wordt opgesplitst in gasverkoop en overige netto-omzet.

Onder gasverkoop worden verantwoord de opbrengsten uit de levering van gas en de opbrengsten uit de daarbij geleverde diensten, na aftrek van over de omzet geheven belastingen.

Diensten, die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van transportcapaciteit en flexibiliteit, staan los van het daadwerkelijk gebruik. Zij worden geacht te zijn geleverd, indien de dienst ter beschikking heeft gestaan aan de klant gedurende het overeengekomen tijdsvak.

Onder overige netto-omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de opbrengsten uit levering van diensten aan derden. Deze opbrengsten betreffen met name flexibiliteitsdiensten.

De opbrengsten worden verantwoord in de verslagperiode waarin de levering van het gas en de diensten hebben plaatsgevonden.

Kostprijs van de omzet

Onder kostprijs van de omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de kosten van inkoop van gas en de daarbij geleverde diensten, de transportkosten en de kosten die verband houden met de ondergrondse gasopslag.

Algemene beheerskosten

De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor de waardering en worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in de verslagperiode waarin zij voorzienbaar zijn. GasTerra kent geen specifieke verkoopkosten.

Uitkomst der financiële baten en lasten

Hieronder worden baten en lasten verband houdende met de uitgezette liquide middelen en financiering verantwoord.

Vennootschapsbelasting

Het in de winst- en verliesrekening op te nemen bedrag aan vennootschapsbelasting wordt berekend uitgaande van het volgens deze rekening bepaalde resultaat, met inachtneming van de geldende fiscale bepalingen en tarieven.

Kasstroomoverzicht

In dit overzicht komen de gegenereerde kasstromen tot uitdrukking. Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode uitgaande van het netto-omzetresultaat in de winst- en verliesrekening.

2. Nadere toelichting op de balans

Immateriële vaste activa (1)

in miljoenen euro's

	Immateriële vaste activa	Immateriële vaste activa in uitvoering	Totaal 2021
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	59,1	0,1	59,2
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-55,8	0,0	-55,8
Boekwaarde	3,3	0,1	3,4
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,3	0,4	0,7
Afschrijvingen	-1,0	0,0	-1,0
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	2,6	0,5	3,1
	===	===	===
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	59,4	0,5	59,9
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-56,8	0,0	-56,8
Boekwaarde	2,6	0,5	3,1
	===	===	===

De immateriële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van bedrijfsprocessen.

Materiële vaste activa (2)

in miljoenen euro's

	Materiële vaste activa	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal 2021
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	9,2	0,1	9,3
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-7,5	0,0	-7,5
Boekwaarde	1,7	0,1	1,8
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,0	0,0	0,0
Afschrijvingen	-0,6	0,0	-0,6
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	1,1	0,1	1,2
	===	===	===
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	9,2	0,1	9,3
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-8,1	0,0	-8,1
Boekwaarde	1,1	0,1	1,2
	===	===	===

De materiële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit bedrijfsinventaris en computerbenodigdheden.
De materiële vaste activa wordt geclassificeerd als andere vaste bedrijfsmiddelen.

Vorraden (3)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2021	31 dec. 2020
Vorraden	96,5	30,0
Totaal	96,5	30,0
	=====	=====

Per 31 december 2021 heeft geen afwaardering plaatsgevonden van de voorraad (er heeft ook geen afwaardering plaatsgevonden per 31 december 2020).

Vorderingen (4)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2021	31 dec. 2020
Debiteuren	2.956,4	842,1
Belastingen	0,0	0,0
Vorderingen op aandeelhouders	0,0	0,0
Overige vorderingen	8,9	0,6
Totaal	2.965,3	842,7
	=====	=====

Geen van de vorderingen heeft een looptijd langer dan een jaar.

Per balansdatum wordt een voorziening voor oninbaarheid ad € 1,0 miljoen (2020: € 1,0 miljoen) aangehouden.

Liquide middelen (5)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2021	31 dec. 2020
Deposito's	935,0	368,8
Overige liquide middelen	527,1	0,1
Totaal	1.462,1	368,9
	=====	=====

De deposito's opgenomen onder de liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Eigen vermogen (6)*Geplaatst kapitaal*

Het maatschappelijk en geplaatste kapitaal bedraagt in 2020 en in 2021 € 180 miljoen en is verdeeld in 40.000 aandelen van elk € 4.500 nominaal. Het geplaatste kapitaal, dat volledig is volgestort, is als volgt verdeeld:

EBN B.V.	40%
Esso Nederland B.V.	25%
Shell Nederland B.V.	25%
Staat der Nederlanden	10%

Onverdeeld resultaat

in miljoenen euro's

Saldo per 1 januari 2021	36,0
Bestemming van het resultaat van het boekjaar 2020 overeenkomstig het besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders	-/-36,0
Onverdeeld resultaat van het boekjaar 2021	36,0
Saldo per 31 december 2021	36,0

Voorstel winstbestemming

De Bestuurder stelt voor om de netto winst over 2021 ad € 36,0 miljoen geheel aan de aandeelhouders uit te keren.

Voorzieningen (7)	31 dec. 2020	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	31 dec. 2021
Reorganisatie voorziening	29,4	0,8	0,0	-3,8	26,4
Totaal	29,4	0,8	0,0	-3,8	26,4
	=====	=====	=====	=====	=====

De reorganisatie voorziening is gevormd naar aanleiding van het op 23 december 2019 met vakbond overeengekomen sociaal plan. Dit sociaal plan is opgesteld vanwege het in 2019 ontvangen verzoek van aandeelhouders om een gezamenlijk afbouwplan op te stellen.

Het effect van de tijdswaarde is niet materieel, derhalve wordt de voorziening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Van de voorziening zal naar verwachting een bedrag van € 2,8 mln. (2020: € 4,1 mln.) binnen een jaar worden afgewikkeld.

Kortlopende schulden (8)	31 dec. 2021	31 dec. 2020
in miljoenen euro's		
Crediteuren gasinkoop	3.715,5	782,7
Schulden aan aandeelhouders	341,6	60,4
Overige handelscrediteuren	5,9	7,9
Belastingen en premies sociale verzekeringen	10,0	5,7
Vooruit ontvangen bedragen	212,8	144,7
Overlopende passiva	0,0	0,0
Totaal	4.285,8	1.001,4
	=====	=====

Financiële instrumenten

Algemeen

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico en renterisico en aan kredietrisico en liquiditeitsrisico.

In 2021 (en 2020) zijn geen valutatermijncontracten en gasprijsswaps afgesloten.

Kredietrisico

Het kredietrisico beperkt zich tot de vorderingen en liquide middelen en bestaat uit het verlies dat zou ontstaan indien klanten of tegenpartijen in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet zouden nakomen. De onderneming heeft richtlijnen opgesteld waaraan klanten of tegenpartijen moeten voldoen. Deze richtlijnen beperken het risico verbonden aan mogelijke kredietconcentraties. Indien klanten of tegenpartijen niet aan deze richtlijnen voldoen worden nadere zekerheden gevraagd zoals bankgaranties. De onderneming loopt hierdoor een aanvaardbaar kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele klant of tegenpartij. Met de meeste klanten en tegenpartijen zijn langdurige relaties opgebouwd. Zij hebben in 2021 nagenoeg aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Door de sterk gestegen prijzen in de laatste maanden van 2021 is de exposure op klanten en tegenpartijen flink toegenomen. Om deze toename te beperken zijn er meer transacties via de beurs afgesloten.

Renterisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van uitgezette gelden. De onderneming heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen. Gelet op de korte looptijd van deposito's is het renterisico gedurende 2021 niet meer dan € 0,3 mln. geweest (2020: € 0,1 mln.).

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen middels de daarvoor beschikbare kredietfaciliteiten. Met name de laatste maanden van 2021 hebben de volatiele en hoge prijzen geleid tot een sterke toename in de omvang van de clearingverplichtingen waaronder margin calls. Dit heeft een aanzienlijke impact gehad op de liquiditeitspositie van GasTerra. GasTerra is in staat gebleken om dit goed te managen.

Valutarisico

De valutarisico's van GasTerra zijn zeer beperkt en worden daarom niet afgedekt. Alle valutatransacties vinden op de spotmarkt plaats.

Marktwaaarde

De marktwaaarde van in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan als gevolg van de korte looptijden.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen

GasTerra heeft meerjarige inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen uit hoofde van gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten. De gasinkoop- en gasverkooprijzen zijn in belangrijke mate afhankelijk van toekomstige prijzen van aardgas, alsmede van de toekomstige marktprijzen van andere energiedragers.

Daarnaast is GasTerra langlopende verplichtingen aangegaan voor met name kantoorhuur en ICT-dienstverlening. De financiële gevolgen daarvan zijn van beperkte betekenis voor de beoordeling van de financiële positie ultimo boekjaar.

Ten behoeve van GasTerra zijn door derden voor € 117,6 miljoen bankgaranties (2020: € 84,7 miljoen) afgegeven. Door GasTerra zijn aan derden € 0,0 miljoen bankgaranties afgegeven (2020: € 0,0 miljoen).

De leveringsverplichtingen worden afgedekt door meerjarige inkoopovereenkomsten, waaronder de overeenkomst voor het laagcalorische Groningengas. Het tijdelijke verschil tussen leveringsverplichtingen en de import- en nationale inkoopverplichtingen wordt door GasTerra met name kortlopend ingekocht of verkocht op liquide handelsplaatsen.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst van € 36 miljoen na belasting overblijft. Eind 2021 is betreffende overeenkomst gewijzigd voor de periode vanaf 2022 met dien verstande dat middels een volume onafhankelijke vergoeding wordt zeker gesteld dat voor GasTerra nog steeds jaarlijks een vooraf vastgestelde winst na belasting overblijft, ook als er door NAM aan GasTerra geen Gronings aardgas meer wordt verkocht. Als gevolg van de toepassing van de bovenstaande overeenkomst wordt geen toelichting omtrent individuele gasinkoop- en verkoopcontracten opgenomen.

De verplichtingen en rechten van meerjarige gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten zijn niet gepassiveerd en geactiveerd.

Meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten bevatten veelal heronderhandelingsclausules om gedurende de looptijd van de overeenkomst onder bepaalde voorwaarden de contractcondities te herzien. GasTerra is ten aanzien van meerdere meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten in reguliere heronderhandeling met de desbetreffende tegenpartijen (zie bestuursverslag paragraaf 2.2). Het is niet mogelijk om een betrouwbare schatting van de uitkomsten van deze heronderhandelingen of hiermee verband houdende arbitrageprocedures te maken.

3. Nadere toelichting op de winst- en verliesrekening

Netto-omzet (9)	2021	2020
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasverkoop	13.108,5	5.407,2
Overige netto-omzet	35,4	46,9
Totaal	13.143,9	5.454,1
	=====	=====

In onderstaand overzicht is per gebied de gasverkoop weergegeven op basis van afleverpunt.

	2021	2020
Nederland	7.629,9	2.666,9
Overig Europa	5.478,6	2.740,3
Totaal	13.108,5	5.407,2
	=====	=====

De volumes zijn in 2021 ten opzichte van 2020 met 6 procent gestegen van 41,6 miljard m³ tot 44,2 miljard m³. De gemiddelde opbrengstprijs bedraagt 29,7 cent/m³ (13,0 cent/m³ in 2020) ²².

Kostprijs van de omzet (10)	2021	2020
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasinkoop	12.815,5	5.125,1
Transportkosten	235,3	239,2
Totaal	13.050,8	5.364,3
	=====	=====

De gemiddelde inkoopprijs bedraagt 29,0 cent/m³ (12,3 cent/m³ in 2020). Onder de gasinkoopkosten zijn mede inbegrepen de kosten verband houdende met ondergrondse gasopslag.

De valutakoersverschillen die in de winst-en-verliesrekening onder de kostprijs omzet zijn verwerkt, bedragen € 0,0 miljoen koerswinst (2020: € 0,0 miljoen koerswinst).

²² met m³ wordt bedoeld gas met calorische waarde van 35,16912 MJ

Algemene beheerskosten (11)*in miljoenen euro's*

	2021	2020
Salarissen	12,3	13,7
Dotatie voorziening reorganisatie	0,8	0,0
Sociale lasten	1,1	1,3
Pensioenlasten	2,8	3,1
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	12,7	12,6
Afschrijvingskosten en waardeverminderingen	1,6	2,1
Overige	7,8	8,3

Totaal

39,1

41,1

=====

=====

Uitkomst der financiële baten en lasten (12)*in miljoenen euro's*

	2021	2020
Ontvangen interest	-6,2	-1,0
Financiële baten	-6,2	-1,0
Interestlasten	0,2	0,3
Financieringskosten	-	-
Financiële lasten	0,2	0,3
Saldo	-6,0	-0,7

=====

=====

Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (13)

De effectieve belastingdruk bedraagt voor 2021 25,0 procent (2020: 25,0 procent).

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer GasTerra transacties verricht met zijn bestuurders, zijn leidinggevende functionarissen, zijn directe aandeelhouders of met directe aandeelhouders verbonden partijen.

Transacties tussen GasTerra en de verbonden partijen worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld.

Voor het gedurende het jaar door GasTerra ingekochte Gronings aardgas geldt de prijsvaststelling resulterend in de door aandeelhouders vastgestelde winst.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor GasTerra.

Aantal werknemers

Het aantal werknemers in fulltime-equivalenten ultimo 2021 bedraagt 109,7 (2020: 120,8). Het gemiddeld aantal werknemers in fulltime-equivalenten gedurende het boekjaar bedraagt 112,9 (2020: 127,9).

Honoraria van de accountant

In het boekjaar zijn de volgende honoraria van EY ten laste gebracht van de vennootschap, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a Burgerlijk Wetboek. Basis is de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft (RJ 390.301a).

Honoraria van de accountant	Ernst & Young Accountants LLP	Ernst & Young Accountants LLP
<i>in euro's</i>	2021	2020
Controle van de jaarrekening	€ 257.400	€ 185.000
Andere controle-opdrachten	€ 37.600	€ 40.000
	€ 295.000	€ 225.000
	=====	=====

Bezoldiging van de bestuurder en (gewezen) commissarissen

Het beloningsbeleid van GasTerra voor bestuurders van de vennootschap is erop gericht om managers die leiding geven aan een grote onderneming te motiveren en te behouden en hen te belonen op basis van hun prestatie. Voor de commissarissen van de vennootschap geldt een terughoudend bezoldigingsbeleid.

Bestuurders van de vennootschap

De bezoldiging van de bestuurder van de vennootschap, A.J. Krist luidt als volgt:

Bezoldiging van de bestuurders	2021	2020
<i>in euro's</i>		
Periodieke beloningen (exclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€ 354.345	€ 332.265
Werkgeversdeel sociale lasten	€ 9.724	€ 9.947
Periodieke beloningen (inclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€ 364.069	€ 342.212
Variabele beloning*	€ 43.221	€ 44.759
Werkgeversdeel pensioenpremie	€ 30.590	€ 29.971
Bezoldiging	€ 437.880	€ 416.942
	=====	=====

* Bovengenoemde variabele beloning is gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar (A.J. Krist).

GasTerra heeft een verzekering die bestuurders en commissarissen dekking biedt bij aansprakelijkheid.

Commissarissen van de vennootschap

De bezoldiging van de (gewezen) leden van de Raad van Commissarissen over het boekjaar 2021 bedraagt in totaal € 58.084 (2020: € 58.084).

Bestuurder

drs. A.J. Krist, Chief Executive Officer

Raad van Commissarissen

ir. B.C. Fortuyn

mr. A.F. Gaastra

ir. J.W. van Hoogstraten

drs. R.M. de Jong

drs. R.G. de Jongh

mr. drs. T.W. Langejan

ir. J.M.W.E. van Loon

drs. L. Zirar

Groningen, 18 februari 2022

5. Overige gegevens

5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming

Ingevolge artikel 24 van de statuten van GasTerra staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, met inachtneming van de bepaling dat van de voor uitkering beschikbare winst zodanige bedragen worden gereserveerd als de Raad van Commissarissen bepaalt.

5.2. Controleverklaring

Gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van GasTerra B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag 2021 opgenomen jaarrekening en duurzaamheidsinformatie

Onze conclusies

Wij hebben de jaarrekening 2021 van GasTerra B.V. te Groningen gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van GasTerra B.V. op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2021;
- ▶ de winst-en-verliesrekening over 2021;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Wij hebben de duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag van GasTerra B.V. te Groningen over 2021 beoordeeld. Een beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de duurzaamheidsinformatie geen, in alle van materieel belang zijnde aspecten, betrouwbare en toereikende weergave geeft van:

- ▶ het beleid en de bedrijfsvoering ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- ▶ de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied voor het jaar geëindigd op 31 december 2021 in overeenstemming met de Sustainability Reporting Standards van het Global Reporting Initiative (GRI Standards) en de aanvullend gehanteerde rapportagecriteria zoals toegelicht in sectie 6.1 van het jaarverslag.

De duurzaamheidsinformatie bestaat uit de hoofdstukken Voorwoord van de bestuurder, 1. Gasterra, 2. Materiële onderwerpen en 6. Bijlagen/overige informatie in het jaarverslag 2021 van Gasterra B.V.

Basis voor onze conclusies

Wij hebben onze assurance-opdrachten verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse Standaard 3810N "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen" vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden.

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusies.

Onze onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van GasTerra B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Dit houdt onder meer in dat wij geen activiteiten verrichten die conflicterend kunnen zijn met onze onafhankelijke assurance-opdrachten. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Rapportagecriteria

De informatie binnen de scope van onze controle en beoordeling dient gelezen en begrepen te worden samen met de rapportagecriteria. GasTerra B.V. is verantwoordelijk voor het selecteren en toepassen van deze rapportagecriteria, rekening houdend met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot verslaggeving.

Het ontbreken van gevestigde praktijken ter beoordeling en meting van duurzaamheidsinformatie biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen. Hierdoor kan de vergelijkbaarheid tussen entiteiten onderling en in de tijd beïnvloed worden.

Beperkingen in de reikwijdte van onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie

In de duurzaamheidsinformatie is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen en risico-inschattingen. Inherent aan toekomstgerichte informatie is dat de werkelijke uitkomsten in de toekomst onzeker zijn. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in de duurzaamheidsinformatie.

De verwijzingen naar externe bronnen of websites in de duurzaamheidsinformatie maken geen onderdeel uit van de duurzaamheidsinformatie die door ons is beoordeeld. Wij verstrekken derhalve geen zekerheid over deze informatie.

Deze aangelegenheden doen geen afbreuk aan onze conclusie.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening, de duurzaamheidsinformatie en onze gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag, bestaande uit het Voorwoord van de bestuurder, GasTerra (1.), Materiële onderwerpen (2.), Bestuursgegevens (3.2), Corporate Governance (3.3) en Risicoparagraaf (3.4);
- ▶ het verslag van de raad van commissarissen (3.1);
- ▶ overige gegevens (5.);
- ▶ bijlagen/overige informatie in secties 6.2.5, 6.2.6 en 6.2.8.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole, de beoordeling van de duurzaamheidsinformatie of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening of onze beoordelingswerkzaamheden bij de duurzaamheidsinformatie. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden voor de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van betrouwbare en toereikende duurzaamheidsinformatie in overeenstemming met de GRI Standards en de aanvullend gehanteerde rapportagecriteria zoals toegelicht in sectie 6.1 Over dit verslag van het jaarverslag, inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van de duurzaamheidsinformatie en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in sectie 6.1 van het jaarverslag. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en het opstellen van de duurzaamheidsinformatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het rapportageproces van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de assurance-opdrachten dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusies.

Onze controle van de jaarrekening is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en variëren in aard en timing van, en zijn ook geringer in omvang, dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordeling is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controle.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze assurance-werkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op onze conclusies.

Wij passen de Nadere voorschriften kwaliteitssystemen (NVKS) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsbeheersing, inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving. Een informatieve samenvatting van de door ons uitgevoerde werkzaamheden als basis voor onze conclusies is opgenomen in de bijlage.

Groningen, 18 februari 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.J. Kooistra RA

Gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Uitgevoerde werkzaamheden

Wij hebben deze assurance-opdrachten professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse assurance-standaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid bij de jaarrekening bestond onder andere uit:

- ▶ Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- ▶ Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- ▶ Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- ▶ Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is.

Onze beoordeling voor het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid bij de duurzaamheidsinformatie bestond onder andere uit:

- ▶ Het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties en de kenmerken van de vennootschap.
- ▶ Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte rapportagecriteria, de consistente toepassing hiervan en de toelichtingen die daarover in de duurzaamheidsinformatie staan. Dit omvat het evalueren van de uitkomsten van de dialoog met belanghebbenden en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur.
- ▶ Het verkrijgen van inzicht in de rapporteringsprocessen die ten grondslag liggen aan de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie, inclusief het op hoofdlijnen kennisnemen van de interne beheersingsmaatregelen, voor zover relevant voor onze beoordeling.
- ▶ Het identificeren van gebieden in de duurzaamheidsinformatie met een hoger risico op misleidende of onevenwichtige informatie of afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Het op basis van deze risico-inschatting bepalen en uitvoeren van verdere werkzaamheden gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van de duurzaamheidsinformatie.

Deze verdere werkzaamheden bestonden onder meer uit:

- ▶ het afnemen van interviews met relevante medewerkers welke verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie, -beleid en -prestaties;

Uitgevoerde werkzaamheden

Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- ▶ Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- ▶ Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

- ▶ het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie voor, het uitvoeren van interne controles op, en de consolidatie van gegevens in de duurzaamheidsinformatie;
- ▶ het verkrijgen van assurance-informatie dat de duurzaamheidsinformatie aansluit op de onderliggende administraties van de vennootschap;
- ▶ het op basis van beperkte deelwaarnemingen beoordelen van relevante interne en externe documentatie;
- ▶ het analytisch evalueren van data en trends.
- ▶ Het aansluiten van de relevante financiële informatie met de jaarrekening.
- ▶ Het evalueren van de consistentie van de duurzaamheidsinformatie met de informatie in het jaarverslag buiten de scope van onze beoordeling.
- ▶ Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de duurzaamheidsinformatie.
- ▶ Het overwegen of de duurzaamheidsinformatie als geheel, inclusief de daarin opgenomen toelichtingen, het beeld weergeeft in relatie tot het doel van de gehanteerde rapportagecriteria.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de assurance-opdrachten en over de significante bevindingen die uit onze assurance-opdrachten naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

6. Bijlagen/overige informatie

6.1. Over dit verslag

De hoofddoelstelling van dit jaarverslag is het informeren van stakeholders (belanghebbenden) over de visie en activiteiten van GasTerra.

6.1.1. Geïntegreerd verslag

De financiële, operationele en maatschappelijke informatie is verwerkt in een geïntegreerd verslag.

- De financiële verantwoording is in overeenstemming met bepalingen van Titel 9, boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
- De niet-financiële verantwoording is in overeenstemming met de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) (Standards, Core Level).

Naast de jaarrekening en de gecombineerde controleverklaring omvat het GasTerra Jaarverslag 2021 andere informatie, bestaande uit:

- Het GasTerra Bestuursverslag, dat is opgenomen in het voorwoord, hoofdstuk 1, 2 3 en 6;
- Het Verslag van de Raad van Commissarissen, dat is opgenomen als onderdeel van hoofdstuk 3;
- De overige gegevens in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

6.1.2. Reikwijdte

De reikwijdte van het verslag is GasTerra B.V. gevestigd te Groningen. Dit jaarverslag heeft betrekking op het kalenderjaar 2021. Het verslag over het kalenderjaar 2020 is vastgesteld en gepubliceerd op 18 februari 2021.

6.1.3. Transparantie

Wij vinden het belangrijk transparant te zijn over onze activiteiten. Daarom streven wij er als niet-beursgenoteerde onderneming naar om zoveel als mogelijk de best practices uit de Corporate Governance Code te hanteren. Ook behoren wij tot de onderzoeksgroep van de door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat uitgevoerde Transparantiebenchmark. De Transparantiebenchmark is een tweejaarlijks onderzoek onder de circa vijfhonderd grootste ondernemingen van Nederland naar de inhoud en kwaliteit van externe verslaggeving over maatschappelijke aspecten van ondernemen. Met het jaarverslag over 2020 heeft GasTerra 69 van de maximale honderd punten behaald (score jaarverslag 2018 was 64 punten). Daarmee staan we op de 40^e plaats in de ranglijst en in de top tien binnen de sector energie, olie en gas.

6.1.4. Bepalen van de inhoud (materialiteit)

De inhoud en afbakening van onze verslaglegging wordt in grote mate bepaald door de materiële onderwerpen. Voor de bepaling van de materiële onderwerpen zijn onder andere de uitkomsten van de stakeholderdialoog gebruikt. GasTerra heeft ervoor gekozen jaarlijks een stakeholderdialoog uit te voeren onder negen stakeholdergroepen, te weten klanten, medewerkers, aandeelhouders, producenten en transporteurs, Rijksoverheid en markttoezichthouders, kennis- en onderwijsinstellingen, brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en regionale partijen.

De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:

Onderwerpen stakeholderdialoog
Contractuele verplichting <i>De mate waarin GasTerra voldoet aan zijn huidige contractuele verplichtingen.</i>
Economische prestatie <i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan het financieel resultaat van zijn aandeelhouders en de maatschappij.</i> <i>Bijvoorbeeld: maximaliseren van de waarde van het aan GasTerra aangeboden gas, efficiënte uitvoering met een balans tussen kosten en zorgvuldigheid.</i>
Ketenbeheer <i>De mate waarin GasTerra zich bewust is van zijn rol in de keten.</i> <i>Bijvoorbeeld: bewustzijn van de aardbevingsproblematiek door gaswinning, milieuschade bij gaswinning, maatschappelijke aspecten geïmporteerd aardgas en methaanemissies.</i>
Duurzame inzetbaarheid <i>De mate waarin GasTerra een goede werkomgeving creëert, met een daarbij passende cultuur en structuur en medewerkers stimuleert om zich te ontwikkelen.</i> <i>Bijvoorbeeld: zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving, ontwikkeling van medewerkers binnen en buiten GasTerra, diversiteit in het personeelsbestand.</i>
Duurzame energievoorziening <i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan de duurzame energievoorziening.</i> <i>Bijvoorbeeld: stimuleren van de productie van groen gas, stimuleren waterstofmarkt, bijdragen aan ontwikkeling & introductie nieuwe energietechnologieën.</i>
Voldoen aan vrijwillige richtlijnen en kaders <i>De mate waarin GasTerra ervoor kiest om te voldoen aan vrijwillige richtlijnen en kaders.</i> <i>Bijvoorbeeld: bijdragen aan de SDG's, verantwoording conform GRI.</i>
Interne voetafdruk <i>De mate waarin GasTerra de eigen voetafdruk op het milieu minimaliseert.</i> <i>Bijvoorbeeld: GasTerra's energiezuinige kantoorpand, beperkt autogebruik voor woon-werkverkeer, zoveel mogelijk paperless werken.</i>
Kennis <i>De mate waarin GasTerra kennis verwerft, ontwikkelt en deelt.</i> <i>Bijvoorbeeld: delen van aan energie gerelateerde kennis, participatie in brancheorganisaties, initiëren en stimuleren van onderzoeken om kennis te verwerven.</i>
Betrokkenheid bij de regio <i>De mate waarin GasTerra betrokken is bij de regio Noord-Nederland.</i> <i>Bijvoorbeeld: sponsoring in de regio, aangaan samenwerkingsverbanden in de regio, zoveel mogelijk niet-gasgerelateerde inkopen regionaal.</i>
Rol van GasTerra in de gasmarkt <i>De mate waarin GasTerra een rol speelt in de gasmarkt.</i> <i>Bijvoorbeeld: mogelijkheid in de toekomst aangaan van contractuele verplichtingen met GasTerra, bijdrage aan de afbouw van de gaswinning in Groningen, het behouden van een kwaliteitsloos TTF, stimuleren van gaswinning uit Nederlandse kleine velden.</i>

De stakeholderdialoog wordt het ene jaar uitgevoerd in een uitgebreide variant waarbij alle groepen worden benaderd over alle voor GasTerra relevante onderwerpen. De dialoogvorm kan hierbij per jaar, per onderwerp en per stakeholder variëren. Het volgende jaar wordt een lichtere variant uitgevoerd om de resultaten van de vorige stakeholderdialoog te toetsen en in te zoomen op bestaande of nieuwe onderwerpen en/of stakeholders.

In 2017 zijn we deze cyclus gestart met een uitgebreide variant. Bij handhaving hiervan betekende dit een light variant in 2020 om de resultaten van 2019 te toetsen gevolgd door een uitgebreide variant in 2021. In 2020 is er echter voor gekozen om af te wijken van de cyclus. Dit had te maken met het moment waarop de afbouw van GasTerra bekend werd gemaakt.

Bij de uitvoering van de stakeholderdialoog in 2019 was dit besluit nog niet genomen. GasTerra en aandeelhouders waren op dat moment nog verschillende toekomstscenario's met elkaar aan het verkennen. De stakeholderdialoog ging in beginsel uit van 'business as usual', maar bij de formulering van de vragen werd al wel rekening gehouden met een mogelijk afbouwscenario.

Kort na de afronding van de stakeholderdialoog viel het besluit om GasTerra op termijn op te heffen en een afbouwplan op te stellen. Op dat moment gaven de reguliere gesprekken met stakeholders geen aanleiding om aan te nemen dat de publieke aankondiging van dit besluit zou hebben geleid tot andere uitkomsten van de stakeholderdialoog of andere materiële onderwerpen, maar het was wel een reden om de stakeholderdialoog in 2020 uitgebreider uit te voeren dan de toetsing die was voorzien. Zo is onderzocht in welke mate de aankondiging van het afbouwplan bij de betrokken stakeholders een effect heeft gehad op het beeld wat zij hebben van GasTerra en is met de stakeholders gesproken over de gevolgen die de afbouw voor ze heeft. Ook is gesproken over de impact van Corona.

Nadat in zowel 2019 als 2020 een uitgebreide variant van de stakeholderdialoog is uitgevoerd is in 2021 gekozen voor een interne light variant. Aan de relatiemanagers binnen GasTerra die veel contact hebben met de diverse stakeholdergroepen is gevraagd of zij verwachten dat het beeld van de stakeholders over de onderwerpen van de stakeholderdialoog is veranderd ten opzichte van de voorgaande jaren en welke gebeurtenissen daaraan ten grondslag zouden kunnen liggen.

Uit de interviews met de relatiemanagers kwam een bevestiging van het beeld, zoals opgehaald bij stakeholders in 2020, naar voren. Het belangrijkste thema voor stakeholders blijft contractuele verplichtingen gevolgd door ketenbeheer, rol van GasTerra in de gasmarkt en kennis. Voor aandeelhouders nam het belang van het thema kennis in 2021 toe in verband met de overdracht en het behoud van kennis tijdens de afbouw.

De stakeholdergroepen zijn zich bewust van het feit dat GasTerra aan het afbouwen is. Voor iedere groep geldt dat er veranderingen aankomen en deze ondervindt hierdoor eigen uitdagingen. Een aantal stakeholders heeft zorgen geuit over wat er gebeurt met de gasmarkt als GasTerra niet meer bestaat. Ook wordt het zorgdragen voor het borgen van de kennis benoemd en het borgen van de competenties die in het werknemersbestand nodig zijn in de afbouwfase. Het blijft voor GasTerra belangrijk om transparant te blijven communiceren en in gesprek te blijven over de afbouw om partijen te ondersteunen met de aanpassingen die hierdoor nodig zijn.

In de gesprekken met de relatiemanagers is ook gevraagd naar de effecten van de Coronacrisis. Corona heeft een flinke impact op veel van onze stakeholders en hun business, maar onder andere door de snelle implementatie van verbeterde communicatiemiddelen in de thuiswerkperiode heeft de relatie tussen GasTerra en zijn stakeholders hier niet onder geleden. Uiteraard schept het wel afstand en wordt het informele contact gemist. Onder andere door medewerkers onderling, maar ook de informele contacten tijdens netwerkbijeenkomsten of evenementen die belangrijk zijn voor het contact met diverse stakeholdergroepen.

De uitkomsten van de interviews met de relatiemanagers zijn gebruikt voor het opstellen van de materialiteitsmatrix. De stakeholders vormen de Y-as van de grafiek. Aangezien uit de interviews met de relatiemanagers een bevestiging van het beeld, zoals opgehaald bij stakeholders in 2020, naar voren kwam is deze as niet aangepast.

De directie heeft met inachtneming van de resultaten van de stakeholderdialoog de positie van de onderwerpen op de X-as getoetst. Uit deze materialiteitsanalyse volgen vier materiële onderwerpen voor 2022 die in het Business Plan en jaarverslag worden genomen: contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame inzetbaarheid.

Dit betekent een wijziging in de materiële onderwerpen ten opzichte van vorig jaar. Het thema duurzame energievoorziening is nog altijd actueel en ook in de komende jaren activiteiten worden op dit terrein ontplooid, maar gezien de afbouwfase waarin GasTerra zich bevindt neemt het belang af en is het niet meer materieel. Het thema duurzame inzetbaarheid daarentegen zal in de afbouwfase veel aandacht blijven vragen en is daarom aan de materiële onderwerpen toegevoegd.

De materiële onderwerpen vormen de basis voor het bestuursverslag. Het verslag is zo ingedeeld dat we op elk materieel onderwerp over de ontwikkelingen in 2021 rapporteren en de doelstellingen voor 2022 formuleren. In onderstaand overzicht staan de doelstellingen die we in 2021 in relatie tot de materiële onderwerpen hebben bepaald. De genoemde doelstellingen zijn behaald. Hierover wordt gerapporteerd in hoofdstuk 2 van dit verslag.

Materieel thema	Strategische doelen	Doelstelling 2021
Contractuele verplichting	Volume Prijs	GasTerra komt de contractuele verplichtingen volledig na.
Economische prestaties	Volume Prijs Kosten Anticiperen	We benutten zo volledig mogelijk de middelen in ons portfolio. We benutten het marktpotentieel voor optimalisatie. We maken een marge op onze in- en verkopen. Succesvol heronderhandelen van export- en importcontracten.
Duurzame energievoorziening	Anticiperen	We nemen deel aan een aantal projecten uit de Strategische Agenda van GILDE (Gas In een Langetermijn Duurzame Energievoorziening). We leiden het project Groen Gas. In ons energietransitiebeleid leggen we de focus op duurzame gasen zoals groen gas en waterstof. Samen met partners ontwikkelen we een programma voor het bereiken van de benodigde jaarlijkse groengasproductie van twee miljard kubieke meter in 2030 die in het Klimaatakkoord is opgenomen. Daartoe participeren we in grootschalige groen gas projecten.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	GasTerra stelt NAM in staat uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie en streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Het door NAM aangeboden jaarvolume is gebaseerd op de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde graaddagenformule.

6.1.5. Management van materiële onderwerpen

MVO is bij GasTerra een integraal onderdeel van de strategie en daarmee verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. Zoals beschreven in het hoofdstuk 'In dialoog met onze omgeving' neemt GasTerra de materialiteitsmatrix en de bijbehorende doelstellingen en activiteiten op in het Business Plan, dat wordt goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. De voortgang van de doelstellingen en activiteiten wordt in de reguliere rapportagecyclus meegenomen en besproken met de directie, het College van Gedelegeerde Commissarissen en de Audit Commissie.

6.1.6. Borging relatie stakeholders

In onderstaand overzicht wordt op hoofdlijnen weergegeven hoe de relatie met stakeholders wordt geborgd.

Stakeholdergroep	Voorbeeld	Interactie via
Klanten	Energiebedrijven en -centrales, industrieën, exportklanten	Overleg accountmanagers, relatie-evenement, periodiek klanttevredenheidsonderzoek, stakeholderdialoog
Medewerkers	Ondernemingsraad, vakbond	Regulier overleg, intranet, interne presentaties, overleg Ondernemingsraad met de Bestuurder, stakeholderdialoog
Aandeelhouders	Shell Nederland B.V., Esso Nederland B.V., EBN B.V., Nederlandse Staat	Aandeelhoudersvergaderingen, Expertoverleg, Adviescommissie, Auditcommissie, College van Gedelegeerde Commissarissen, Raad van Commissarissen, stakeholderdialoog
Producenten en Transport	Gasleveranciers, GTS	Overleg met accountmanagers, relatie-evenement, stakeholderdialoog
Rijksoverheid en markttoezichthouders	Autoriteit Consument en Markt (ACM)	Via Energie Nederland, periodiek overleg, stakeholderdialoog
Kennis- en onderwijsinstellingen	Hanzehogeschool, RuG, New Energy Coalition, Clingendael, CE Delft	Stages, gastcolleges, projectbijdragen, stakeholderdialoog
Brancheorganisaties	Energie Nederland, KVGn, Eurogas, VEMW, Nogepa, EASEE Gas	Periodiek overleg, deelname werkgroepen, bestuurslidmaatschap, Energiepodiumdiners, stakeholderdialoog
Maatschappelijke organisaties	Groninger Bodem Beweging, Groninger Gasberaad, Urgenda	Energiepodiumdiners, stakeholderdialoog
Regionale partijen	Sponsorpartijen, regionale leveranciers niet-gas, gemeenten, lokale overheid	Relatie-evenement, periodiek overleg, stakeholderdialoog

6.1.7. Verslaggevingsprincipes

Informatie	Definitie/berekeningsmethode
Ziekteverzuim (in procenten)	Het aantal verzuimde kalenderdagen (inclusief weekenden) in de observatieperiode, gedeeld door de personeelsomvang (in voltijdequivalenten), vermenigvuldigd met het aantal kalenderdagen in de observatieperiode.
Gemiddelde verzuimfrequentie	Het gemiddelde aantal keren dat een medewerker zich ziek meldt per jaar.
Gasverbruik	Het gasverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.
Elektriciteit	Het elektriciteitsverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.

Waternverbruik	Het waternverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van het waterbedrijf.
Papierverbruik	Het papierverbruik conform de tellerstanden van de leverancier van de kopieerapparaten.
CO ₂ -compensatie	Verkleining van de voetafdruk in tonnen CO ₂ door te investeren in programma's die een bijdrage leveren aan het verminderen van CO ₂ -emissies.

6.2. Feiten en cijfers

6.2.1. Personeelsontwikkelingen

Per 31 december 2021 waren 117 (109,7 Fte) medewerkers in vaste dienst bij GasTerra; ultimo 2020 waren het er 129 (120,8 Fte).

GasTerra heeft een eigen cao en een groot deel van het personeel is lid van de bedrijfsvakbond VPG². Op 1 januari 2022 liep de vorige cao af en per die datum is overeenstemming bereikt over een nieuwe cao met een looptijd van drie jaar. GasTerra is samen met N.V. Nederlandse Gasunie aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De medewerkers van GasTerra hebben een pensioenregeling die hier is ondergebracht. Een toelichting op deze regeling is opgenomen in de jaarrekening.

	2021	2020
Fte (<i>ultimo jaar</i>)	109,7	120,8
Aantal (<i>ultimo jaar</i>)	117 (85 mannen, 32 vrouwen)	129 (97 mannen, 32 vrouwen)
Arbeidscontract bepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	4	4
Arbeidscontract onbepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	113	125
Medewerkers onder cao (<i>ultimo jaar</i>)	102	111
Medewerkers via payrolling (<i>ultimo jaar</i>)	0	1
Participatiewet (<i>ultimo jaar</i>)	1	1
Detacheringen (<i>ultimo jaar</i>)	0	2
Stagiaires (<i>ultimo jaar</i>)	0	2
Organisatiegraad	>70%	>75%
Uitstroom	17	23
Instroom	5	11
Ziekteverzuim	1,89	1,69
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,56	0,55
Ongevallen met verzuim	0	0

6.2.2. GasTerra's voetafdruk

GasTerra heeft door de aard van zijn activiteiten een beperkte voetafdruk. Waar mogelijk proberen we die nog verder te minimaliseren om de belasting op het milieu ten gevolge van onze bedrijfsvoering zo laag mogelijk te houden.

Ons kantoorpand is gevestigd in de binnenstad van Groningen. Het gebouw, dat uit de jaren tachtig dateert, is volledig gerenoveerd en gemoderniseerd en heeft door de installatie van onder meer zonnepanelen, driedubbel glas, warmte-koude-opslag en led-schermen het hoge energielabel A+ heeft gekregen. Door continue registratie van de energiestromen en het energiegebruik van het pand hebben we een goed inzicht in de energiehuishouding, waardoor we hier efficiënter mee om kunnen gaan. We stimuleren onze medewerkers om voor woon-werk-verkeer gebruik te maken van het openbaar vervoer of de fiets. Het aantal parkeerplaatsen bij ons kantoor is beperkt. Drie daarvan zijn voorzien van een oplaadpunt voor elektrische auto's. Ook voor zakelijke reizen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het openbaar vervoer of van de bedrijfsauto die op groen gas rijdt.

De CO₂-uitstoot van het kantoor, de vliegreizen en de leaseauto's compenseren we door 'carbon credits' van de Climate Neutral Group (CNG) te kopen. Hiermee kan deze organisatie investeren in klimaatprojecten in landen waar dit een positief effect heeft op de lokale economie, werkgelegenheid, inkomen, milieu en het klimaat. In 2020 heeft GasTerra 174 ton CO₂-equivalenten gecompenseerd en bijgedragen aan de investering in biogasinstallaties voor gezinnen in Tanzania.

Sinds de uitbraak van de Coronapandemie heeft GasTerra gehoor gegeven aan de adviezen van het kabinet over thuiswerken. Daardoor was de bezetting op kantoor vaak minimaal. In de periode waarin deze maatregel was versoepeld is een pilot gestart om in een hybride vorm te werken. Daarbij was een deel van de medewerkers op kantoor en anderen bleven thuis. De vergaderzalen in het kantoor zijn geschikt gemaakt om op een goede manier te kunnen vergaderen als een aantal deelnemers fysiek aanwezig is en anderen online deelnemen.

Het thuiswerken heeft effect op GasTerra's voetafdruk voor wat betreft het aantal dienst- en vliegreizen en waterverbruik, maar in mindere mate op ons energiegebruik. Dit komt doordat voor de verwarming en koeling van het pand gebruik wordt gemaakt van een techniek waarbij de in het gebouw voor verwarming of koeling gebruikte energie in de grond wordt opgeslagen in waterhoudende lagen. Deze worden in de zomer gebruikt om het kantoor te koelen en in de winter om het te verwarmen. Dit zogenaamde warmtekoudeopslag (WKO-) systeem vereist dat de temperatuur in het gebouw op een bepaald minimumniveau wordt gehouden, omdat anders onbalans ontstaat in de bron. Er is dan sprake van onvoldoende warm of koud water om opgepompt te worden. In dat geval zouden de aanwezige gasketels ingezet moeten worden, waardoor het energieverbruik zou toenemen.

	2021	2020
Gasverbruik	39.115 kubieke meter	33.149 kubieke meter
Elektriciteitsverbruik	317.225 kWh	310.804 kWh
Waterverbruik	379 kubieke meter	495 kubieke meter
Papierverbruik	88.041 vellen	84.747 vellen

6.2.3. Standaarden en normen

Klantgericht, resultaatgericht en verbetergericht zijn de drie kernwaarden van GasTerra. Het zijn deze begrippen die onze medewerkers als uitgangspunt nemen voor hun handelen. Daarbij wordt gewerkt conform een gedragscode, waarin integriteit en respect de leidraad vormen. Nieuwe medewerkers van GasTerra conformeren zich formeel aan de gedragscode aan het begin van hun dienstverband. Ook wordt de gedragscode regelmatig binnen de organisatie onder de aandacht gebracht. Sinds medio 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. Deze verordening verving de Wet Bescherming Persoonsgegevens en heeft als doel om de persoonsgegevens van natuurlijke personen te beschermen. GasTerra heeft procedures geïmplementeerd en specifieke instructies voor medewerkers opgesteld om hieraan te voldoen.

Een interne auditor licht op gezette tijden de afdelingen door om na te gaan of ze zich aan alle procedures en regels houden. De resultaten van de audits worden met de directie en de accountant doorgesproken, alsmede met de Audit Commissie. Indien gewenst of nodig worden gedragsregels en -procedures aangepast of aangevuld. In 2021 zijn geen overtredingen van de gedragscode en/of aanvullende procedures gemeld.

GasTerra heeft twee vertrouwenspersonen aangesteld van wie één voor ongewenste intimiteiten. Daarnaast is er een klachtenprocedure en een klokkenluidersregeling. Wanneer medewerkers bezwaren of klachten hebben of misstanden constateren waarvoor de oplossing niet kan worden gevonden bij collega's en leidinggevenden, kunnen ze hier gebruik van maken. In 2021 zijn geen misstanden of gevallen van discriminatie gemeld, heeft niemand een klacht ingediend bij de klachtencommissie en is geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling.

Informatiebeveiliging is van het grootste belang voor het functioneren van een handelsonderneming zoals GasTerra. Continue aandacht voor informatiebeveiliging is cruciaal door de toenemende dreigingen en de professionalisering van de cybercriminaliteit. De best practices van de ISO27001-normen vormen de basis voor de informatiebeveiliging. Om te toetsen of de informatiebeveiliging nog voldoet, worden legal hacks en social hacks uitgevoerd. Daarnaast is informatiebeveiliging in verband met het thuiswerkadvies vanwege Corona ook regelmatig bij het personeel onder de aandacht gebracht. De bewustwording van het personeel op dit gebied is essentieel. GasTerra heeft diverse IT-activiteiten uitbesteed, waarover door middel van een ISAE3402- verklaring wordt gerapporteerd.

6.2.4. Lidmaatschappen

We zijn actief binnen verschillende samenwerkingsverbanden. We beogen daarmee onder andere kennis uit te wisselen, innovatieve gastoepassingen te helpen ontwikkelen, de voordelen uit te dragen van gasinzet in de transitie naar een duurzame energievoorziening en regulering te verbeteren. GasTerra is lid van de volgende organisaties en verenigingen:

International Gas Union (IGU)
Eurogas
European Federation of Energy Traders (EFET)
EASEE GAS
CIEP
KVGN
Energie-Nederland
Groen Gas Nederland

Daarnaast neemt GasTerra deel aan activiteiten en initiatieven van regionale, lokale of functiegerelateerde verenigingen.

6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen

drs. A.J. Krist – Statutair directeur (CEO)

Annie Krist (1960) studeerde geografie aan de Rijksuniversiteit in Groningen en was na haar afstuderen ook korte tijd werkzaam bij de RUG. Ze begon haar carrière bij N.V. Nederlandse Gasunie in 1987. Ze vervulde diverse commerciële functies bij Gasunie en was in de jaren '90 nauw betrokken bij de aanpassingen die samenhangen met de liberalisering van de gasmarkt.

In 2005 trad zij toe tot het managementteam van Gasunie Transport Services, de beheerder van het landelijke gasnet. Van 2008 tot 2011 was zij Directeur Strategie en Deelnemingen bij Gasunie. In 2011 werd Annie Krist benoemd als Algemeen Directeur van Gasunie Transport Services. Van 1 mei 2016 tot 1 april 2017 was zij daarnaast lid van de Executive Board van N.V. Nederlandse Gasunie. Sinds 1 april 2017 is Annie Krist statutair directeur (CEO) van GasTerra.

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid Vereniging Energie Nederland
Vice-President, Member Governing Board en Executive Committee Eurogas
Associate Member International Gas Union
Voorzitter Stichtingsraad New Energy Coalition
Lid Advisory Board Clingendael International Energy Programme
Lid Adviescommissie Bedrijfsleven Groningen Bereikbaar
Bestuurslid Stichting ter bevordering van de Ruimtelijke Wetenschappen
Bestuurslid Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-Evenementen Gasunie/GasTerra van het Groninger Museum

Overige functies (bezoldigd)

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Stad Groningen
Vice-voorzitter, Lid Raad van Commissarissen en Audit Committee Stedin

ir. R.E. van Rede – Commercieel directeur (CCO)

Robert van Rede (1964) studeerde Petroleum Engineering aan de Technische Universiteit in Delft. Hij werkte van 1990 tot 1994 bij Petroleum Development Oman. In 1994 begon hij bij de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) waar hij diverse functies bekleedde. Vervolgens werkte hij van 2003 tot 2008 bij het toenmalige Gasunie Trade & Supply als Area Manager Norway/Russia and UK, waarna hij terugkeerde naar de NAM, eerst als Asset Commercial Manager Onshore en vanaf 2010 tevens als Sales Manager. Op 1 oktober 2013 trad Robert van Rede toe tot het directieteam van GasTerra als commercieel directeur (CCO).

Overige functies (onbezoldigd)

Lid Emmalaan Commissie Haren
Voorzitter Stichting Empower Yourself
Secretaris Rotary Belcampo

drs. F.F. van Koten – Financieel directeur (CFO)

Flip van Koten (1970) studeerde Econometrie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Hij heeft sinds 1994 verschillende commerciële en financiële functies bekleed bij ExxonMobil in Nederland, Engeland, Amerika en Qatar. Van 2007 tot 2011 was hij lid van GasTerra's Raad van Commissarissen en Adviescommissie van Aandeelhouders. Op 1 april 2016 trad Flip van Koten aan als Chief Operational Officer. Sinds 1 oktober 2017 is hij financieel directeur van GasTerra (CFO).

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid en Penningmeester KVG

Bestuurslid en Voorzitter Beleggingsadviescommissie Stichting Pensioenfonds Gasunie

ir. B.C. Fortuyn – Voorzitter Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Bernard Fortuyn (1954) studeerde Werktuigbouwkunde (afgestudeerd in 1981) aan de Technische Universiteit Delft. Met ingang van 12 februari 2018 is de heer Fortuyn benoemd tot voorzitter van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen.

Na zijn studie vervulde de heer Fortuyn functies bij achtereenvolgens SHV Holdings N.V., Air Liquide S.A. en was hij bestuursvoorzitter van N.V. Hoekloos. In 2004 en 2005 trad hij op als onafhankelijk expert in een arbitragezaak. Medio 2005 trad hij toe tot de directie van Siemens Nederland N.V. Vanaf 2010 tot aan zijn pensionering medio 2017 was de heer Fortuyn als lid van de Raad van Bestuur van Siemens Nederland verantwoordelijk voor alle energie-activiteiten van Siemens in Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen

Voorzitter Raad van Toezicht NEMO Science Museum

Commissaris NRG/Pallas

Voorzitter Raad van Commissarissen NV Juva

Voorzitter Stichting Schooldakrevolutie (SDR)

mr. A.F. Gaastra – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Sandor Gaastra (1962) studeerde Rechten (afgestudeerd in 1986 richting Staats- en Bestuursrecht) aan de Universiteit van Utrecht. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Sandor Gaastra is directeur-generaal Klimaat en Energie bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hij is verantwoordelijk voor het klimaat- en energiebeleid in nationaal en internationaal verband. Sandor studeerde Nederlands recht aan de Universiteit van Utrecht, en voltooide zijn opleiding tot Master Public Administration aan de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur. Hij begon zijn loopbaan als wetenschapper. Hij vervulde daarna diverse beleids- en managementfuncties bij de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor zijn overstap naar het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat was hij als directeur-generaal Politie verantwoordelijk voor de vorming van de Nationale Politie in Nederland.

ir. J.W. van Hoogstraten – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Jan Willem van Hoogstraten (1964) studeerde Petroleumwinning (afgestudeerd in 1989) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Na zijn studie Mijnbouw & Petroleumwinning aan de TU Delft is hij begonnen bij Shell waar hij verschillende Well Engineering functies in Schotland, Nigeria, Indonesië en Engeland doorliep. Vervolgens maakte hij de overstap naar Wintershall, waar hij diverse operationele en commerciële management functies vervulde.

Bij TAQA Energy was hij initieel als Project Director en vervolgens als Managing Director onder andere verantwoordelijk voor de realisatie van één van Europa's grootste commerciële gasopslagen Bergermeer. Begin 2016 is hij door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemd tot CEO van EBN.

Overige functies

Lid College Beheer Maatschap Groningen
Voorzitter Raad van Commissarissen Vereniging NEXSTEP
Voorzitter Koninklijke Vereniging van Gasfabrikanten in Nederland (KVGn)
Kwartiermaker beleidsdeelneming brandstofvoorziening Bonaire
Lid Adviesraad Clingendael International Energy Programme (CIEP)
Lid Strategische Adviesraad TNO Energie
Lid Strategische Adviesraad ECN part of TNO
Lid Stichtingsraad New Energy Coalition (NEC)

drs. R.M. de Jong – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Rolf de Jong (1962) studeerde Bedrijfseconomie (afgestudeerd in 1990) aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1991 trad hij in dienst bij ExxonMobil en vervulde sindsdien meerdere functies in binnen- en buitenland. Hij was nauw betrokken bij de opsplitsing van Gasunie in de periode 2004-2005. Daarna was hij in de periode 2006-2013 werkzaam in Houston, Texas (USA), onder andere als Manager New Business Development Natural Gas en Manager Planning & Analysis Upstream Ventures. In 2013 werd hij benoemd tot Managing Director ExxonMobil Tanzania in Dar es Salaam. In 2016 werd hij benoemd tot Director Upstream voor Esso Nederland B.V. en President ExxonMobil Holding Company Holland LLC.

Overige functies

Voorzitter College van Beheer Maatschap Groningen
Lid Raad van Commissarissen Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)
Directeur ExxonMobil Producing Netherlands B.V.

drs. R.G. de Jongh – Lid Raad van Commissarissen

Ruud de Jongh (1961) studeerde Geologie (afgestudeerd in 1987) aan de Universiteit in Utrecht met vervolgens een MBA aan de Henley Business School (1997). Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1988 trad hij in dienst van Shell als geoloog, en vervulde sindsdien diverse functies in binnen- en buitenland. Van 1997 tot 2001 was hij werkzaam voor de Shell Production and Development Company in Nigeria. Van 2001 tot 2008 bekleedde hij binnen Shell Gas and Power International de functie van Global LNG Manager en vervolgens die van General Manager Marketing Persian LNG. Van 2010 tot 2016 was hij wederom werkzaam in Nigeria waar hij de Shell belangen in exportgas en LNG behartigde. In 2016 werd hij benoemd tot Vice President Gas and Hydrogen Partnerships van Shell Nederland.

Overige functies

Voorzitter Raad van Commissarissen NAM
Director Shell Geothermal B.V.
Director Rotterdam Hydrogen Company B.V.
International Supervisory Board member Energy Delta Institute

mr. drs. T.W. Langejan – Lid Raad van Commissarissen

Theo Langejan (1957) studeerde Rechten (afgestudeerd in 1981) aan de Rijksuniversiteit Leiden en Bedrijfskunde (afgestudeerd in 1982) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1983 trad hij in dienst bij het Ministerie van Financiën. Sindsdien heeft hij diverse functies bekleed binnen onder andere het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tussen 2010 en 2014 was de heer Langejan voorzitter van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Zorgautoriteit. Sinds 2015 is de heer Langejan bestuursadviseur bij Twynstra Gudde en sinds 2017 is hij tevens bijzonder bestuursadviseur bij de Pensioenfederatie. Namens de Pensioenfederatie was hij betrokken bij de ontwikkeling van het pensioenakkoord in 2019 en de uitwerking daarvan in 2020.

Overige functies

Voorzitter Raad van Advies Pensioen Bestuur en Management

ir. J.M.W.E van Loon – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Marjan van Loon (1965) studeerde Chemical Engineering (afgestudeerd in 1989) aan de TU Eindhoven. Zij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1989 trad ze in dienst bij Shell als chemisch technoloog. Sindsdien heeft ze meerdere functies in binnen- en buitenland bekleed. In de periode 1997-2007 was zij werkzaam in Australië als Technical Manager van de Karratha Gas Plant en in Maleisië als Regional Manager LNG & Gas Processing. In 2007 werd zij benoemd tot Global Manager LNG and Gas Processing en vanaf 2009 was zij Vice President Integrated Gas and LNG. Per 1 januari 2016 is zij benoemd tot president-directeur van Shell Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen

Lid Dagelijks Bestuur VNO-NCW

Bestuurslid VNPI

Voorzitter Nederlands Bestuur World Petroleum Congres

Voorzitter Stichting Christiaan Huygensprijs

Lid Bestuur Apeldoorn British-Dutch Dialogue Conference

Lid Adviesraad Clingendael Energy Programme (CIEP)

Lid Economic Board Den Haag

Lid Economic Board Zuid-Holland

Lid Adviesraad voor de Landmacht

Lid Klankbordgroep NL Krijgsmacht

drs. L. Zirar – Lid Raad van Commissarissen

Lahcen Zirar (1975) studeerde economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam (afgestudeerd in 2000). Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

Vanaf 2001 bekleedde hij diverse economische en commerciële functies bij ExxonMobil, zowel in Upstream als Downstream, onder andere in Nederland, België, Qatar en de Verenigde Staten. Thans is hij Commercial Manager Upstream Nederland/UK SNS bij ExxonMobil.

Overige functies

De heer Zirar heeft geen overige functies.

6.2.6. Begrippenlijst

Autoriteit Consument & Markt (ACM)	Nederlands toezichthouder die marktregels handhaaft en zorgt voor een goede en eerlijke marktwerking.
Balanceren	Het in evenwicht houden van de gasstromen in het gastransportnet.
CO ₂	CO ₂ is een scheikundige afkorting voor koolstofdioxide. CO ₂ is een broeikasgas dat warmte in de atmosfeer vasthoudt waardoor de temperatuur van de aarde stijgt (het broeikaseffect). CO ₂ komt vrij bij de verbranding van biomassa zoals hout en plantenafval en fossiele brandstoffen: olie, gas en kolen. Bij de verbranding van aardgas komt veel minder CO ₂ vrij dan bij de verbranding van olie en kolen: 30 procent minder CO ₂ vrij ten opzichte van olie; en zelfs 50 procent minder CO ₂ ten opzichte van steenkool.
G-gas	Groningen-gas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen. G-gas is een laagcalorisch gas (L-gas).
Gasjaar	Een gasjaar loopt van 1 oktober tot 1 oktober.
Governance	De wijze van bestuur en toezicht.
GRI	Global Reporting Initiative, wereldwijde richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.
Groen gas	Biogas met de kwaliteit en de verbrandingseigenschappen van aardgas.
Handelsplaatsen	Virtuele handelsmarkten voor gas.
Hernieuwbare gassen	Gasvormige energiedragers van niet-fossiele oorsprong.
H-gas	Hoogcalorisch aardgas, ofwel gas met een hoge calorische waarde. Dit gas bevat relatief veel hogere koolwaterstoffen en bevat daardoor meer energie dan laagcalorisch gas.
Kleineveldenbeleid	Overheidsbeleid gericht op de bevordering van de productie van aardgas uit de kleinere gasvelden in Nederland. Kleine velden zijn andere velden dan het Groningenveld.
L-gas	Laagcalorisch aardgas, ofwel gas met een lage calorische waarde. Groningengas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen, is laagcalorisch gas.
LNG	Liquefied Natural Gas, ook wel vloeibaar aardgas genoemd.
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive, Europese beleggingsrichtlijn om beleggers en de integriteit van de financiële markten te beschermen, om eerlijke, transparante, efficiënte en geïntegreerde financiële marktwerking te bevorderen en om de Europese beurshandel en beleggingsmarkt verder te harmoniseren.
TSO	Transmission System Operator, beheerder van een (landelijk) transportnet.
TTF	Title Transfer Facility, virtuele handelsmarkt voor gas in Nederland.

6.2.7. GRI Index

GRI Content Index – GRI 101: Foundation 2016 – Core Level		
GRI Standard	Beschrijving	Verwijzing
GRI 102 General Disclosures 2016	102-01 Naam van de organisatie	Hoofdstuk 1
	102-02 Activiteiten, merken, producten en diensten	Hoofdstuk 1
	102-03 Locatie van het hoofdkantoor	Hoofdstuk 1
	102-04 Landen waarin de organisatie actief is	Hoofdstuk 1
	102-05 Eigendomstructuur en bestuursvorm	Hoofdstuk 3
	102-06 Afzetmarkten (geografische verdeling, sectoren die worden bediend en soorten klanten/begunstigden)	Hoofdstuk 1 en 2
	102-07 Omvang van de organisatie	Hoofdstuk 6
	102-08 Informatie over medewerkers	Hoofdstuk 6
	102-09 Beschrijving van de toeleveringsketen van de organisatie	Hoofdstuk 1
	102-10 Significante wijzigingen in de omvang van de organisatie en de toeleveringsketen van de organisatie	Hoofdstuk 6
	102-11 Uitleg over de toepassing van het voorzorgsprincipe	Hoofdstuk 3
	102-12 Extern ontwikkelde economische, milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven die door de organisatie worden onderschreven	Hoofdstuk 1
	102-13 Lidmaatschappen van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en nationale en internationale belangenorganisaties	Hoofdstuk 6

	102-14 Een verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde van de organisatie	Voorwoord
	102-16 Een beschrijving van de in de organisatie gehanteerde standaarden en normen en de gedragscode	Hoofdstuk 6
	102-18 Governancestructuur	Hoofdstuk 3
	102-40 Lijst met stakeholdergroepen	Hoofdstuk 1 en 6
	102-41 Aantal werknemers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt	Hoofdstuk 6
	102-42 Basis voor inventarisatie en selectie van belanghebbenden die moeten worden betrokken	Hoofdstuk 6
	102-43 Benadering voor het betrekken van belanghebbenden	Hoofdstuk 6
	102-44 De belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit het overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen	Hoofdstuk 1 en 6
	102-45 Overzicht van alle ondernemingen die in de geconsolideerde jaarrekening of vergelijkbare stukken zijn opgenomen	Hoofdstuk 4
	102-46 Proces voor het bepalen van de inhoud en specifieke afbakening van het verslag en uitleg van de door de organisatie gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen van de inhoud van het verslag	Hoofdstuk 6
	102-47 Overzicht van materiële onderwerpen	Hoofdstuk 1
	102-48 Gevolgen van een eventuele herformulering van informatie die in een eerder verslag is verstrekt en de redenen voor deze herformulering	Hoofdstuk 6
	102-49 Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes ten aanzien van reikwijdte en afbakening	Hoofdstuk 6
	102-50 Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft	Hoofdstuk 6

	102-51 Datum van het meest recente vorige verslag	Hoofdstuk 6
	102-52 Verslaggevingscyclus	Hoofdstuk 6
	102-53 Contactpersoon voor vragen over het verslag	Hoofdstuk 6
	102-54 De gekozen optie om te rapporteren in overeenstemming met GRI Standards	Hoofdstuk 6
	102-55 GRI content index	Hoofdstuk 6
	102-56 Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het verkrijgen van externe assurance over het verslag	Hoofdstuk 3, 5 en 6
Materiële onderwerpen (overzicht van materiële onderwerpen in het rapport zoals gerapporteerd onder disclosure 102-47)		
Contractuele verplichting		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.1
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.1
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.1
GRI 200 Economic	201-1 Directe economische waarde gegenereerd en gedistribueerd	Paragraaf 1.4 en 2.1
Economische prestatie		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.2
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.2
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.2
GRI 200 Economic	201-1 Directe economische waarde gegenereerd en gedistribueerd	Paragraaf 1.4 en 2.2

Rol van GasTerra in de gasmarkt		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.3
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.3
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.3
GRI 200 Economic	203-2 Indirecte economische impact	Paragraaf 1.4 en 2.3
Duurzame energievoorziening		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.4
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.4
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.4
GRI 200 Economic	203-2 Indirecte economische impact	Paragraaf 1.4 en 2.4

6.2.8. Colofon

Uitgave:
GasTerra B.V.
Postbus 477
9700 AL GRONINGEN

Het jaarverslag is online beschikbaar op onze website: <https://jaarverslag2021.gasterra.nl/>

De Engelse vertaling van het jaarverslag is beschikbaar op:

<https://jaarverslag2021.gasterra.nl/english-version>

Engelse vertaling: USP Translations

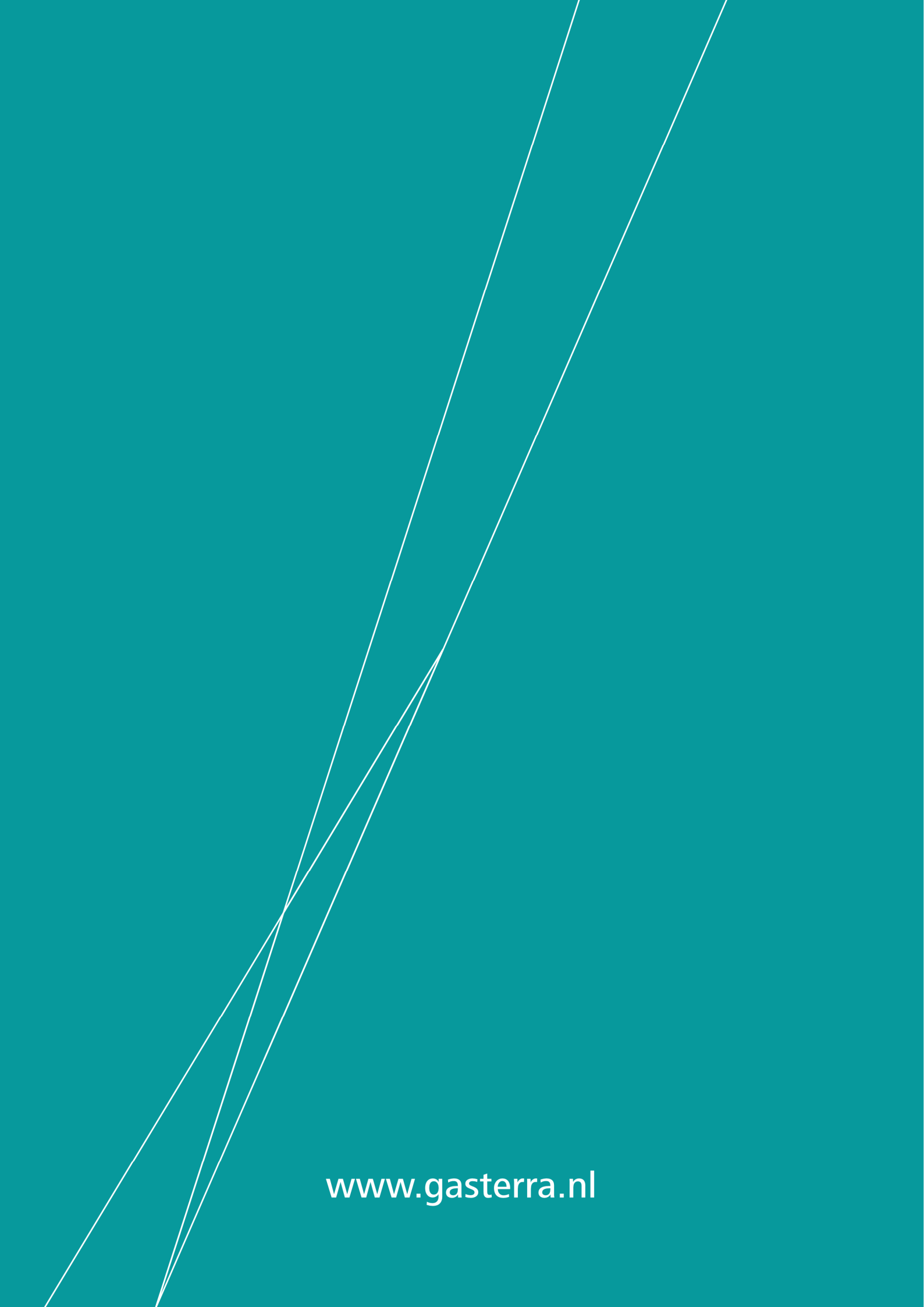
De Nederlandse versie is leidend.

Heeft u naar aanleiding van dit jaarverslag vragen of suggesties ter verbetering? Dan kunt u contact opnemen met de Afdeling Communicatie via e-mail of telefoon.

E-mail: communicatie@gasterra.nl

Telefoonnummer: 050-364 8648.

Februari 2022

www.gasterra.nl